

Znanjem do promjena

PRIRUČNIK
za žrtve i svjedoke u kaznenom postupku

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda
i Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost
nositelja projekta S.O.S. - savjetovanje, osnaživanje, suradnja i projektnih partnera
i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije.

Znanjem do promjena

PRIRUČNIK

za žrtve i svjedoke u kaznenom postupku

Projekt “Znanjem do promjena”

Nositelj projekta:
S.O.S. - savjetovanje, osnaživanje, suradnja
Trg fra Bonifacija Gerbera bb, Virovitica
Tel: +385 33 721 500
Fax: +385 33 721 922
E-mail: sos.vt@email.t-com.hr
www.sosvt.hr

Posredničko tijelo prve razine:
Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
E-mail: info@uzuvrh.hr
https://udruge.gov.hr

Posredničko tijelo druge razine:
Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva
E-mail: zaklada@civilnodrustvo.hr
http://zaklada.civilnodrustvo.hr

Za više informacija o EU fondovima
pogledajte na internetskoj stranici
fondova Europske unije
www.strukturnifondovi.hr

IMPRESSUM

Autorice:
Ines Hečimović
Desa Kolesarić

Urednica: Jelena Kolesarić

Izdavač:
S.O.S. - savjetovanje, osnaživanje, suradnja

Lektura: Davor Deskar

Dizajn: Dario Pintar, Grafiti Becker, Virovitica
Tisak: Grafiti Becker, Virovitica
Naklada: 1800 kom
Godina izdanja: 2015.

ISBN: 978-953-56062-4-6

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem 140227045

Sadržaj

III. Zakon o socijalnoj skrbi

(Ines Hečimović)

IV. Korisne informacije

Riječ urednice

Priručnik je nastao s ciljem informiranja i osnaživanja žrtava za prijavljivanje nasilja te povećanja razumijevanja procesa u slučajevima kada se odluče prijaviti nasilje ili se nađu u svojstvu svjedoka u sudskom procesu. Bezbroj je zakonodavnih, protokolarnih i inih mogućnosti na korištenju žrtvama nasilja, no veliki broj njih je u svom izvornom obliku nerazumljiv običnom građaninu/ki i stvara određeni strah kao i sve nepoznato. Upravo ovim priručnikom nastoji se razbiti strah od nepoznatog kako o tijeku sudskog procesa, tako i prava koja ostvaruju kroz zakonodavstvo, ali nastoji se i osvijestiti činjenica kod žrtava nasilja da one nemaju nikakvu krivicu ili odgovornost za to što im se događa, već da svu odgovornost za nasilno ponašanje snosi nasilnik.

Priručnik koji se nalazi pred vama koncipiran je u četiri dijela.

Prvi dio daje osvrt na obiteljsko nasilje kao jedan od gorućih problema današnjeg društva. Kako bi utjecali na suzbijanje svih oblika nasilja u obitelji te upoznali žrtve sa svojima pravima u slučajevima nasilja, informacijama u priručniku su objedinjeni i pojašnjeni postupci koji se odnose na procesuiranje i sankcioniranje počinitelja kao i zaštite osoba nad kojima je izvršeno nasilje.

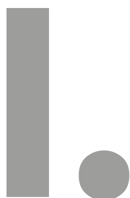
U drugom dijelu priručnika koji se odnosi na kazneni postupak, sadržane su informacije o kazneno-pravnom sustavu te tijeku sudskih procesa. Uvidom u tijek kaznenog postupka moći će se steći realan prikaz o procedurama i elementima koji sačinjavaju sudsku metodologiju. Informacijama u priručniku nastoji se omogućiti pregled procesa rječnikom dostupnim širem građanstvu.

U trećem dijelu razumljiv način prikazan je Zakon o socijalnoj skrbi (NN 157/13 i 152/14) koji se odnosi na djelatnosti i načela socijalne skrbi, prave i socijalne usluge u sustavu socijalne skrbi te postupci za njihovo ostvarivanje.

Četvrti dio je informativnog karaktera i nudi korisne informacije i kontakte nevladinih i javnih institucija koje pružaju pomoć žrtvama nasilja te svjedocima sudskih procesa.

Priručnik je tiskan u sklopu projekta "Znanjem do promjena" kojeg provode udruga S.O.S. – savjetovanje, osnaživanje, suradnja i partnerske organizacije Udruga žena „HERA“ Križevci i Centar za podršku i razvoj civilnog društva „DELFIN“. Cilj projekta je unaprjeđenje sposobnosti OCD-a za pružanje socijalnih usluga i jačanje partnerstva i suradnje civilnog društva s ostalim dionicima koji djeluju u području pružanja socijalnih usluga. Projekt čija je vrijednost 749.957,00 kn sufinancira Europska unija u sklopu Europskog socijalnog fonda i Ured za udruge Vlade RH i provodi se u okviru prioritetne osi 5. Jačanje uloge civilnoga društva za bolje upravljanje i mjere 5.2 Jačanje uloge organizacija civilnoga društva (OCD-ova) za društveno-gospodarski rast i demokratski razvoj Operativnog programa „Razvoj ljudskih potencijala“ 2007.-2013.

Voditeljica projekta
Jelena Kolesarić

Zaštita žrtava obiteljskog nasilja

Tražiti pomoć prvi je korak
u rješavanju problema

Predgovor

Obitelj bi trebala biti izvor sigurnosti, ljubavi i sreće za svakog njezinog člana, no što učiniti kada to okruženje postane izvor nesigurnosti, dominacije pojedinaca, nasilja i straha.

Napraviti iskorak i promijeniti život iziskuje mnogo hrabrosti, ali potrebno je i poznavati mogućnosti koje pružaju zakonodavstvo i institucionalni mehanizmi. Hoće li, kada i kako žena žrtva obiteljskog nasilja tražiti pomoć ovisi, između ostalog, o njezinoj ekonomskoj i emocionalnoj vezanosti za partnera - nasilnika, o broju djece i materijalnoj situaciji u kojoj se nalazi, o tome je li u djetinjstvu bila izložena zlostavljanju kao i o stajalištu okoline i institucija koje bi trebale pružati pomoć ženama - žrtvama obiteljskog nasilja. Žrtve vrlo teško prolaze kroz labirint zakonodavstva, protokola o postupanju, ostvarivanja prava na besplatnu pravnu pomoć, sudjelovanja u sudskom procesu i zato nerijetko odustaju od ostvarivanja svojih prava, pa i samog prijavljivanja nasilja.

Možemo reći da je današnji zakonodavni i institucionalni okvir za zaštitu žrtava nasilja uvelike poboljšan no još uvijek postoje manjkavosti i treba raditi na njihovom otklanjanju kao i na boljem informiranju građana i žrtava o nastalim promjenama. Svakako je važan i stav javnost o nasilju i poruke koje šaljemo kao društvo prema žrtvi. Pitanje je pružamo li kao društvo dovoljno sigurnosti žrtvi obiteljskog nasilja da promijeni stanje i je li jasna poruka društva da za nasilje nema opravdanja.

Iako se nasilje u obitelji tradicionalno smatra privatnom obiteljskom stvari, pokazatelji ukazuju na ozbiljan javno zdravstveni problem.

Prema nekim mišljenjima, nasilje nad ženama je najveći izvanjski činitelj zdravstvenog rizika za žene i dovodi do više povreda negoli prometne nesreće, nezgode i razbojništva nad ženama zajedno. Riječ je, dakle, o problemu koji je osobni, obiteljski i javno zdravstveni!

Prema svemu ovome dolazimo do zaključka da nasilje nije i ne smije biti samo problem pojedinca (žrtve) već je to problem koji traži angažiranost i odgovornost cijelog društva. Samo uzajamnim povezivanjem svih institucija i nevladinih organizacija koje rade na zaštiti i unapređenju prava žrtava nasilja možemo ostvariti primjenu svih pozitivnih propisa koje smo donijeli.

1. Obitelj

Kada govorimo o obitelji mnogi od nas imaju različito poimanje toga tko sve čini obitelj i iz toga razloga ovdje ćemo navesti tko se sve ubraja u obitelj prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji.

U smislu ovoga Zakona obitelj čine:

- žena i muškarac u braku, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih;
- žena i muškarac u izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca;
- srodnici po krvi u ravnoj lozi bez ograničenja;
- srodnici po krvi u pobočnoj lozi zaključno s trećim stupnjem;
- srodnici po tazbini zaključno s drugim stupnjem u bračnoj i izvanbračnoj zajednici;
- osobe koje imaju zajedničku djecu;
- skrbnik i štićenik;
- udomitelj, korisnik smještaja u udomiteljskoj obitelji i članovi njihovih obitelji dok takav odnos traje.

U smislu ovoga Zakona obitelj čine i žena i muškarac koji su živjeli zajedno u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici, djeca svakog od njih i njihova zajednička djeca, ukoliko su nakon prekida bračne ili izvanbračne zajednice povod sukoba bili bivši bračni ili izvanbračni odnosi

(Članak 3. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji)

2. Nasilje u obitelji

Postoji nekoliko definicija nasilja nad ženom, odnosno nasilja u obitelji. Ovdje ćemo izdvojiti dvije: onu prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji prema kojoj se nasilje u obitelji sankcionira u Republici Hrvatskoj i onu koja opisuje načine i cilj nasilja u obitelji.

2.1. Nasilje u obitelji

Nasilje u obitelji je svaki oblik tjelesnog, psihičkog, spolnog ili ekonomskog nasilja, a osobito:

- tjelesno nasilje, odnosno primjena fizičke sile bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili nije, tjelesno kažnjavanje i drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u odgojne svrhe psihičko nasilje, odnosno primjena psihičke prisile koja je prouzročila osjećaj straha,
- ugroženost, uznemirenost ili povreda dostojanstva, verbalno nasilje, verbalni napadi, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrdnim imenima ili na drugi način grubo verbalno uznemiravanje, uhođenje ili uznemiravanje preko svih sredstava za komuniciranje ili preko elektroničkih i tiskanih medija ili na drugi način ili komuniciranja s trećim osobama, protupravna izolacija ili ugrožavanje slobode kretanja (u daljnjem tekstu: uhođenje i uznemiravanje),
- spolno nasilje, odnosno spolno uznemiravanje,
- ekonomsko nasilje pod kojim se podrazumijeva oštećenje ili uništenje osobne i zajedničke imovine ili zabrana ili onemogućavanje korištenja osobne i zajedničke imovine ili pokušaj da se to učini te oduzimanje prava ili zabrana raspolaganja osobnim prihodima ili imovinom stečenom osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržavanim članovima zajedničkog kućanstva
  (Članak 4. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji)

2.2. Nasilje u obitelji obilježeno je nastojanjem jednog člana obitelji da uporabom sile, zastrašivanja ili manipulacije uspostavi i održava kontrolu nad drugim članovima obitelji.

Najčešće žrtve nasilja u obitelj su djeca, žene, starije osobe i osobe s invaliditetom

Nasilje se ne događa slučajno nego služi tome da se svjesno iskazuje moć i kontrola. Uzroci ovakvog ponašanja su višestruki i složeni, te stoga traže i slojevit, odgovor različitih segmenata društva. Nasilje u obitelji ima visoku cijenu koju plaćaju žrtve nasilja, najčešće žene i djeca i čitavo društvo. Jedan od najisplativijih pristupa je učinkovita prevencija nastanka nasilja u obitelji. U tom pogledu su vrlo važne javne kampanje, osvještavanje opće javnosti o neprihvatljivosti nasilja kao načina rješavanja bilo kojeg problema u obitelji te programi izobrazbe različitih ciljanih grupa u društvu.

Nasilje muškaraca povezano je s nasiljem struktura i diskriminacijom žena u društvu kojim dominiraju muškarci.

Upravo su feminističke organizacije te koje su u čitavom svijetu pokrenule svijest o ovom problemu, svojim četrdesetogodišnjim radom utjecale na izradu svih međunarodnih dokumenta i osnovale čitav sistem zaštite za žene putem skloništa i savjetovališta. UN, Vijeće Evrope, Europska unija, UNICEF, Svjetska zdravstvena organizacija i drugi prepoznali su da se radi o rodno utemeljenom problemu koji proizlazi iz neravnopravnog odnosa moći među spolovima. Sve ove institucije prihvatile su upravo feminističku ekspertizu, te ju ugradile u osnovne međunarodne dokumente koje je RH preuzela u potpunosti i time se obvezala na njihovo provođenje.

Neka od postupanja i dužnosti na koje obvezuje Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji:

Članak 5.

(1) Sva nadležna tijela koja poduzimaju radnje vezane za nasilje u obitelji postupat će hitno.
(2) Svi postupci pokrenuti po ovom Zakonu su hitni.

Članak 6.

(1) U svim postupcima vezanim za nasilje u obitelji službe socijalne skrbi i zdravstvene ustanove te druga nadležna tijela dužna su voditi brigu o svim potrebama žrtve i omogućiti joj pristup odgovarajućim službama.
(2) Počinitelju nasilja službe iz stavka 1. ovoga članka dužne su pružiti odgovarajuću informaciju o svim njegovim pravima.
(3) U slučajevima pokretanja prekršajnog postupka u kojem se kao žrtva pojavljuje dijete nadležni sud dužan je, bez odgode, o tome obavijestiti ustanove socijalne skrbi radi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta.
(4) Interesi djeteta izloženog nasilju u obitelji prioritetni su u svim postupcima.

Članak 7.

Odredbe ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju na osobe koje prema posebnom propisu žive u istospolnoj zajednici.

3. Oblici nasilja nad ženama u obitelji

Žene su najčešće žrtve nasilja u obitelji. U partnerskom nasilju kao počinitelji prevladavaju muškarci u odnosu na žene, u omjeru oko 9:1.

Od ukupnog broja slučajeva nasilja evidentiranih u sustavu socijalne skrbi, u 72% slučajeva žrtve su bile ženske osobe, a u 87% počinitelji su bili muškarci

Nasilje nad ženom u obitelji najčešće se prepoznaje kao fizičko nasilje iz razloga što je ono jedino očito i ostavlja vidljive tragove ozljeda no u stvarnosti fizičko nasilje predstavlja tek dio nasilnog ponašanja. Zapravo su vrlo rijetki slučajevi gdje postoji samo fizičko ili općenito samo jedan oblik nasilja. Nasilje u obitelji uvijek ima vrlo velik spektar različitih oblika nasilja koji se međusobno izmjenjuju. Ovdje ćemo navesti neke oblike nasilja u obitelji:

1. Tjelesno nasilje:

Svi oblici tjelesnog zlostavljanja od guranja, šamaranja, čupanja kose, udaranja šakama i nogama, nanošenja povreda različitim sredstvima (predmetima i oružjem), opekotina, a koji mogu rezultirati lakim i/ili teškim tjelesnim ozljedama, invalidnošću pa sve do pokušaja ubojstva. Uključuje i zabranu spavanja, grijanja, hranjenja, zabranu potrebne zdravstvene njege, nasilje nad imovinom ili životinjama.

2. Psihičko nasilje:

Odnosi se na oblike zlostavljanja s ciljem uspostave moći i kontrole nad ženom. Ono obuhvaća različite zabrane, prijetnje, uvrede, ismijavanje, omalovažavanje, podcjenjivanje, obezvređivanje, proglašavanje psihički bolesnom ili nestabilnom osobom, ucjene, kontrolu kretanja, izolaciju i sl.

3. Seksualno nasilje:

Odnosi se na tjelesno i psihičko seksualno nasilje, a obuhvaća seksualnu zloupotrebu, silovanje u braku, prisilne seksualne radnje, seksualno uznemiravanje, itd.

4. Ekonomsko nasilje:

Uključuje oduzimanje materijalnih sredstava, neplaćanje alimentacije i sve druge oblike uskraćivanja sredstava za život (hrane i osnovnih potreba), kontrolirano zapošljavanje ili zabrana zapošljavanja, itd.

4. Dinamika nasilja nad ženom (tzv. spirala nasilja)

Nerijetko se nasilje nad ženama u obitelji promatra kao epizodni događaj ili trenutak koji je izmakao kontroli. Zapravo je riječ o dugotrajnom i kontinuiranom nasilnom obrascu ponašanja koji se odvija kroz nekoliko faza. Kod dugotrajnog zlostavljanja govorimo o tzv. spirali nasilja u kojoj se izmjenjuju tri faze:

1. Faza stvaranja tenzija (započinjanje, jačanje, eskalacija)
2. Nasilna faza (eksplozija, nasilno ponašanje) i
3. Faza „medenog mjeseca“ (žaljenje, ispričavanje).

U **fazi stvaranja tenzije** nasilnikov stres i napetost rastu, žena postaje svjesna da je napad neizbježan, javljaju se manji incidenti, žena nastoji smiriti situaciju, ali sporovi ostaju neriješeni, zlovolja muškarca ostaje, raste s vremenom i pretvara se u srdžbu. Mnogi muškarci počinju više konzumirati alkohol i pokušavaju izbjeći konflikt. Tijekom ove faze dolazi do emocionalnog (psihičkog) zlostavljanja i popratnog uništavanja ženinog osjećaja vlastite vrijednosti i samoodređenja. Ova faza je karakterizirana željom zlostavljača za ekstremnom kontrolom nad svojom suprugom i obitelji. Ženine manje pogreške dočekane su neprijateljskim verbalnim napadima, često biva optužena za stvari koje nije učinila, često biva stavljena je u izolaciju te joj se dozvoljava komunikacija samo s određenim osobama ili nijednom osobom uopće.

Tijekom dana, tjedana i mjeseci tenzija raste i na kraju dolazi do erupcije u eksplozivno tjelesno nasilje prema ženi kao ulazak u **nasilnu fazu**.

Gotovo odmah tenzija popušta i počinje **faza „medenog mjeseca“**. Tada je zlostavljač tipično ludo zaljubljen, ispričava se i pun je kajanja. On moli za oprost i obećava kako neće više nikad biti nasilan prema ženi koju voli. Kako vrijeme prolazi on ponovo nastoji uspostaviti kontrolu nad svojom suprugom/partnericom i obitelji, postepeno tenzija raste i krug se nastavlja.

Napomena: *Spirala nasilja opisuje kako dolazi do nasilja, ali samo kad se radi o tipu muškarca nasilnika koji ne zna postupati u situaciji sukoba i koji ne prepoznaje svoje osjećaje pa tako ljubomoru, tugu i strah manifestira ljutnjom. Također ima slabo razvijene komunikacijske vještine i uzak raspon strategija suočavanja sa stresom. Spiralom nasilja nije moguće objasniti dinamiku nasilja u obitelji u kojoj muškarac ženu doživljava kao svoje vlasništvo te vjeruje da je njegovo pravo i dužnost udariti ženu kad „zasluži“, ali i preventivno.*

5. Zašto žene ostaju u nasilnom odnosu?

U Hrvatskoj se svakih 15 minuta fizički napadne jedna žena, svaka treća je žrtva fizičkog nasilja, a čak 83% ih nikada ne prijavi zlostavljača!!!! Zašto šute i trpe batine, prikrivaju nasilje? Žene koje prijave nasilje u prosjeku 7-13 godina trpe sve prije nego se odluče na prijavu! Da je 7-13 dana bilo bi previše. Veliki broj žena trpi nasilje - zašto?

Obiteljsko okruženje bi trebali biti sigurno i podržavajuće za sve članove, jedino tako možemo u budućnosti ostvariti dobre odnose s okolinom i budućim partnerima. No, nažalost, statistike pokazuju da se unutar obitelji događa veliki broj nasilja.

Postoji veliki broj razloga zbog kojih žene trpe nasilje i pronalaze opravdanje za svoje nasilne partnere i opraštaju im nasilno ponašanje. Prije svega radi se o osobnim razlozima same žene, odgoju i očekivanjima zajednice u kojoj obitelj živi, a koja nerijetko vrlo oštro osuđuje ženu koja se odluči na napuštanje nasilnog partnera

Ekonomska ovisnost o muškarcu

Veliki broj žena je nezaposlen i nema vlastitih sredstava za život. Nekim ženama partneri brane da se zaposle iako su obrazovane i sposobne. Takvo ponašanje muškaraca se zapravo odvija s vrlo jednostavnim ciljem - uspostavljanjem kontrole nad ženinim životom.

Djeca

Ne žele napustiti partnera jer *djeci treba otac*. Pretpostavka da djeci treba otac, kakav god da je proizlazi iz predrasuda društva, a neispravna je i dovodi do ozbiljnih posljedica za samu ženu i djecu koja odrastaju u takvoj obitelji. Sva istraživanja pokazuju da djeca koja odrastaju u obiteljima gdje otac zlostavlja majku vrlo često preuzimaju te obrasce ponašanja.

Pronalazak opravdanja za postupke nasilnika

Česta je pojava da žena poriče ono što joj se događa i tako zavarava samu sebe i uljepšava stvarnost. Sama se pokušava uvjeriti da njen brak nije loš brak i da može promijeniti svog partnera te postoji neka vrsta emocionalne povezanosti.

Samo-okrivljavanje

Proizlazi iz niskog samopouzdanja i žena opravdava ponašanje svog partnera tražeći uzroke nasilnog ponašanja partnera u sebi. Smatraju da su same krive za to što im se događa, da nešto ne valja s njima ili u njihovom ponašanju, da nisu dovoljno dobre partnerice ili majke.

Osuda okoline

Okolina često smatra da je veza u kojoj se žena nalazi njen izbor, dobre supruge i majke nitko ne tuče, ili da vjerojatno žena izaziva nasilnika. Ljubomora i materijalno zbrinjavanje obitelji često se prihvaća kao mjerilo brige i ljubavi za obitelj.

Strah

Veliki broj žena jednostavno se boji napustiti partnera, strahuju za vlastitu sigurnost i za sigurnost djece.

Sram

Dio žena ne želi da njihova priča postane javna jer to smatraju vlastitom sramotom i neuspjehom - a zapravo je to sramota nasilnika i društvo bi se prema njemu tako trebalo postaviti.

Nepovjerenje

Dio žena nema povjerenje u institucije, ne vjeruju da će im policija, pravosuđe, liječnik ili socijalni radnik pomoći ili uopće razumjeti njihov problem. Na koncu, postoje žene koje su odrasle u vrlo patrijarhalnom okruženju i smatraju da je nasilničko ponašanje spolna uloga muškarca. Takvo ponašanje sagledavaju kao normalno.

6. Ponašanje žrtve kada dođe do nasilja i njena spremnost za promjenu stanja

Izbor ponašanja zlostavljane žene u većini slučajeva ovisi o tome kakav ona ima stav prema nasilju u obitelji. Tu svakako veliku ulogu ima odgoj i odnosi u obitelji u kojima je osoba odrastala. **Moramo imati na umu i činjenicu da su mnoge žene žrtve nasilja zarobljenice svog doma bez prijatelja ili poznatih, bez ikakvih financijskih sredstava, imovine ili zaposlenja.** No trebamo se ovdje zapitati slušamo li ih dovoljno, prepoznajemo li njihove pozive za pomoć i što im mi to kao društvo nudimo kada odluče nešto promijeniti i u tom kontekstu sagledati zašto se odlučuju za tišinu.

Odgovor žene na zlostavljanje često je ograničen mogućnostima koje ima na raspolaganju. Ipak, pokazalo se da se 66% žena učinkovito fizički brani, 41% žena privremeno napušta dom, 20% žena pomoć traži izvan kuće, 25% napušta nasilnu vezu unutar prve 4 godine, 70% napusti nasilnog partner kad-tad.

Neki od načina ponašanja mogu se svrstati u:

1. Negiranje problema

Žene se prave da problem ne postoji te niti ne traže moguća rješenja. Česta posljedica ovakvog ponašanja je neodgovarajuće zdravstveno ponašanje kao što je prekomjerno uzimanje lijekova, prekomjerno konzumiranje alkohola ili droga, pretjerano ili nedovoljno jedenje.

2. Preoblikovanje problema, samooptuživanje i traženje opravdanja

Preoblikovanje veličine problema zapravo znači da kod žene postoji nada i očekivanje da će stvari krenuti na bolje zbog toga jer se oni vole, imaju zajedničku djecu, imovinu i sl. Dio žena opravdava nasilno ponašanje partnera najčešće tražeći uzroke u vlastitom ponašanju izjavama kao što su „Možda sama izazivam nevolju“, „On je nagle naravi, a ja ga provociram kad nešto prigovaram“, „Divan je kad ne pije“, „Kad bih mu mogla pokazati da ga više volim, prestao bi me tući“.

3. Traženje socijalne potpore

Dio žena u kriznoj situaciji traži pomoć od dobrih prijatelja, susjeda ili rodbine jer smatraju da im oni mogu više pomoći nego institucije (socijalni radnik, liječnik, policija i sl.)

5. Aktivno rješavanje problema

Uz prilagodbu na svakodnevnu situaciju žena zna imati skriveno rješenje koje će joj pomoći u kriznoj situaciji. Najčešće je to plan kuda i kako otići ako situacija postane opasna, ako izgubi kontrolu nad njom ili dotadašnja ponašanja ne daju rezultat. Žene koje trpe teže nasilje češće napuštaju partnera ili traže pomoć, dok se žene koje trpe manje teško nasilje učinkovito same brane. Ono što promatraču može izgledati kao nedostatak ženinog odgovora može u stvari biti proračunata ocjena što je potrebno za preživljavanje u braku, te zaštitu djece.

7. Kako prepoznati nasilnika/nasilje i zaustaviti nasilje

Neke karakteristike nasilnika: Bilo bi neozbiljno i netočno reći da postoje točne karakteristike nasilnika i da je to jednostavno prepoznati no postoji niz karakteristika koje se učestalo javljaju kod osoba sklonih nasilju. Neke od karakteristika su:

Ovisnost o alkoholu i/ili drogama: Uživanje alkohola ili droga je isprika za nasilno ponašanje, ali ne i njegov uzrok. Zasigurno će se muškarac agresivnije ponašati pod utjecajem alkohola ili neke droge, ali oni se mogu smatrati jedino okidačima koji će doprinijeti tome da do nasilnog ponašanja dođe.

Sklonost ljutnji i burnim reakcijama: Muškarac koji previše burno reagira na nedostatak slobodnog mjesta za parkiranje ili ako ga netko gurne u prolazu, muškarac koji često lupa šakom

o zid, lomi predmete ili baca stvari u izljevu bijesa, vjerojatno će sve to jednog dana usmjeriti na blisku osobu. Muškarci koji tuku žene su oni koji ne mogu izaći na kraj sa frustracijama i koji to preobraćuju u nasilje kao rješenje svojih problema.

Sve emocije su u vidu ljutnje: Kada je frustriran prikazuje to kroz ljutnju. Kad je tužan poseže za alkoholom i izaziva sukob (muškarci ne plaču). Kad je sretan drogira se da proslavi i zatim traži sukob (za njih je borba uzbudljiva i zabavna).

Naglašena posesivnost: Muškarac brani ženi da izlazi iz kuće, brani joj da se viđa s prijateljicama ili rodbinom, nigdje joj ne dozvoljava da ide sama, zove na kućni telefon desetak puta dnevno kako bi provjerio je li izašla, a ako je ne nađe ili je linija zauzeta, to se kažnjava nasiljem. Istovremeno, on voli društvo, voli biti u krugu svoje obitelji ili prijatelja, ali njoj društveni život nije dozvoljen.

Izražena učestala ljubomora: Nasilni muškarci redovito svoje partnerice optužuju za nevjeru, sumnjaju na svaku osobu muškog spola koja joj se obrati, simptome nekih bolesti pripisuju činjenici da je imala spolni odnos s nekim drugim muškarcem (npr. u slučaju prehlade znaju optužiti za oralni seks s drugim). Ovakva vrsta iracionalne ljubomore može imati dva objašnjenja, ili je on jako nesigurna osoba ili i sam ima vanbračne seksualne veze.

Sklonost nasilju u vezi prije braka: Fizičko nasilje u vrijeme hodanja je garancija za kasnije nasilje. Ukoliko nasilje postane dio jednog partnerskog odnosa, taj će se odnos razvijati sa sve većim intenzitetom i prisutnošću nasilnog ponašanja.

Grubo izražavanje - verbalno nasilje: Ova vrsta nasilja redovito prati fizičko nasilje. Nerijetko muškarci vrijeđaju svoje partnerice svakakvim pogrdnim imenima ili uvredama, no također znaju i na vrlo suptilan način vrijeđati ženu, npr. kroz izražavanje nezadovoljstva za pojedine stvari (neuredna kuća, zapuštena djeca, ona kao bezvrijedna ili nesposobna). Takva vrsta nasilja doprinosi srozavanju ženinog samopoštovanja.

Odrastanje u nasilnoj obitelji - usvojeni model ponašanja: Većina nasilnih muškaraca je u svome djetinjstvu bila izložena nasilju, bilo kao žrtva ili pak svjedok nasilja nad svojom majkom. Odrastajući uz oca koji se tako ponaša u vlastitoj obitelji, dječaci dobivaju poruku da je takvo ponašanje normalno pa i sami postaju nasilnicima kad odrastu, odnosno već i u adolescentnoj fazi (nasilje u vezama).

Nepredvidivo ponašanje: Žene često ne mogu predvidjeti ponašanje svog partnera. On može biti vrlo staložen i tolerantan jedan dan, a već sljedeći imati ispade bijesa.

Okrutnost prema životinjama: Muškarac koji je okrutan prema životinjama vrlo vjerojatno će biti nasilan prema bliskim osobama. Svaki muškarac koji na okrutan način tuče psa ili druge kućne ljubimce trebao bi biti smatran potencijalnim nasilnikom prema partnerici.

Umanjivanje vlastite nasilnosti: Nasilnici često poriču svoje nasilno ponašanje ili ga umanjuju, prvenstveno sebi, ali i drugima („Nisam je udario, samo sam je malo gurnuo"). Potiskujući istinu, sami sebe uvjere da je to zaista tako te gube kontakt sa svojim nasilnim ponašanjem, a zatim to uvjerenje dijele sa svojom partnericom i drugim osobama. Nije rijedak slučaj da muškarac udari ženu i dan kasnije gledajući njenu ozljedu pita „Što ti se to dogodilo?".

Nizak nivo samopoštovanja: Općenito, on se osjeća nemoćan i beskoristan u svijetu i ima nisko mišljenje o samom sebi. To ne mora uvijek biti očito, ali mnogi koji se čine uspješnim mogu gajiti osjećaj uskraćenosti i nezadovoljstva. Oni često napadaju svoje žene kad osjećaju da je njihova muškost ugrožena.

Sklonost kontroli drugih - novca, vremena: Nasilni muškarci vole financijski kontrolirati svoju partnericu. Oni odlučuju koliko će novaca dobiti i nerijetko navode ženu da mora moliti i za najmanji iznos. Ta ekonomska ovisnost vrlo često priječi žene u njihovoj odluci da napuste nasilnika.

Dvostruka ličnost: U periodima kad nema potrebu za nasilnim ponašanjem muškarac ostavlja dojam prijatnog i šarmantnog čovjeka, osobito prema van. Nerijetko se događa da oni imaju razdoblja kad se ponašaju kao muževi i očevi puni nježnosti i ljubavi, a zatim nastupaju razdoblja kad se pretvaraju u zvijeri. Žene s vremenom razviju predosjećaj za razmjenu tih razdoblja. Nesreća je u tome što se oni u društvu prikazuju kao savršeni partneri i očevi pa kasnije drugi ne vjeruju ženi kad govori o tome kakav je on u stvarnosti.

Kajanje: Uvijek se iznova kaje za onim što je učinio i traži drugu priliku. Redovito obećaje da je to zadnji put, da se neće ponoviti, ali isto tako redovito ponavlja svoje nasilno ponašanje čim ponovo stekne ženino povjerenje.

8. Obiteljsko nasilje - prepoznajete li neke oblike ponašanja u svojoj blizini?

Svaku treću ženu na svijetu i njihovu djecu, pogađa obiteljsko nasilje.

Prepoznajete li osobine nasilnog partnera

- Kontinuirano vrijeđanje, ponižavanje pred drugima ili pak pokazivanje vrlo smirenog ponašanje u prisustvu drugih ljudi, no nasilan je kad nema svjedoka
- Pokušava vas uvjeriti kako ste glupi, bezvrijedni ili ludi ili vam prijeti smještajem u mentalnu instituciju
- Ne dozvoljava vam izlaske i održavanje kontakata s prijateljima i rodbinom
- Konstantno je ljubomoran na sve vama bliske ljude
- On određuje kako ćete izgledati
- Odnosi se prema vama kao seksualnom objektu (tjera vas na seksualne aktivnosti koje ne želite, ozljeđuje vas ili ponižava pomoću seksa)
- Nepredvidljiv je i nagle ćudi
- Razbija stvari ili ih baca prema vama kad je 'loše volje'
- Ne dozvoljava vam da se zaposlite, niti vam daje novac
- Uvijek krivi vas (ili druge) za svoje probleme
- Zlostavljao je svoju ženu/curu u prijašnjim vezama
- Prijeti da će ubiti vas ili sebe ako ga ostavite
- Ima nizak prag tolerancije i bilo što može biti povod za fizički napad

Prepoznajete li ponašanje žrtve? Događa li se to vama?

- Bojite se partnerovog bijesa ili ljubomore
- Ne viđate obitelj i prijatelje jer vaš partner to ne odobrava ili jer kaže da vi trebate samo jedno drugo
- Redovito izabirete mjesto izlaska ili druženja sukladno partnerovim željama
- Često mislite kako trebate biti veoma oprezni kako ne bi razljutili partnera
- Koristite alkohol ili droge kako bi pobjegli od realnosti
- Često sumnjate u svoje sposobnosti i osjećate se nemoćnom
- Mislite da je djeci potreban otac ma kakav on bio
- Bojite se osude okoline
- Čini vam se da se život nikada neće promijeniti, da izlaza nema

Živjeti slobodno i bez nasilja ljudsko je pravo!

9. Nasilje se može zaustaviti - prijavite nasilje

Ako ste doživjeli nasilje (fizičko, psihičko, seksualno, ekonomsko) ili ga svakodnevno proživljavate - **prijavite nasilje!**

Nazovite policiju pozivom na broj 192 ili nazovite telefonski broj policijske postaje. Možete nazvati i broj 112 i reći što vam se događa i zatražite policijsko postupanje zbog nasilja u obitelji. Ako iz bilo kojeg razloga niste u mogućnosti telefonski prijaviti nasilje možete osobno otići do policijske postaje i to učiniti.

Ukoliko iz nekih razloga osjećate nelagodu, strah, neugodnost od kontaktiranja policije, nasilje možete prijaviti policiji i posredstvom službe socijalne skrbi, zdravstvene ustanove, te drugih nadležnih tijela (obiteljske prevencije i zaštite, odgoja i obrazovanja) i organizacijama civilnog društva koje rade na zaštiti žrtava nasilja.

Važno je znati!

Postupanje policije

Temeljna je dužnost policije prekinuti nasilje i pružiti pomoć žrtvi.

Policijski djelatnik je dužan uzeti vašu izjavu i na zapisnik, uz osobne podatke vas i nasilnika, važno je da policiji pružite/kažete sve važne obavijesti o vašem slučaju. Opišite slučaj nasilja, je li je netko bio prisutan (djeca, susjedi, rodbina i dr.), ja li se to već prije događalo, kada i kako, je li i druge vama bliske osobe znaju za te događaje, je li počinitelj sklon nasilju i prema drugim članovima obitelji, je li je prije procesuiran ili kažnjavan za slična djela, posjeduje li oružje, je li je sklon alkoholu ili drogama. Ukoliko imate djecu neizostavno recite jesu li su i ona bila žrtve nasilja i jesu li su bili svjedoci nasilja nad vama.

Posjetite liječnika

Ako imate fizičke povrede važno je otići liječniku u neku od zdravstvenih ustanova: bolnicu, privatnu liječničku ordinaciju ili dom zdravlja prema mjestu stanovanja. Nužno je da zaliječite povrede, ali je isto tako važno radi daljnjih sudskih postupaka i procesa dokazivanja dobiti povijest bolesti, tj. potvrdu o povredama. To će vam biti potrebno ukoliko se odlučite na privatnu tužbu, prekršajnu prijavu ili prijedlog za progon. Nužno je iskreno reći liječniku da ste povrede zadobili zlostavljanjem, a to bi vas liječnik i sam trebao pitati, no u slučaju da vas ne pita recite sami kako bi se povrede zabilježile u dokumentaciju.

U slučaju seksualnog zlostavljanja trebali biste odmah otići liječniku prije nego što nešto popijete, pojedete i prije pranja. Najbolje bi bilo odmah se javiti na pregled ginekologu i liječniku.

Bez samopouzdanja svaki korak izgleda nemoguć-oslobodite se krivnje!
Učinite nešto za svoje samopoštovanje !

Ne zaboravite

- Vi ste vrijedna osoba i imate pravo na život bez nasilja i omalovažavanja
- Vi niste krivi za to što vam se događa i ne zaslužujete da vas se zlostavlja
- Nasilnik je odgovoran za nasilje koje je izvršio i time je počinio zakonom kažnjivo djelo
- Materijalne stvari su nadoknadive, no vaša sigurnost, osobnost i zdravlje nisu
- Nije u vašem interesu tajiti da vas partner zlostavlja - recite to drugima, vodite dnevnik
- Nemojte vjerovati da ste takvi kakvom vas smatra vaš partner.
- Odgovorni ste samo za svoje postupke, a ne i za postupke vašeg partnera
- Tražite pomoć i dozvolite da vam drugi pomognu. Nitko ne može "raskinuti vezu" umjesto vas ali, vam može pružiti podršku u trenucima slabosti

Prijavite nasilje - jer nitko ne zaslužuje život u nasilju!

10. Sudjelovanje žrtve u svojstvu svjedoka/oštećenog u sudskom procesu

Kratki podsjetnik s osnovnim pojmovima i smjernicama za žrtve nasilja u tijeku sudskog procesa.

Svjedok

Vi kao žrtva obiteljskog nasilja biti ćete **pozvani na sud u svojstvu svjedoka**. Vaša je građanska dužnost svjedočiti te se morate odazvati pozivu na sud. Zakon propisuje posebnu **„blagodat nesvjedočenja“** uskom krugu rodbine okrivljenog (bračni drug, izvanbračnom partneru, rođaci u uspravnoj lozi, u pobočnoj do drugog stupnja te rođaci po tazbini zaključno s drugim stupnjem)

Ukoliko bi vam svjedočenje predstavljalo izniman napor i nelagodu vi kao žrtva obiteljskog nasilja stoga možete iskoristiti navedenu blagodat te odbiti svjedočenje, ali morate znati koja druga dokazna sredstva stoje sudu na raspolaganju u svrhu dokazivanja čina nasilja (medicinska dokumentacija, izjave svjedoka, očevidaca...), jer **ukoliko ne postoje drugi dokazi** osim vašeg iskaza sud neće moći utvrditi što se dogodilo te će **počinitelja osloboditi zbog nedostatka dokaza.**

Zaštita svjedoka

Odredbe Zakona o kaznenom postupku (ZKP) predviđaju zaštitu svjedoka.

Najjednostavnija definicija svjedoka: svjedok je osoba različita od okrivljenika, a za koju je vjerojatno da će moći dati obavijesti o činjenicama koje su predmetom utvrđivanja u kaznenom postupku i koju je sud pozvao da o njima da svoj iskaz.

Važan čimbenik u zaštiti svjedoka je obveza čuvanja tajne o svjedoku, isključivanje javnosti s glavne rasprave, ograničenje snimanja rasprave, mjere za održavanje rada u sudnici, određivanje mjera opreza zabrane približavanja i zabrane uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom (čl.90 st.2.t.4.ZKP)

Za maloljetne svjedoke ili djecu predviđeni su drugi, posebni načini zaštite vezani uz njihovo ispitivanje.

Oštećena stranka u postupku - žrtva

Kao oštećena stranka u postupku možete angažirati svog odvjetnika, a ukoliko nemate financijskih sredstava možete zatražiti besplatnu pravnu pomoć. Možete koristiti i usluge nevladinih organizacija koje se bave problemima obiteljskog nasilja i imaju volontere ili zaposlenike koji vam mogu dati pravni inicijalni savjet i uputiti vas u ostvarivanje vaših prava.

Kao oštećenik/ica, vi imate položaj sudionika u postupku te sve do završetka postupka pred sudom možete staviti zahtjev da sud obveže okrivljenika na naknadu štete koja vam je prouzročena nasiljem. Možete predlagati izvođenje potrebnih dokaza, postavljati pitanja kako okrivljeniku, tako i svjedocima i vještacima.

Važno je naglasiti da na presude sudova bile one optužujuće, oslobađajuće ili odbijajuće te na izbor i visinu određene sankcije u osuđujućoj presudi, vi kao žrtva i oštećena strana **nemate pravo žalbe.**

Naknada štete za obiteljsko nasilje

Naknadu štete možete ostvariti upućivanjem zahtjeva za naknadu štete (materijalne - nastale uništenjem stvari i imovine ili nematerijalne - nastale kao rezultat tjelesnog i psihičkog nasilja kroz pretrpljene bolove, strah, uzrokovanu invalidnost, naknadu za tuđu pomoć i njegu...).

Zahtjev možete zatražiti tijekom prekršajnog i kaznenog postupka, a možete ga zatražiti i kasnije u posebnoj građanskoj parnici pred nadležnim općinskim sudom. Prije pokretanja zahtijeva savjetujte se sa stručnom pravnom osobom kako biste razmotrili mogućnosti naplate.

11. Pružanje pomoći i podrške tijekom sudskog procesa

Žrtva ste teškog kaznenog djela?
Pozvani ste svjedočiti na sud?

Biti žrtva ili svjedok često može biti neugodno iskustvo, pogotovo kada imate osjećaj da ste u beznadnoj situaciji. Odjeli za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama, nevladine udruge i javne institucije ovdje su da bi vam pomogle.

Podršku i pomoć svjedocima i žrtvama pružamo u odjelima na Županijskim sudovima u Zagrebu, Vukovaru, Osijeku, Zadru, Splitu, Sisku ili Rijeci, te na Općinskom kaznenom sudu u Zagrebu. Svrha ureda je olakšati stresne situacije svjedočenja i boravka na sudu. Odjeli pružaju praktične informacije o kaznenim postupcima i pružaju emocionalnu podršku.

Projekt „Potpora razvoju sustava za podršku svjedocima i žrtvama u Republici Hrvatskoj" provodi Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) u suradnji s Ministarstvom pravosuđa u Republici Hrvatskoj.

Što znači biti žrtva ili svjedok?

Tko su žrtve?

Žrtve kaznenog djela su osobe koje zbog počinjenja kaznenog djela trpe fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.

Tko su svjedoci?

Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da će moći dati obavijesti o kaznenom djelu i počinitelju i o drugim važnim okolnostima. Svaka osoba koja se poziva kao svjedok dužna je odazvati se pozivu, a ako ovim Zakonom nije drukčije propisano, obvezna je i svjedočiti.

Bez svjedoka nema pravde

Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Od 01. svibnja 2008. godine započeli su s radom Odjeli za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama (do 01.11.2009. pod nazivom Uredi za podršku svjedocima i žrtvama) kao rezultat zajedničkog pilot projekta Ministarstva pravosuđa i Programa Ujedinjenih naroda za razvoj.

Osnovne zadaće Odjela su:

- pružanje emocionalne podrške svjedocima/oštećenicima prije, tijekom i nakon sudskog postupka,
- pružanje praktičnih informacija svjedocima, oštećenicima i članovima njihovih obitelji,
- standardizacija postupaka/postupanja s oštećenicima i svjedocima,
- odabir, edukacija i koordinacija rada volontera koji pružaju podršku.

Podrška se pruža svjedocima i oštećenicima prije, tijekom i nakon dolaska na sud. Već od trenutka primanja poziva svjedok/oštećenik se može obratiti službenicima Ureda putem telefona ili osobno. Po dolasku na sud službenici Odjela i volonteri pričekati će oštećenika/svjedoka na ulazu u zgradu suda. Smjestit će ga u zasebnu čekaonicu koja je namijenjena isključivo njima gdje će im u opuštenoj atmosferi dati odgovore na sva pitanja vezana uz osnove sudskog postupka te objasniti što ih sve čeka u sudnici. U slučaju da svjedok/oštećeni izrazi potrebu, službenik/volonter će ga otpratiti i provesti vrijeme s njim u sudnici. Kada svjedok/oštećenik završi s davanjem iskaza, službenik Odjela, po potrebi, može ga informirati gdje može potražiti stručnu pomoć - psihološko savjetovanje ili sl.

Važno je napomenuti da službenici za podršku kao i volonteri ne daju pravne savjete, niti provode psihološko savjetovanje ili psihoterapiju, ne razgovaraju o sadržaju iskaza svjedoka ili oštećenika.

12. Pravna regulativa i međunarodni standardi

Pravna regulativa RH

- Ustav Republike Hrvatske
- Kazneni zakon
- Zakon o kaznenom postupku
- Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji
- Obiteljski zakon
- Prekršajni zakon
- Zakon o istospolnim zajednicama
- Zakon o ravnopravnosti spolova
- Zakon o zaštiti svjedoka
- Zakon o sudovima za mladež
- Nacionalna politika za promicanje ravnopravnosti spolova
- Poglavlje V uklanjanje Obiteljskog nasilja
- Nacionalna strategija i Protokol zaštite od nasilja u obitelji

Međunarodni standardi u svezi zaštite od nasilja

- Opća deklaracija o pravima čovjeka (1948.g.)
- Europska konvencija o ljudskim pravima (1950)
- Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima UN-a (1966.g.)
- Konvencija o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena UN-a (1997. g.)
  - tzv. CEDAW ili Ženska konvencija
- Konvencija o pravima djeteta UN-a (1989. g.)
- Povelja o osnovnim načelima pravde za žrtve kriminaliteta i zlouporabe moći UN-a
- Okvirna odluka Vijeća o položaju žrtava u kaznenim procedurama (EV, 2001. g.)
- Preporuka VE o socijalnim mjerama u svezi s nasiljem u obitelji (No. R (90)2)
- Preporuka VE No. R (2002)5 o zaštiti žena od nasilja (No. R (2002)5)
- Deklaracije i rezolucije usvojene na 3. Europskoj ministarskoj konferenciji Vijeća Europe (1993.) o jednakosti žena i muškaraca
- Deklaracija UN-a o uklanjanju nasilja protiv žena (1993.)
- Pekinška platforma djelovanja usvojena na 4. Svjetskoj konferenciji žena (1995.)
- Istambulska konvencija

Istambulska konvencija

Nasilje nad ženama označava kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije nad ženama i predstavlja sva djela rodno zasnovanog nasilja .....

Nasilje u obitelji označava svako djelo fizičkog, psihičkog , seksualnog, ekonomskog nasilja do kojeg dođe u obitelji ili kućanstvu odnosno bivših i sadašnjih supružnika.....

Države snose odgovornost za poštivanje, zaštitu i ostvarivanje ljudskih prava svih svojih građana.

Države moraju osigurati poduzimanje svih opravdanih mjera u cilju sprječavanja, istraživanja i kažnjavanja nasilja u obitelji i nad ženama.

II. Kazneni postupak

Predgovor

U Republici Hrvatskoj trenutno djeluje sedam Ureda za podršku žrtvama i svjedocima.

Cilj ureda je pružanje emotivne podrške i praktičnih informacija osobama koje svjedoče u sudskim postupcima jer biti svjedok ili žrtva ozbiljnog zločina je emocionalno i traumatično iskustvo, a sudjelovanje u sudskom postupku je velikoj većini ljudi nepoznanica.

Svjedocima i žrtvama pripada središnje mjesto u sudskim postupcima, jer bez njihovog sudjelovanja često ne bi niti bilo sankcioniranja počinitelja kaznenog djela.

Naime, o iskazu svjedoka i žrtve u znatnoj mjeri ovisi ishod postupka. Dolazak na sud, naročito prvi puta, stresno je iskustvo, pogotovo za osobu koja je već traumatizirana time što je svjedočila ili bila žrtva počinjenog kaznenog djela.

Savjetnici u Uredu svjedocima pružaju potrebne informacije o tijeku sudskog postupka. Žrtve i svjedoke najčešće zanima što će ih sudac pitati, tko će ih sve ispitivati, tko će biti prisutan u sudnici, hoće li se susresti s okrivljenikom, koliko dugo traje ročište/rasprava, moraju li pristupiti svjedočenju, a zanimaju ih i prava koja imaju (naknada troškova...).

Prva četiri Ureda otvorena su pri županijskim sudovima u Osijeku, Vukovaru, Zadru i Zagrebu tijekom 2008. i 2009. godine zahvaljujući djelovanju Ministarstva pravosuđa - Uprave za probaciju i podršku žrtvama i svjedocima, a u sklopu sustavne reforme pravosuđa u Republici Hrvatskoj i približavanja temeljnim načelima pravnog sustava Europske Unije.

Uredi u Rijeci, Sisku i Splitu započeli su s radom 1. siječnja 2011. godine.

Od 2008. godine do danas ovih je sedam ureda pružilo podršku i savjetovanje za gotovo 6.000 svjedoka (izvor: www.pravosudje.hr).

Podrška i informacije koje se pružaju svjedocima i žrtvama besplatne su, a sve što je u Uredu izrečeno ostaje povjerljivo.

U uredima rade mali stručni timovi kojima pomaže preko 100 posebno educiranih volontera, a planira se i otvaranje novih ureda.

Praktične informacije o kaznenim postupcima i podršci građani mogu se pronaći na posebnoj web stranici, dostupnoj na ulaznoj adresi Ministarstva pravosuđa: www.mprh.hr, kao i na brojevima telefona službi za podršku žrtvama i svjedocima u sedam gradova: Sisak: 044/525-731; Rijeka: 051/355-645; Split: 021/387- 543; Zadar: 023/203-640; Osijek: 031/228-500; Vukovar: 032/452-529 i Zagreb: 01/480-1062.

S obzirom na činjenicu da na području Virovitičko-podravske županije ne djeluje niti jedan od ovih ureda, namjera autora prilikom izrade ove brošure bila je na prihvatljiv i ne-znanstven način približiti građanstvu bitne odredbe važećeg kazneno-postupovnog zakona koji se odnose na svjedoke i žrtve/oštećenike kaznenih djela te pomoći u stvaranju predodžbe kako izgleda kazneni postupak.

Nastavno na odredbe o kaznenom postupku, imajući u vidu da velik broj korisnika savjetovališta udruge S. O. S. iz Virovitice postavlja pitanja o pravima iz sustava socijalne skrbi, u ovoj brošuri sačinjen je i pregled odredbi važećeg Zakona o socijalnoj skrbi.

Kako izgleda sudnica i gdje tko sjedi?

Tumač brojeva:

1. Mjesto na kojem sjedi/stoji osoba koja daje iskaz u postupku,
2. Mjesto na kojem sjedi sudac/sudsko vijeće (da li će u postupku suditi jedan sudac ili vijeće sudaca ovisi o težini kaznenog djela koje je počinjeno; sastav suda propisan je zakonom),
3. Mjesto na kojem sjedi zapisničar (osoba koja upisuje iskaze saslušanih osoba i tijek radnji u postupku na temelju sučevog diktiranja),
4. Mjesto na kojem sjedi državni odvjetnik (zastupnik optužbe),
5. Mjesto na kojem sjedi branitelj okrivljenika,
6. Mjesto na kojem sjedi okrivljenik,
7. Mjesto na kojem sjede oštećenici (osobe koje su oštećene kaznenim djelom, odnosno na čiju štetu je počinjeno kazneno djelo ukoliko prisustvuju raspravi; može ih zastupati odvjetnik pa je njihova nazočnost u sudnici potrebna samo kad daju iskaz u postupku) i svjedoci ako žele ostati u sudnici nakon davanja iskaza.

1. Kazneno-pravni sustav Republike Hrvatske

Temeljni zakon u Republici Hrvatskoj kojim je reguliran sustav kaznenih djela (što je uopće kazneno djelo i koja sve kaznena djela postoje) i sankcija koje se mogu izreći počiniteljima kaznenih djela je **Kazneni zakon** (»Narodne novine«, br. 125/11, 144/12, 56/15 i 61/15).

Tijek kaznenog postupka prema počiniteljima kaznenih djela, od postupanja policije kada postoji osnova sumnje da je kazneno djelo počinjeno pa do sudskog postupka, donošenja presude, mogućnosti izjavljivanja pravnih lijekova protiv presude u kaznenom postupku, reguliran je odredbama **Zakona o kaznenom postupku** (»Narodne novine«, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11,91/12,143/12, 56/13, 145/13, 152/14; dalje ZKP).

Primjena tzv. „novog ZKP-a" započela je 1. rujna 2011. godine, a svrha ovog rada je predočiti položaj svjedoka/žrtve/oštećenika u ozračju zakonskih izmjena.

1.1. Značenje zakonskih izraza (ZKP)

- *osumnjičenik* je osoba protiv koje je podnesena kaznena prijava ili se provode izvidi ili je provedena hitna dokazna radnja,
- *okrivljenik* je osoba protiv koje je doneseno rješenje o provođenju istrage ili osoba koja je obaviještena o provođenju dokaznih radnji za kazneno djelo za koje je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, osoba protiv koje je podnesena privatna tužba i osoba protiv koje je presudom izdan kazneni nalog,
- *optuženik* je osoba protiv koje je optužnica potvrđena ili je povodom privatne tužbe određena rasprava,
- *osuđenik* je osoba za koju je pravomoćnom presudom utvrđeno da je kriva za određeno kazneno djelo,
- *uhićenje* je prisilno zadržavanje neke osobe pod sumnjom da je počinila kazneno djelo,
- *uhićenik* je osoba prema kojoj je primijenjena mjera uhićenja,
- *pritvorenik* je osoba protiv koje se primjenjuje mjera pritvora,
- *žrtva kaznenog djela* je osoba koja zbog počinjenja kaznenog djela trpi fizičke i duševne posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda,
- *oštećenik* je osim žrtve i druga osoba čije je kakvo osobno ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo kaznenim djelom, a sudjeluje u svojstvu oštećenika u kaznenom postupku,
- *stranke* su tužitelj i okrivljenik,
- *oštećenik kao tužitelj* je osoba koja je preuzela progon od državnog odvjetnika koji nije pokrenuo ili je odustao od kaznenog progona,
- *privatni tužitelj* je osoba koja je podnijela privatnu tužbu radi progona kaznenih djela za koja se progoni po privatnoj tužbi,
- *tužitelj* je državni odvjetnik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj,
- *opunomoćenik* je odvjetnik (može ga zamijeniti odvjetnički vježbenik uz uvjete predviđene zakonom).
- *branitelj* je odvjetnik (može ga zamijeniti odvjetnički vježbenik uz uvjete predviđene

zakonom),

- *sud* je sudbeno tijelo koje donosi odluku, provodi određenu radnju ili pred kojim se vodi postupak,
- *istražitelj* je osoba koja je prema posebnom propisu donesenom na osnovi zakona ovlaštena provoditi dokazne i druge radnje,
- *zajednica* je izvanbračna zajednica i istospolna zajednica. Izvanbračna zajednica je životna zajednica žene i muškarca koji nisu u braku, a koja traje dulje vrijeme, ili takva zajednica koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Istospolna zajednica je zajednica koja je uređena zakonom,
- *tijelo koje vodi postupak* u prethodnom postupku je državni odvjetnik, koji postupa prije podizanja optužnice te sud kada provodi istragu i dokazno ročište. Nakon podizanja optužnice ili privatne tužbe, tijelo koje vodi postupak je sud.

1.2. Tijek kaznenog postupka

Kazneni postupak se provodi na zahtjev ovlaštenog tužitelja.

Za djela za koja se progoni po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj je državni odvjetnik (primjerice ubojstvo, teška tjelesna ozljeda, ucjena, otmica, prijevara, iznuda), a za djela za koja se progoni po privatnoj tužbi ovlašteni tužitelj je privatni tužitelj (uvreda, kleveta).

Državni odvjetnik je dužan poduzeti kazneni progon ako postoje osnove sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i nema zakonskih smetnji za progon te osobe.

Za kaznena djela propisana zakonom državni odvjetnik poduzima kazneni progon samo na prijedlog oštećenika (primjerice silovanje koje počini bračni/izvanbračni drug).

Kazneni progon započinje pravomoćnošću rješenja o provođenju istrage, potvrđivanjem optužnice ako istraga nije provedena, određivanjem rasprave na temelju privatne tužbe, donošenjem presude o izdavanju kaznenog naloga.

Kazneni progon završava odustajanjem državnog odvjetnika ili drugog ovlaštenog tužitelja od progona ili sudskom odlukom.

Ako državni odvjetnik ustanovi da nema osnova za pokretanje ili provođenje kaznenog progona, na njegovo mjesto može stupiti oštećenik kao tužitelj uz uvjete određene zakonom.

1.3. Prava žrtve/oštećenika u kaznenom postupku

Policija, istražitelj, državno odvjetništvo i sud dužni su postupati s posebnim obzirom prema žrtvi kaznenog djela, skrbiti za interese žrtve pri donošenju odluka o poduzimanju kaznenog progona protiv okrivljenika, odnosno pri poduzimanju radnji u kaznenom postupku u kojima žrtva mora osobno sudjelovati, poučiti je na prava regulirana odredbama članaka 43. - 46. ZKP-a.

Temeljem članka 43. ZKP-a žrtva kaznenog djela ima:

1. pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama kaznenih djela u skladu sa zakonom
2. pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik
3. pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku
4. druga prava propisana zakonom.

U skladu s posebnim propisima, žrtva kaznenog djela za koje je propisana kazna zatvora od pet ili više godina ima pravo ako trpi teža psihofizička oštećenja ili teže posljedice kaznenog djela na stručnu pomoć savjetnika na teret proračunskih sredstava prije davanja iskaza u kaznenom postupku te pri podnošenju imovinskopravnog zahtjeva.

Žrtva kaznenog djela nasilja počinjenog s namjerom ima pravo na novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna u skladu s posebnim zakonom. Ako je žrtva prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev uzet će se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva ako je žrtva prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog proračuna.

Sud, državno odvjetništvo, istražitelj ili policija dužni su pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje, obavijestiti žrtvu o navedenim pravima, o pravima koja ima kao oštećenik, a ako je žrtva dijete, tada i da ima pravo na:

1. **opunomoćenika na teret proračunskih sredstava**
2. **pratnju osobe od povjerenja prilikom sudjelovanja u radnjama**
3. **tajnost osobnih podataka**
4. **isključenje javnosti.**

Sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija moraju prema djetetu, žrtvi kaznenog djela, postupati posebno obzirno imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.

Žrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa ima uz sva ova prava i pravo:

1. prije ispitivanja razgovarati sa savjetnikom, na teret proračunskih sredstava
2. da ju u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola
3. da se ispita uz prisutnost osobe od povjerenja
4. uskratiti odgovor na nepotrebna pitanja koja se odnose na strogo osobni život žrtve
5. zahtijevati da bude ispitana putem audio-video uređaja
6. na tajnost osobnih podataka
7. zahtijevati isključenje javnosti s rasprave, o čemu su je prije prvog ispitivanja dužni poučiti sud, državni odvjetnik, istražitelj i policija.

Žrtva koja nije obaviještena o pravu da u postupku sudjeluje kao oštećenik ima pravo prijaviti se kao oštećenik do podizanja optužnice policiji ili državnom odvjetništvu, a do završetka rasprave sudu. Prijavu će sud odbaciti ako je očigledno neosnovana ili je podnesena nakon okončanja rasprave.

U kaznenom postupku oštećenik ima pravo:

1. služiti se vlastitim jezikom uključujući i znakovni jezik gluhih i gluhoslijepih i na pomoć tumača ako ne razumije ili se ne služi hrvatskim jezikom, odnosno prevoditelja ili tumača znakovnog jezika ako se radi o gluhom ili gluhoslijepom oštećeniku
2. podnijeti prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva te privremenih mjera osiguranja
3. na punomoćnika
4. upozoravati na činjenice i predlagati dokaze
5. prisustvovati dokaznom ročištu
6. prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku te iznijeti završni govor
7. izvršiti uvid u spis
8. zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku
9. podnijeti žalbu
10. podnijeti prijedlog za progon i privatnu tužbu sukladno odredbama Kaznenog zakona
11. biti obaviješten o odbacivanju kaznene prijave ili odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona
12. preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika
13. zatražiti povrat u prijašnje stanje
14. biti obaviješten o ishodu kaznenog postupka.

Mjesna nadležnost suda u kaznenom postupku

Ne ulazeći detaljno u širok skup pravila o kojima ovisi mjesna nadležnost sudova, valja naglasiti OPĆE PRAVILO određivanja mjesne nadležnosti, a to je da je mjesno nadležan u pravilu **sud na čijem je području kazneno djelo počinjeno ili pokušano.**

Privatna tužba može se podnijeti i sudu na čijem području okrivljenik ima prebivalište ili boravište.

1.4. Državni odvjetnik

Glavna dužnost državnog odvjetnika je progon počinitelja kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti.

Državni odvjetnik ima ovlast poduzimanja potrebnih radnji radi otkrivanja kaznenih djela i pronalaženja počinitelja, poduzimanja izvida kaznenih djela, nalaganja i nadzora provođenja pojedinih izvida radi prikupljanja podataka važnih za pokretanje istrage, odlučivanja o odbacivanju kaznene prijave, odgodi i odustajanju od kaznenog progona, pokretanja i vođenja

istrage, provođenja i nadzora provođenja dokaznih radnji, podizanja i zastupanja optužnice te predlaganja izdavanja kaznenog naloga pred nadležnim sudom, sporazumijevanja s okrivljenikom o priznanju krivnje i kazni i drugim mjerama, predlaganja i izvođenja dokaza na raspravi, davanja izjava da neće poduzeti kazneni progon, podnošenja žalbi protiv nepravomoćnih sudskih odluka i izvanrednih pravnih lijekova protiv pravomoćnih sudskih odluka, poduzimanja potrebnih radnji, nalaganja i nadzora izvida radi utvrđivanja i pronalaženja imovine stečene kaznenim djelom, predlaganja mjera osiguranja i predlaganja oduzimanja imovinske koristi, sudjelovanja u postupku povodom zahtjeva za sudsku zaštitu protiv odluke ili radnje tijela uprave nadležnog za izvršenje kazne ili mjere oduzimanja slobode izrečene pravomoćnom presudom u kaznenom postupku te donošenja odluka i poduzimanja drugih zakonom predviđenih mjera.

Za progon kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora do deset godina u pravilu je nadležno općinsko državno odvjetništvo, a suđenje počinitelju kaznenog djela vodi općinski sud. To su primjerice:

- teška tjelesna ozljeda
- zlostavljanje djeteta i maloljetne osobe
- nasilje u obitelji
- krađa, provala itd.

Za progon kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora preko deset godina nadležno je županijsko državno odvjetništvo, a sudski postupak se vodi u županijskom sudu. To su primjerice:

- ubojstvo
- silovanje
- spolni snošaj s djetetom itd.

Državni odvjetnik ocjenjuje sve navode kaznene prijave te po potrebi od policije, centra za socijalnu skrb, zdravstvene ustanove i drugih traži dodatne informacije. Na osnovi svih prikupljenih podataka državni odvjetnik odlučuje hoće li kaznenu prijavu odbaciti ili predmet uputiti općinskom ili županijskom sudu na nadležni postupak.

1.5. Kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu

Za kaznena djela za koja se progoni po prijedlogu, prijedlog za progon mora se podnijeti državnom odvjetništvu u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

Dijete koje je navršilo šesnaest godina može i samo podnijeti prijedlog za progon.

Ako oštećenik umre u tijeku roka za podnošenje prijedloga za progon ili u tijeku postupka, njegov bračni i izvanbračni drug, djeca, roditelji, braća i sestre, posvojitelj i posvojenik mogu u roku od tri mjeseca poslije njegove smrti podnijeti prijedlog za progon ili tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavljaju.

Oštećenik može svojom izjavom tijelu koje vodi postupak odustati od prijedloga za progon do završetka rasprave. U tom slučaju gubi pravo da ponovno podnese prijedlog.

Ako je oštećenik dijete ili osoba koja je lišena poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je prema ovom Zakonu ovlašten oštećenik.

Dijete koje je navršilo šesnaest godina može samo davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

1.6. Oštećenik kao tužitelj

Kad državni odvjetnik utvrdi da nema osnova za progon za kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti ili kad utvrdi da nema osnova za progon protiv neke od prijavljenih osoba, dužan je u roku od osam dana o tome izvijestiti oštećenika i uputiti ga da može sam poduzeti progon. Tako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka zbog odustajanja državnog odvjetnika od progona u drugim slučajevima.

Oštećenik ima pravo poduzeti, odnosno nastaviti progon u roku od osam dana od primitka navedene obavijesti, ostajući pri optužnici koju je podigao državni odvjetnik ili podići novu optužnicu.

Oštećenik koji nije upoznat da državni odvjetnik nije poduzeo progon ili da je odustao od progona može svoju izjavu da nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana kad je doneseno rješenje o obustavi postupka, odnosno šest mjeseci od dana kad je državni odvjetnik odbacio prijavu.

Kad državni odvjetnik, odnosno sud obavještava oštećenika da može poduzeti ili nastaviti progon, dostavit će mu i naputak koje radnje može poduzeti radi ostvarivanja toga prava, te mu u tu svrhu omogućiti razgledavanje i prepisivanje spisa te presnimavanje snimki.

Ako oštećenik umre u tijeku postupka, njegov bračni, izvanbračni drug, djeca, roditelji, posvojenici, posvojitelji, braća i sestre mogu u roku od tri mjeseca od dana njegove smrti dati izjavu da postupak nastavljaju.

U slučaju da državni odvjetnik odustane od optužbe na raspravi, oštećenik je dužan odmah se očitovati hoće li nastaviti progon. Ako oštećenik ne dođe na raspravu, a uredno je pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da ne želi nastaviti progon.

Predsjednik vijeća ili sudac pojedinac dopustit će **povrat u prijašnje stanje** oštećeniku koji nije uredno pozvan ili je uredno pozvan, a iz opravdanih razloga nije mogao doći na raspravu na

kojoj je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog odustajanja državnog odvjetnika od optužnice ako oštećenik u roku od osam dana od primitka presude podnese molbu za povrat u prijašnje stanje i ako u toj molbi izjavi da nastavlja progon. U tom slučaju zakazat će se ponovno rasprava i presudom donesenom na temelju nove rasprave ukinut će se prijašnja presuda. Ako uredno pozvani oštećenik ne dođe na novu raspravu, ostaje na snazi prijašnja presuda.

Ako oštećenik u zakonskom roku ne pokrene ili ne nastavi progon ili ako oštećenik kao tužitelj ne dođe na raspravu iako je uredno pozvan, ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustao od progona.

Oštećenik koji je preuzeo kazneni progon ima ista prava koja ima državni odvjetnik.

U postupku koji se vodi na zahtjev oštećenika koji je preuzeo kazneni progon, državni odvjetnik ima pravo do završetka rasprave sam preuzeti progon i zastupanje optužbe.

Oštećeniku kao tužitelju kad se postupak vodi na njegov zahtjev za kazneno djelo za koje se prema zakonu može izreći kazna zatvora više od pet godina, može se, na njegovo traženje, postaviti opunomoćenik ako je to u interesu postupka i ako oštećenik kao tužitelj, prema svom imovnom stanju, ne može podmiriti troškove zastupanja.

1.7. Privatni tužitelj

Privatna tužba podnosi se nadležnom sudu.

Privatni tužitelj može svojom izjavom sudu odustati od privatne tužbe do završetka rasprave. U tom slučaju on gubi pravo da ponovno podnese privatnu tužbu za to kazneno djelo.

Privatni tužitelj ima ista prava koja ima državni odvjetnik, osim prava koja državnom odvjetniku pripadaju kao državnom tijelu.

Za kaznena djela za koja se progoni po privatnoj tužbi tužba se mora podnijeti u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlaštena fizička ili pravna osoba saznala za kazneno djelo i počinitelja.

Ako je podignuta privatna tužba zbog kaznenog djela uvrede, okrivljenik može do završetka rasprave i poslije proteka naznačenog roka od tri mjeseca, podignuti tužbu protiv tužitelja koji ga je uvrijedio istom prilikom (protutužba). U takvu slučaju sud donosi jednu presudu.

Kad je oštećenik podnio kaznenu prijavu ili prijedlog za progon, a u tijeku postupka se utvrdi da se radi o kaznenom djelu za koje se progoni po privatnoj tužbi, prijava, odnosno prijedlog smatra se kao pravovremena privatna tužba ako su podneseni u roku propisanom za privatnu tužbu.

Za djecu i osobe koje su lišene poslovne sposobnosti privatnu tužbu podnosi njihov zakonski zastupnik.

Dijete koje je navršilo šesnaest godina života može i samo podnijeti privatnu tužbu.

Ako privatni tužitelj ne dođe na raspravu, iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavljivanja sudu promjene adrese ili boravišta, smatrat će se da je odustao od tužbe.

Predsjednik vijeća ili sudac pojedinac dopustit će **povrat u prijašnje stanje** privatnom tužitelju koji iz opravdanog razloga nije mogao doći na raspravu ili pravovremeno izvijestiti sud o promjeni adrese ili boravišta ako u roku od osam dana nakon prestanka smetnje podnese molbu za povrat u prijašnje stanje.

Nakon proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povrat u prijašnje stanje.

Protiv rješenja kojim se dopušta povrat u prijašnje stanje žalba nije dopuštena.

1.8. Podnesci

Privatne tužbe, optužnice, prijedlozi za progon, pravni lijekovi te druge izjave i priopćenja podnose se pisano ako zakonom nije drukčije propisano.

Navedeni podnesci moraju biti razumljivi i sadržavati sve što je potrebno da bi se na temelju njih moglo postupiti.

Tijelo koje vodi postupak će podnositelja podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se na temelju njega moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, podnesak će biti odbačen.

U pozivu za ispravak, odnosno dopunu podneska podnositelj će biti upozoren na posljedice propuštanja.

Važno je znati da se podnesci koji se dostavljaju protivnoj stranci predaju tijelu koje vodi postupak u dovoljnom broju primjeraka za to tijelo i drugu stranku. Ako takvi podnesci nisu predani u dovoljnom broju primjeraka, bit će umnoženi na trošak podnositelja.

Sud će kazniti novčanom kaznom do 50.000,00 kuna, branitelja, opunomoćenika, zakonskog zastupnika, oštećenika, privatnog tužitelja, oštećenika kao tužitelja, istražitelja, svjedoka, vještaka ili drugu osobu koja sudjeluje u postupku koji u podnesku, elektroničkoj ispravi ili u usmenoj riječi odnosno na drugi način vrijeđa sud ili sudionika u postupku.

O kažnjavanju odvjetnika, odnosno odvjetničkog vježbenika sud izvješćuje Hrvatsku odvjetničku komoru, a o kažnjavanju državnog odvjetnika ili njegovog zamjenika izvješćuje nadležnog državnog odvjetnika i Državno odvjetničko vijeće.

1.9. Zapisnik

O izjavama osoba koje su važne za kazneni progon ili za pokretanje kaznenog postupka te o drugim važnim radnjama prije započinjanja kaznenog postupka sastavlja se službena zabilješka o bitnom sadržaju izjave ili radnje.

Zakonom je određeno kad se o radnji poduzetoj prije započinjanja kaznenog postupka sastavlja zapisnik i kad se ta radnja ima snimiti.

O svakoj radnji poduzetoj tijekom postupka sastavit će se zapisnik istovremeno kad se radnja obavlja, a ako to nije moguće, onda neposredno nakon toga.

Zapisnik se sastavlja tako da osoba koja poduzima radnju govori glasno zapisničaru što će unijeti u zapisnik.

Osobi koja se ispituje može se dopustiti da sama kazuje odgovore u zapisnik. U slučaju zlouporabe to joj se pravo može uskratiti.

U zapisnik se unosi naziv državnog tijela pred kojim se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, te naznaka kaznenog predmeta u kojem se poduzima radnja.

Zapisnik treba sadržavati bitne podatke o tijeku i sadržaju poduzete radnje. U zapisnik se unosi u obliku pripovijedanja samo bitni sadržaj danih iskaza i izjava. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razumije odgovor. Ako je potrebno, u zapisnik će se doslovno unijeti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dan.

Ispitana osoba, osobe koje su obvezno prisutne radnjama u postupku te stranke, branitelj i oštećenik, ako su prisutni, imaju pravo pročitati zapisnik ili zahtijevati da im se pročita. Na to ih je dužna upozoriti osoba koja poduzima radnju, a u zapisniku će se naznačiti je li upozorenje učinjeno i je li zapisnik pročitan. Zapisnik će se uvijek pročitati ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku.

Zapisnik potpisuje ispitana osoba. Ako se zapisnik sastoji od više stranica, ispitana osoba potpisuje svaku stranicu.

Na kraju zapisnika potpisat će se tumač, ako ga je bilo, svjedoci čija je prisutnost obvezna pri poduzimanju radnji, a pri pretrazi i osoba koja se pretražuje ili čiji se dom ili druge prostorije pretražuju, ako je prisutna.

Osoba koja ne zna pisati umjesto potpisa stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar ispod otiska upisuje njezino ime i prezime.

Ako ispitana osoba odbije potpisati zapisnik ili staviti otisak prsta, to će se zabilježiti u zapisniku i navesti razlog odbijanja.

Ako je bilo prigovora u svezi sa sadržajem zapisnika, navest će se u zapisniku i ti prigovori.

Novi Zakon o kaznenom postupku predviđa mogućnost snimanja rasprava i dokaznih radnji uređajima za audio-video ili audio snimanje.

Tijelo koje provodi radnju prethodno će upozoriti osobe koje sudjeluju u radnji, da se radnja snima određenim tehničkim uređajem i da snimka može biti upotrijebljena kao dokaz u postupku.

Prilikom snimanja mora se naznačiti pred kojim državnim tijelom se obavlja radnja, mjesto gdje se obavlja radnja, dan i sat kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih osoba i u kojem su svojstvu prisutne, u kojem kaznenom predmetu se poduzima radnja, moraju se uzeti podaci potrebni za identificiranje osobe čija se izjava snima i podatak u kojem svojstvu ta osoba daje izjavu. Kad se snimaju izjave više osoba, mora se osigurati da se iz snimke

može jasno razaznati tko je dao koju izjavu. Na zahtjev ispitane osobe snimka će se odmah reproducirati, a ispravci ili objašnjenja te osobe će se snimiti.

Sud ili državni odvjetnik može odrediti da se snimka u cijelosti ili djelomično prepiše. Prijepis će se pregledati, ovjeriti potpisom osobe koja je provela radnju i koja je sačinila prijepis. Prijepis će se priključiti spisu predmeta i ne predstavlja dokaz u postupku.

1.10. Troškovi kaznenog postupka

Troškovi kaznenog postupka su izdaci od započinjanja do njegova završetka, izdaci za dokazne radnje prije početka kaznenog postupka, te izdaci za pružanje pravne pomoći.

Oni obuhvaćaju:

1. troškove za svjedoke, vještake, tumače i stručne osobe, troškove tehničkog snimanja, troškove prepisivanja zvučnih snimki i troškove očevida,
2. podvozne troškove okrivljenika,
3. izdatke za dovođenje okrivljenika ili uhićene osobe,
4. podvozne i putne troškove službenih osoba,
5. troškove liječenja okrivljenika koji nema pravo na zdravstvenu zaštitu dok se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi na temelju odluke suda te troškove porođaja,
6. paušalnu svotu (njen iznos se utvrđuje s obzirom na složenost i trajanje izvida i kaznenog postupka,
7. nagradu i nužne izdatke branitelja, nužne izdatke privatnog tužitelja i oštećenika kao tužitelja i njihovih zakonskih zastupnika te nagradu i nužne izdatke njihovih opunomoćenika,
8. nužne izdatke oštećenika i njegova zakonskog zastupnika te nagradu i nužne izdatke njegova opunomoćenika.

Troškovi točaka 1. do 8., osim onih koji su nastali u tijelima koja se financiraju iz državnog proračuna, isplaćuju se iz sredstava tijela koje vodi kazneni postupak, a naplaćuju kasnije od osoba koje su ih dužne naknaditi prema odredbama ZKP-a.

U presudi i rješenju kojim se obustavlja kazneni postupak odlučit će se tko će snositi troškove postupka.

Okrivljenik, oštećenik, oštećenik kao tužitelj, privatni tužitelj, branitelj, zakonski zastupnik, opunomoćenik, svjedok, vještak, tumač i stručna osoba bez obzira na ishod kaznenog postupka, podmiruju troškove svog dovođenja, odgode dokazne radnje ili rasprave i druge troškove postupka koje su prouzročili svojom krivnjom te razmjerni dio paušalne svote, o čemu sud donosi posebno rješenje.

Osoba koja je svjesno podnijela lažnu prijavu podmirit će troškove kaznenog postupka!!!

Privatni tužitelj i oštećenik kao tužitelj obvezni su naknaditi troškove kaznenog postupka, nužne izdatke okrivljenika te nužne izdatke i nagradu njegova branitelja ako je postupak završen presudom kojom se okrivljenik oslobađa optužbe, ili presudom kojom se optužba odbija, ili rješenjem o obustavi postupka, osim ako je postupak obustavljen, odnosno ako je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog smrti okrivljenika ili zato što je nastupila zastara kaznenog progona zbog odugovlačenja postupka koje se ne može pripisati u krivnju oštećenika kao tužitelja ili privatnog tužitelja.

Isto tako, nagradu i nužne izdatke branitelja i opunomoćenika privatnog tužitelja ili oštećenika dužna je platiti zastupana osoba, bez obzira na to tko je prema odluci suda dužan podmiriti troškove kaznenog postupka, osim ako prema odredbama ZKP-a nagrada i nužni izdaci branitelja padaju na teret proračunskih sredstava. Ako je oštećeniku kao tužitelju bio postavljen opunomoćenik, nagrada i nužni izdaci branitelja isplatit će se branitelju iz proračunskih sredstava.

Opunomoćenik koji nije odvjetnik nema pravo na nagradu, već samo na nužne izdatke.

1.11. Imovinsko-pravni zahtjev

Imovinskopravni zahtjev laički rečeno predstavlja zahtjev za naknadu štete počinjene kaznenim djelom, a o njemu sud odlučuje u kaznenom postupku na prijedlog ovlaštenih osoba (najčešće oštećenika), ali samo pod uvjetom da se zbog toga ne odugovlači kazneni postupak.

U pravilu kazneni sud upućuje oštećenika da taj zahtjev ostvari u parnici.

Prijedlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u kaznenom postupku podnosi se tijelu kojem se podnosi kaznena prijava ili sudu koji vodi postupak najkasnije do završetka dokaznog postupka pred prvostupanjskim sudom, s tim da je u prijedlogu potrebno određeno naznačiti svoj zahtjev i podnijeti dokaze.

U kaznenom postupku prema odredbama koje vrijede za ovršni postupak mogu se na prijedlog ovlaštenika odrediti privremene mjere osiguranja imovinskopravnog zahtjeva nastalog zbog počinjenja kaznenog djela, o čemu u fazi istrage rješenje donosi sudac istrage, nakon podignute optužnice optužno vijeće, a na raspravi sud koji vodi raspravu.

Stvari koje nedvojbeno pripadaju oštećeniku, a ne služe za utvrđivanje činjenice u kaznenom postupku, predat će se oštećeniku i prije završetka postupka.

Stvari koje se imaju upotrijebiti za utvrđivanje činjenica oduzet će se privremeno i nakon završetka postupka vratiti vlasniku.

1.12. Odluke u kaznenom postupku

U kaznenom postupku odluke se donose u obliku **presude, rješenja i naloga**.

Odluke se priopćuju osobama s pravnim interesom usmenim proglašavanjem ako su prisutne, a dostavom ovjerenog prijepisa ako su odsutne.

Ako osoba koja ima pravo žalbe izjavi da se neće žaliti, ovjereni prijepis usmeno priopćene odluke neće joj se dostaviti, ako ZKP-om nije drukčije određeno.

Prijepisi odluka protiv kojih je dopuštena žalba dostavljaju se s uputom o pravu na žalbu.

1.13. Pravila o dostavi

Odluke i dopisi (pozivi i druga pismena) dostavljaju se putem:

1. službene osobe državnog tijela koje sudjeluje u kaznenom postupku - dostavljača,
2. pošte,
3. javne ili privatne organizacije koja je posebnom odlukom ministra nadležnog za pravosuđe ovlaštena za poslove dostave u kaznenom postupku,
4. pretinaca kod suda,
5. telekomunikacijskim sredstvom.

Dostava odluka se može obaviti i neposredno u tijelu kaznenog postupka ako se primatelj tamo zatekne.

ZKP-om je propisana mogućnost da policija na zahtjev suda ili državnog odvjetnika pronalazi osobe čija je adresa nepoznata i uručuje im poziv.

Primatelju se dostava obavlja na adresu prebivališta ili boravišta ili adresu zaposlenja, a može se poslati i na drugu adresu na kojoj se primatelj može zateći.

Osobama uključenima u program zaštite svjedoka odluke i dopisi se dostavljaju preko tijela koje provodi zaštitu.

Odluka i dopis se predaje neposredno osobi kojoj je upućen, koja je dužna primiti ga. Ako se ta osoba ne zatekne na adresi prebivališta ili boravišta, dostavljač će ga predati kojem od njenih odraslih članova domaćinstva, koji su dužni primiti dopis. Ako se oni ne zateknu u stanu, dopis će se predati nadstojniku ili susjedu, ako oni na to pristanu. Time se smatra da je dopis dostavljen.

Ako se odluka i dopis dostavlja osobi na poslu, a ona se tamo ne zatekne, dopis će se ostaviti osobi ovlaštenoj za primanje pošte koja ga je dužna primiti, ili osobi koja je zaposlena na istome mjestu, ako ona pristane primiti dopis. Time se smatra da je dostava uredno obavljena.

Prilikom primitka odluke i dopisa primatelj će potpisati dostavnicu na kojoj će sam naznačiti dan i sat primitka. Dostavnicu će potpisati i dostavljač.

Ako primatelj ili osoba koja je dužna primiti odluku i dopis odbije primiti dopis ili potpisati dostavnicu, dostavljač će dopis ostaviti na mjestu na kojem je zatekao primatelja i to će zabilježiti na dostavnici te će naznačiti dan, sat i mjesto ostavljanja dopisa. Time je dostava obavljena.

Poziv svjedoku ili vještaku za provođenje dokazne radnje dostavlja državni odvjetnik ili istražitelj ako mu je državni odvjetnik povjerio obavljanje te radnje. Poziv svjedoku ili vještaku

za dokazno ročište ili raspravu dostavlja sud. Tijelo koje ima provesti radnju prethodno određuje vrijeme i mjesto provođenja radnje. Pozvana osoba bit će upozorena na posljedice nedolaska.

Pozivanje kao svjedoka djeteta koje nije navršilo šesnaest godina života obavlja se preko njegovih roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe hitnog postupanja ili drugih opravdanih okolnosti.

Ako se oštećeniku, privatnom tužitelju, oštećeniku kao tužitelju, njegovom zakonskom zastupniku i opunomoćeniku poziv ne može dostaviti na dosadašnju adresu, ili je očito da primatelj izbjegava primitak poziva, poziv će se istaknuti na oglasnu ploču i internetsku stranicu tijela pred kojim se vodi kazneni postupak i protekom roka od osam dana smatra se da je dostava uredno obavljena.

Sud će sudionika u postupku kazniti novčanom kaznom u iznosu do 50.000,00 kuna ako izbjegava primitak dopisa.

Ako žrtva, oštećenik, oštećenik kao tužitelj ili privatni tužitelj imaju pravnog savjetnika, zakonskog zastupnika ili opunomoćenika, dopisi će se dostaviti samo savjetniku, zastupniku ili opunomoćeniku, a ako ih ima više, samo jednom od njih.

Poziv za dokazno ročište, ročište pred optužnim vijećem i raspravu može se i usmeno dati osobi koja se nalazi pred tijelom koje postupa. Poziv predan na taj način zabilježit će se u zapisniku ili službenoj zabilješci, koje će pozvana osoba potpisati, osim ako je taj poziv zabilježen u zapisniku. Pozvana osoba bit će upozorena na posljedice nedolaska.

Poziv za osobe koje sudjeluju u postupku, osim za okrivljenika, može se predati sudioniku u postupku koji pristane uručiti ga onomu komu je upućen, ako tijelo postupka smatra da je na taj način zajamčeno njegovo dostavljanje.

1.14. Razgledavanje spisa i predmeta koji služe kao dokaz

Pravo na uvid u spis obuhvaća pravo razgledavanja, prepisivanja, preslikavanja i snimanja spisa predmeta u skladu s ovim Zakonom i državnoodvjetničkog spisa u skladu s posebnim zakonom. Pravo na uvid u spis obuhvaća i razgledavanje predmeta koji služe za utvrđivanje činjenica u postupku.

Pravo uvida u spis u kojem je postupanje tajno, nejavno ili je isključena javnost dopušteno je u skladu s ovim Zakonom samo osobama koje mogu sudjelovati u tom postupku.

Podaci o djetetu koje sudjeluje u postupku predstavljaju tajnu.

Osoba kojoj je dopušten uvid u spis tijekom izvida, istraživanja te istrage i rasprave koje su određene tajnom upozorit će se da je dužna čuvati kao tajnu podatke koje je saznala te da je odavanje tajne kazneno djelo. To će se zabilježiti u spisu koji se razgledava, uz potpis upozorene osobe. Uvid u spis dopušta i omogućuje tijelo koje vodi postupak, ako zakonom nije drugačije određeno, a kad je postupak završen, uvid u spis dopušta predsjednik suda ili službena osoba koju on odredi.

Uvid u spis može se dopustiti svakome u čijem je to opravdanom intersu, u skladu sa zakonom.

Žrtva, oštećenik i njihov opunomoćenik imaju pravo na uvid u spis. Ako bi raniji uvid u spis utjecao na iskaz žrtve i oštećenika, pravo na uvid u spis stječu nakon što su ispitani.

1.15. Audio-video konferencija i telefonska konferencija

Izvan slučajeva posebno propisanih ZKP-om, sud može pisanim nalogom odrediti da se dokazno ročište provede uz pomoć zatvorenog tehničkog uređaja za vezu na daljinu (audio-video konferencija).

Nalog sadrži mjesto i vrijeme poduzimanja audio-video konferencije te imena i adrese osoba čije se ispitivanje traži.

U nalogu se može odrediti da osoba koja drži predmete koji se prema Kaznenom zakonu imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti za utvrđivanje činjenica u kaznenom postupku te predmete na zahtjev suda pokaže tijekom audio-video konferencije, a nakon nje preda sudu.

Sud koji je zatražio izdavanje naloga može nakon utvrđivanja podataka neposredno postavljati pitanja ispitivanoj osobi. Stranke mogu biti prisutne audio-video konferenciji te u njoj sudjelovati. Okrivljeniku koji je u pritvoru ili istražnom zatvoru na prikladan će se način omogućiti praćenje audio-video konferencije te postavljanje pitanja i iznošenje primjedaba.

Audio-video konferenciji mora biti prisutna i stručna osoba koja rukuje uređajima.

O audio-video konferenciji tijelo koji vodi postupak sastavlja zapisnik.

Državni odvjetnik ili policija mogu alibi i druge važne činjenice za pokretanje i vođenje kaznenog postupka provjeriti upotrebom telefonske veze koja ispitivanim osobama omogućava istodobnu komunikaciju (telefonska konferencija).

Zapisnik o telefonskoj konferenciji mora sadržavati podatke o istovjetnosti osoba u telefonskoj komunikaciji, podatak u kojem svojstvu osoba daje izjavu te odgovarajuće osobne podatke.

Snimka telefonske konferencije može se upotrijebiti kao dokaz u kaznenom postupku:

- ako je osoba koja je ispitana kao svjedok upozorena prema članku 288. stavku 3. ZKP-a i upozorena o snimanju, te pristala da se snimka upotrijebi kao dokaz,
- ako je okrivljenik bio prethodno poučen o pravima sukladno ZKP-u te ako je njegovom ispitivanju bio prisutan branitelj.

1.16. Ispitivanje svjedoka

Kao svjedoci pozivaju se osobe za koje je vjerojatno da mogu dati obavijesti o kaznenom djelu, počinitelju i o drugim važnim okolnostima.

Oštećenik, oštećenik kao tužitelj i privatni tužitelj mogu se ispitati kao svjedoci.

Svaka osoba koja se kao svjedok poziva dužna je odazvati se pozivu, a ako ZKP-om nije drukčije propisano, obvezna je i svjedočiti.

Ne može se ispitati kao svjedok:

1. osoba koja bi svojim iskazom povrijedila zakonom ustanovljenu obvezu čuvanja tajnosti podataka, dok je nadležno tijelo ne oslobodi te obveze,
2. branitelj okrivljenika, osim ako to sam okrivljenik ne zahtijeva,
3. okrivljenik u postupku u kojem su primijenjene odredbe članka 25. ZKP-a (spajanje i razdvajanje postupka),
4. vjerski ispovjednik o sadržaju ispovjedi.

Oslobođeni su obveze svjedočenja:

1. osoba s kojom je okrivljenik u braku ili izvanbračnoj zajednici,
2. rođaci okrivljenika u uspravnoj liniji, rođaci u pobočnoj liniji do trećega stupnja zaključno te srodnici po tazbini do drugoga stupnja zaključno,
3. posvojenik i posvojitelj okrivljenika,
4. javni bilježnici, porezni savjetnici u okviru zakonske obveze čuvanja tajne,
5. odvjetnici, liječnici, zubari, psiholozi i socijalni radnici o onome što su u obavljanju svoga zanimanja saznali od okrivljenika,
6. novinari i urednici u sredstvima javnog priopćavanja o izvorima obavijesti i podataka za koje su saznali u obavljanju svoga zanimanja i koji su uporabljeni prilikom uređivanja sredstava javnog priopćavanja, osim u postupku zbog kaznenih djela protiv časti i ugleda počinjenih putem sredstava javnog priopćavanja i u slučaju propisanom posebnim zakonom.

Osobe navedene u točki 4. do 6. ovog članka ne mogu uskratiti iskaz ako postoji zakonska osnova po kojoj su oslobođene dužnosti čuvanja tajne.

Tijelo koje vodi postupak dužno je spomenute osobe prije njihova ispitivanja ili čim sazna za njihov odnos prema okrivljeniku upozoriti da ne moraju svjedočiti. Upozorenje i odgovor unose se u zapisnik.

Dijete koje s obzirom na dob i duševnu razvijenost nije sposobno shvatiti značenje prava da ne mora svjedočiti ne može se ispitati kao svjedok, ali se saznanja dobivena od njega putem stručnih osoba, rođaka ili drugih osoba koje su s njim bile u kontaktu mogu koristiti kao dokaz.

Svjedok nije obvezan odgovarati na pojedina pitanja ako je vjerojatno da bi time izložio sebe ili bliskog rođaka kaznenom progonu, teškoj sramoti ili znatnoj materijalnoj šteti. O tome će tijelo koje vodi postupak poučiti svjedoka.

Svjedoci se ispituju svaki posebno i bez ostalih svjedoka. Svjedok je dužan odgovore davati usmeno.

Svjedok će najprije biti upitan za ime i prezime, ime oca, zanimanje, boravište, mjesto rođenja, godine života, osobni identifikacijski broj i njegov odnos s okrivljenikom i oštećenikom.

Nakon toga bit će upozoren da je dužan govoriti istinu, da ne smije ništa prešutjeti i da je davanje lažnog iskaza kazneno djelo.

Nakon općih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a nakon toga mu se postavljaju pitanja radi provjere, dopune i razjašnjenja.

Svjedoka se uvijek pita otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

Pri ispitivanju svjedoka nije dopušteno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.

Svjedok se može suočiti s drugim svjedokom ili okrivljenikom ako se njihovi iskazi ne slažu o važnim činjenicama. Suočeni će posebno biti ispitani o svakoj okolnosti o kojoj se njihovi iskazi međusobno ne slažu, a njihov odgovor unijeti u zapisnik.

O suočenju se vodi zapisnik. Suočenje se mora snimiti uređajem za audio-video snimanje. Snimka se priključuje zapisniku. Ako suočenje nije snimljeno, zapisnik se ne može upotrijebiti kao dokaz.

Ako uredno pozvani svjedok ne dođe, a izostanak ne opravda, ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji s mjesta gdje treba biti ispitan, može se naložiti da ga se prisilno dovede.

Svjedoci koji se zbog starosti, zdravstvenog stanja, teških tjelesnih mana ili duševnog stanja ne mogu odazvati pozivu, mogu biti ispitani u svom stanu ili drugom prostoru u kojemu borave, i to putem audio - video uređaja kojima rukuje stručna osoba.

Ako to zahtijeva stanje svjedoka, ispitivanje će biti provedeno tako da mu stranke mogu postavljati pitanja bez prisutnosti u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Ispitivanje će prema potrebi biti snimljeno uređajem za audio-video snimanje, a snimka će se zapečatiti i priključiti zapisniku.

Na isti način, na njezin zahtjev, provest će se ispitivanje kao svjedoka žrtve kaznenog djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa, kaznenog djela trgovanja ljudima ili ako je kazneno djelo počinjeno u obitelji.

Kad postoji vjerojatnost da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedino pitanje sebe ili njemu blisku osobu izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesnu nepovredivost, slobodu ili imovinu većeg opsega (ugroženi svjedok), on može uskratiti odgovor na pitanje o svom imenu i prezimenu, imenu oca, zanimanju, boravištu, mjestu rođenja, godinama života, osobnom identifikacijskom broju, odnosu s okrivljenikom i oštećenikom, kao i uskratiti davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini, dok mu se ne osigura zaštita kao svjedoku.

Zaštita svjedoka sastoji se od posebnog načina ispitivanja i sudjelovanja u postupku **(zaštićeni svjedok)** i mjera zaštite svjedoka i njemu bliskih osoba izvan postupka, što je regilirano posebnim zakonom.

Prijedlog za sudjelovanje zaštićenog svjedoka u postupku sucu istrage podnosi državni odvjetnik u zapečaćenom omotu s naznakom »ugroženi svjedok - tajna«.

U prijedlogu će državni odvjetnik označiti poseban način sudjelovanja u postupku (pozivanje svjedoka, pristup na ročište i drugo), poseban način ispitivanja svjedoka koje predlaže te razloge za to.

Ako sudac istrage prihvati prijedlog državnog odvjetnika, odredit će rješenjem:

1. pseudonim zaštićenog svjedoka,
2. posebni način sudjelovanja u postupku (pozivanje, pristup sudu i slično),
3. posebni način ispitivanja.

Podatke o zaštićenom svjedoku sudac istrage će zapečatiti u posebni omot i predati na čuvanje državnom odvjetniku.

To će zabilježiti u spisu koristeći pseudonim svjedoka. Osobe koje u bilo kojem svojstvu saznaju podatke o zaštićenom svjedoku dužne su ih čuvati kao tajnu. Tijelo koje vodi radnju osobno je odgovorno za zaštitu tajnosti podataka.

Zapečaćeni omot s podacima zaštićenog svjedoka može iznimno zatražiti od državnog odvjetnika i otvoriti samo sudac istrage, predsjednik vijeća radi provjere istovjetnosti te drugostupanjski sud kad odlučuje o žalbi protiv presude.

Kod pozivanja, pristupa zaštićenog svjedoka na ročište, boravka i odlaska s ročišta, sudac istrage i državni odvjetnik mogu naložiti policiji poduzimanje mjera zaštite svjedoka.

Nakon završenog ispitivanja zaštićeni svjedok će potpisati zapisnik pseudonimom.

Ako se posebni način ispitivanja i sudjelovanja zaštićenog svjedoka u postupku odnosi i na prikrivanje izgleda svjedoka, ispitivanje će se obaviti posredstvom audio - video uređaja. Lik svjedoka i glas će se tijekom ispitivanja izmijeniti.

Svjedok će se tijekom ispitivanja nalaziti u prostoriji koja je prostorno odvojena od prostorije u kojoj se nalaze sudac istrage i druge osobe koje su prisutne ispitivanju.

Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavne rasprave vijeće može u svako doba, po službenoj dužnosti ili na prijedlog stranaka, ali uvijek nakon njihova ispitivanja, isključiti javnost

za cijelu glavnu raspravu ili njezin dio ako je to potrebno radi:

1. zaštite sigurnosti i obrane Republike Hrvatske,
2. zaštite tajne, kojoj bi štetila javna rasprava,
3. zaštite javnog reda i mira,
4. zaštite osobnog ili obiteljskog života optuženika, žrtve, oštećenika ili drugog sudionika u postupku.

U sudnici se ne smiju obavljati fotografska, filmska, televizijska i druga snimanja tehničkim uređajima. Iznimno, kad je to značajno zbog javnog interesa, predsjednik višeg suda može dopustiti filmsko ili televizijsko, a predsjednik suda fotografsko snimanje. Ako je snimanje dopušteno, vijeće na glavnoj raspravi može iz opravdanih razloga odlučiti da se pojedini dijelovi glavne rasprave ne snimaju.

Vijeće može iznimno odlučiti da se optuženik privremeno udalji iz sudnice ako suoptuženik ili svjedok odbija dati iskaz u njegovoj nazočnosti ili ako okolnosti pokazuju da u njegovoj nazočnosti neće govoriti istinu.

Nakon povratka optuženika u zasjedanje pročitat će mu se iskaz suoptuženika, odnosno svjedoka. Optuženik ima pravo postavljati pitanja suoptuženiku, odnosno svjedoku, a predsjednik vijeća upitat će ga ima li što primijetiti na njihov iskaz.

Prema potrebi može se obaviti suočenje.

2. Mjere zaštite izvan kaznenog postupka

Mjere zaštite izvan kaznenog postupka regulirane su odredbama Zakona o zaštiti svjedoka. To su:

Tjelesna zaštita

- hitna mjera,
- kraćeg trajanja,
- primjenjuje se kad je osoba neposredno ugrožena, a trajanje se određuje tako dugo dok se ne primjene druge mjere zaštite.

Tehnička zaštita

- moguća u svim fazama trajanja programa zaštite
- uporaba tehničkih pomagala koja trebaju ukloniti ili upozoriti na neposrednu opasnost.

Premještanje ugrožene osobe

- privremeno ili trajno preseljenje s mjesta prebivališta ili boravišta ugrožene osobe na drugu lokaciju koju odredi Jedinica za zaštitu
- premještanje je moguće na teritoriju Republike Hrvatske ili izvan teritorije Republike Hrvatske sukladno međunarodnim ugovorima
- moguće trajno premještanje u inozemstvo (ZZS ne predviđa vremensko ograničenje)- mjera premještanja u odnosu na ugrožene osobe - pritvorenike ili zatvorenike primjenjuje se u okviru zatvorskog sustava Republike Hrvatske (trebalo bi formirati posebne ustanove/odjele gdje bi se te osobe smještale)
- može se primjenjivati kao hitna mjera do donošenja odluke Povjerenstva - uklanjanje osobe od potencijalnog izvora neposredne opasnosti
- provodi se u dogovoru s ugroženom osobom - radi kvalitetnog odabira mjesta Premještaja.

Mjera prikrivanja identiteta

- obuhvaća izradu i uporabu osobnih isprava u kojima su privremeno promijenjeni osobni Podaci.

Mjera prikrivanja vlasništva

- izrada i uporaba isprava o vlasništvu ugrožene osobe
- privremenog su karaktera - ne mijenjaju se stvarno osobni podaci i podaci o vlasništvu u odgovarajućim evidencijama
- najčešće se provodi kao hitna mjera zajedno s premještajem da se zametne trag ugroženoj osobi
- izradu i uporabu privremenih isprava o identitetu te vlasništvu ugrožene osobe odobrava Jedinica za zaštitu
- originalne isprave uključene osobe pohranjuju se u Jedinici za zaštitu.

Promjena identiteta

- potpuna i trajna izmjena dijela ili svih osobnih podataka uključene osobe (izmijenjeni podaci ne smiju odgovarati podacima neke druge osobe)
- iznimna mjera - primjenjuje se uz prethodnu suglasnost Povjerenstva
- dobivanje novog identiteta nema utjecaja na statusna i druga prava i obaveze uključene osobe (imovinska, nasljedna prava, obveza otplate kredita, plaćanja alimentacije i sl.)
- svi kontakti koji se odnose na statusna i druga prava ugrožene osobe obavljaju se posredstvom Jedinice za zaštitu koja osigurava nazočnost te osobe u pojedinim postupku
- nakon promjene identiteta pristup izvornom identitetu odobrava i nadzire Jedinica za zaštitu
- originalne isprave uključene osobe pohranjuju se u Jedinici za zaštitu (osoba ne može imati istovremeno stare i nove dokumente)
- Jedinica za zaštitu uvijek zna gdje se osoba nalazi
- kada se uključenu osobu poziva kao svjedoka u kaznenim postupcima za kaznena djela počinjena prije uključivanja u Program, pozivi će mu biti uručeni posredstvom Jedinice za zaštitu, koja će uključenoj osobi osigurati dolazak pred sud.

3. Društvo u kojem živimo

Časopis za zaštitu i sigurnost osoba i imovine „ZAŠTITA" proveo je veliko istraživanje sigurnosti života u 28 najvećih hrvatskih gradova (svi s više od 20.000 stanovnika prema popisu stanovništva iz 2001. godine) temeljeći ga na evidenciji MUP-a Republike Hrvatske o broju kaznenih djela počinjenih u periodu od 2005. do 2009. godine.

Rezultati istraživanja objavljeni su na web stranici http://zastita.info/hr i u broju 2 tiskanog izdanja navedenog časopisa, a mi prenosimo najzanimljivije dijelove članka:

„Kako bi se lakše usporedila učestalost kriminaliteta u različitim gradovima, izračunali smo stopu kriminala koja se inače koristi kao statistički pokazatelj evaluiranja učinkovitosti mjera prevencije kriminaliteta relativne sigurnosti nekoga grada.

Uobičajena je praksa da taj statistički pokazatelj označava broj kaznenih djela na 100.000 stanovnika, ali s obzirom da u Hrvatskoj samo četiri grada imaju više od 100.000 stanovnika (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek), naša odluka o prikazivanju broja kaznenih djela u nekom gradu na 1000 stanovnika sasvim je legitimna.

Pri izračunavanju stope kriminaliteta u svakom gradu vodili smo računa o razlici između imovinskih i nasilnih kaznenih djela, što znači da su za svaki grad zasebno zbrojene sve kategorije imovinskih kaznenih djela počinjenih u svakoj pojedinoj godini, počevši od 2005. pa sve do 2009. godine te smo na temelju tog zbroja izračunali stopu kaznenih djela u određenoj godini koja označava broj imovinskih kaznenih djela u tom gradu i u određenoj godini na 1000 stanovnika.

Isto vrijedi i za nasilna kaznena djela.

Osim stope imovinskih i nasilnih kaznenih djela u analizu smo uključili i stope prometnih žrtava (ozlijeđenih i poginulih) u svakom gradu. Taj smo statistički pokazatelj dobili na isti način - zbrajanjem prometnih žrtava u svakom gradu u određenoj godini, a zatim smo na temelju tog zbroja izračunali stopu koja označava broj prometnih žrtava u tom gradu i u određenoj godini na 1000 stanovnika.

Kaznena djela protiv imovine

Iz tablice 1. vidljivo je da u 2009. godini od 28 analiziranih gradova **najveću stopu** imovinskih kaznenih djela **bilježi grad Pula**, s 23.22 djela na 1000 stanovnika.

Nakon Pule slijedi glavni grad Hrvatske. U Zagrebu se bilježi 19.08 imovinskih kaznenih djela na 1000 stanovnika.

Prema broju kaznenih djela protiv imovine u 2009. godini treći je Čakovec, sa 16.81 djela na 1000 stanovnika.

Najmanje kaznenih djela protiv imovine u 2009. u Hrvatskoj je zabilježeno **u Sinju**, 23. gradu po veličini - tek 2.68 djela na 1000 stanovnika.

Nakon Sinja imovina je najsigurnija i **u Požegi**, 22. gradu po veličini - 3.33 kaznena djela protiv imovine na 1000 stanovnika. Tu su i **Križevci**, najmanji od 28 analiziranih gradova sa zabilježenih 3.76 kaznenih djela protiv imovine.

Tablica 1. Stope kaznenih djela protiv imovine u 28 gradova od 2005. do 2009. godine

STOPE KAZNENIH DJELA PROTIV IMOVINE					
GRAD	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Zagreb	27,00	26,52	23,75	20,35	19,08
Split	11,71	12,77	13,72	10,96	10,77
Rijeka	13,79	11,94	14,22	11,41	9,85
Osijek	12,13	12,22	14,41	12,14	12,34
Zadar	19,71	16,91	13,86	15,39	15,76
Slavonski Brod	7,37	9,50	8,87	7,61	9,94
Velika Gorica	10,82	12,09	10,01	8,53	9,49
Karlovac	16,15	14,70	12,22	11,11	11,26
Pula	31,46	23,98	22,08	25,41	23,22
Sisak	9,71	8,83	6,37	5,67	8,84
Šibenik	18,78	14,76	11,95	10,92	13,60
Varaždin	11,82	8,97	8,46	10,70	8,11
Dubrovnik	9,69	7,15	7,65	7,68	6,92
Bjelovar	5,80	7,64	6,07	9,94	6,78
Samobor	6,10	4,78	7,10	6,90	5,66
Vinkovci	23,28	20,33	20,94	22,86	15,87
Kaštela	6,42	8,71	8,59	9,50	10,91
Vukovar	9,06	12,38	11,24	9,06	6,16
Koprivnica	6,39	7,87	6,87	7,74	6,65
Čakovec	11,82	13,63	10,24	11,56	16,81
Đakovo	9,90	8,14	5,88	6,05	6,81
Požega	4,11	7,27	5,64	3,48	3,33
Sinj	5,56	4,22	6,62	3,19	2,68
Kutina	8,94	9,51	10,69	8,98	5,37
Petrinja	10,59	10,64	8,29	8,93	5,94
Zaprešić	9,56	11,46	12,32	11,55	11,59
Virovitica	6,59	7,16	6,23	6,76	5,00
Križevci	5,82	3,54	3,72	2,51	3,76

* gradovi su poredani prema broju stanovnika na temelju popisa stanovništva iz 2001. godine

Većina gradova u 2009. godini bilježi pad stope kaznenih djela protiv imovine u odnosu na prethodne četiri godine,. što svakako treba veseliti sve hrvatske građane.

Od **gradova iz središnje i sjeverozapadne Hrvatske** - gradovi Velika Gorica, Sisak i Križevci u 2009. bilježe rast stope kaznenih djela protiv imovine u usporedbi s 2008. godinom, iako treba reći da razina stope u tim gradovima u 2009. godini nije najveća u analiziranom razdoblju; u Velikoj je Gorici najveća stopa tih kaznenih djela zabilježena u 2006. godini, a u Sisku i Križevcima u 2005. godini.

S druge strane, rast stope kaznenih djela protiv imovine u 2009. godini u usporedbi s 2008. bilježi se i u Čakovcu, pri čemu treba reći da je prošla godina ujedno i godina s najvećom stopom kaznenih djela protiv imovine u tom gradu.

Pad stope kaznenih djela protiv imovine u 2009. godini, u usporedbi s 2008. godinom bilježi sedam gradova: Zagreb, Varaždin, Bjelovar, Samobor, Koprivnica, Kutina i Petrinja.

Od toga četiri grada u 2009. ujedno bilježe i najmanju stopu kaznenih djela protiv imovine u ovom petogodišnjem razdoblju: Zagreb, Varaždin, Kutina i Petrinja.

Gradovi poput Karlovca i Zaprešića u 2009. su imali otprilike istu stopu kaznenih djela protiv imovine kao i u 2008., no zanimljivo je da Karlovac od 2005. do 2008. bilježi konstantan pad stope kaznenih djela protiv imovine.

U **istočnoj Hrvatskoj** - gradovi Vinkovci, Vukovar, Požega i Virovitica u 2009. godini su zabilježili najmanju stopu kaznenih djela protiv imovine u usporedbi sa sve četiri prethodne godine, dok u Osijeku u 2009. stopa kaznenih djela protiv imovine stagnira (tek je u 2007. godini bila najveća).

Slavonski Brod pak u 2009. bilježi najveću stopu kaznenih djela protiv imovine u usporedbi s prethodne četiri godine, pri čemu valja naglasiti da je taj grad od 2006. do 2008. bilježio pad stope tih kaznenih djela, sve do ovog rasta u 2009.

Blagi rast stope imovinskih kaznenih djela u usporedbi s 2007. i 2008. bilježi i Đakovo.

U **primorskoj Hrvatskoj** - Zadar, Šibenik i Kaštela u 2009.godini bilježe rast stope kaznenih djela protiv imovine u usporedbi s 2008.

Pritom u Kašteli ujedno bilježe i najveću stopu tih kaznenih djela, dok je u Zadru i Šibeniku najveća stopa zabilježena 2005. godine.

S druge strane, u pet gradova na Jadranu bilježi se pad stope kaznenih djela protiv imovine u 2009. godini u usporedbi s 2008.: u Splitu, Rijeci, Puli, Dubrovniku i Sinju. Od toga je u četiri grada - u Splitu, Rijeci, Dubrovniku i Sinju - stopa kaznenih djela protiv imovine u analiziranom razdoblju u 2009. - najmanja. Samo u Puli u 2009. stopa kaznenih djela protiv imovine u analiziranom razdoblju nije najmanja; najmanja je u tome gradu bila 2007. godina.

Nasilna kaznena djela

Tablica 2. Stope nasilnih kaznenih djela u 28 gradova RH* od 2005. do 2009. godine

STOPE NASILNIH KAZNENIH DJELA					
GRAD	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Zagreb	0,41	0,40	0,50	0,59	0,57
Split	0,36	0,48	0,52	0,45	0,46
Rijeka	0,41	0,26	0,38	0,35	0,43
Osijek	0,30	0,44	0,73	0,63	0,70
Zadar	0,26	0,55	0,63	0,74	0,58
Slavonski Brod	0,46	0,65	1,08	0,71	0,93
Velika Gorica	0,39	0,36	0,44	0,49	0,31
Karlovac	0,45	0,45	0,71	0,79	0,88
Pula	0,29	0,35	0,49	0,71	0,41
Sisak	0,10	0,21	0,27	0,21	0,27
Šibenik	0,33	0,54	0,76	0,91	0,87
Varaždin	0,29	0,24	0,67	0,55	0,51
Dubrovnik	0,37	0,41	0,43	0,57	0,64
Bjelovar	0,26	0,19	0,26	0,41	0,36
Samobor	0,33	0,14	0,19	0,30	0,14
Vinkovci	0,33	0,33	0,89	0,64	0,53
Kaštela	0,41	0,38	0,41	0,53	0,56
Vukovar	0,28	0,51	0,35	0,51	0,73
Koprivnica	0,19	0,39	0,42	0,26	0,48
Čakovec	0,43	0,49	1,38	1,15	0,79
Đakovo	0,23	0,27	0,73	0,40	0,43
Požega	0,11	0,00	0,18	0,25	0,21
Sinj	0,35	0,20	0,24	0,12	0,20
Kutina	0,12	0,49	0,65	0,24	0,41
Petrinja	0,56	0,47	0,77	0,85	0,68
Zaprešić	0,22	0,09	0,30	0,61	0,13
Virovitica	0,35	0,75	0,88	0,93	0,75
Križevci	0,22	0,27	0,27	0,36	0,63

* gradovi su poredani prema broju stanovnika na temelju popisa stanovništva iz 2001. godine

Iz tablice 2. može se uočiti da u 2009. godini od 28 analiziranih hrvatskih gradova **najveću stopu** nasilnih kaznenih djela ima grad **Slavonski Brod**, s 0.93 takvih djela na 1000 stanovnika.

Slijede ga Karlovac s 0.88 djela na 1000 stanovnika i Šibenik, s 0.87 djela na 1000 stanovnika.

Najmanje nasilnih kaznenih djela u 2009. godini zabilježeno je u **Zaprešiću,** 26. gradu po broju stanovnika, i to s 0.13 takvih djela na 1000 stanovnika.

Nakon Zaprešića na začelju tablice slijede Samobor, u kojem je u 2009. godini zabilježena

stopa od 0.14 nasilnih kaznena djela na 1000 stanovnika te Sinj u kojem se bilježi stopa od 0,20 nasilnih kaznenih djela na 1000 stanovnika.

Krenemo li opet po regijama, gradovi u **središnjoj i sjeverozapadnoj Hrvatskoj** u 2009. godini pokazuju pad stope nasilnih kaznenih djela u usporedbi sa stopama iz 2008. godine.

U Karlovcu je stopa 2005. i 2006. godini bila na istoj razini, da bi nakon 2006. svake godine rasla te sada dosegla najveću razinu u petogodišnjem razdoblju.

Slično je i s Križevcima; u tom je gradu najmanja stopa zabilježena 2005. godine, 2006. godine već raste i dosiže razinu koja se zadržala i 2007. godini.

Do blažeg porasta dolazi 2008. godine, a naglog 2009. godine.

U ostala dva grada u kojima se bilježi porast stope nasilnih kaznenih djela u 2009. godini - Koprivnici i Kutini nije uočeno tako pravilno kretanje stopa. No valja napomenuti da je u 2009. u Koprivnici zabilježena najveća stopa nasilnih kaznenih djela u usporedbi s prethodne četiri godine, dok je u Kutini zabilježen rast stope u 2009. s obzirom na 2008. godinu, ali manje nego u 2006. i 2007. godini.

Od gradova u toj regiji koji bilježe pad stope nasilnih kaznenih djela, dva imaju najmanju stopu u spomenutoj godini u cijelom analiziranom petogodišnjem razdoblju: Velika Gorica i Samobor.

Ostali gradovi koji bilježe pad stope nasilnih kaznenih djela u 2009 u odnosu na 2008., ali ta stopa ipak nije na najmanjoj razini u petogodišnjem razdoblju su: Zagreb, Bjelovar, Čakovec, Petrinja i Zaprešić.

U **istočnoj Hrvatskoj** ne može se uočiti pravilan pad niti rast stope nasilnih kaznenih djela ni u jednom gradu.

U Vinkovcima, Požegi i Virovitici vidljiv je pad stope nasilnih kaznenih djela u 2009. godini u usporedbi sa stopom u 2008., ali razina stope nasilnih kaznenih djela u 2009. godini u sva tri grada nije najmanja u ovom petogodišnjem razdoblju.

Tako je u Vinkovcima najmanja stopa zabilježena 2005. i 2006. godine (obje je godine bila ista); u Virovitici je najmanja stopa nasilnih kaznenih djela zabilježena 2005. godine; dok je u Požegi najmanja stopa (0 na 1000 stanovnika) zabilježena 2006. godine.

U četiri grada ove regije u 2009. godini zabilježen je porast stope nasilnih kaznenih djela u odnosu na 2008.

To su: Osijek, Slavonski Brod, Vukovar i Đakovo. Međutim, jedino je u Vukovaru stopa zabilježena u 2009. godini najveća u petogodišnjem razdoblju.

U ostala tri grada najveća je stopa nasilnih kaznenih djela zabilježena 2007. godine.

Naposljetku, u **gradovima primorske Hrvatske** općenito se bilježi rast stope nasilnih kaznenih djela u 2009. godini u usporedbi s 2008. godinom.

Tako se u Rijeci, Dubrovniku i Kašteli u 2009. godini bilježi najveća stopa nasilnih kaznenih djela u petogodišnjem razdoblju. S druge strane, u Splitu je i u Sinju u 2009. godini u usporedbi s 2008. godinom zabilježen rast stope nasilnih kaznenih djela, ali razina te stope ipak nije bila najveća u analiziranom razdoblju.

Pad stope nasilnih kaznenih djela u 2009. godini u usporedbi s 2008. godinom zabilježili su Zadar, Pula i Šibenik, iako valja reći da je najmanja stopa nasilnih kaznenih djela u tim gradovima zabilježena 2005. godine.

Izvješće o stanju sigurnosti u Virovitičko-podravskoj županiji za 2013. godinu

(izvor: www.icv.hr od 11. veljače 2014. godine)

U 2013. godini zabilježeno je ukupno 1668 kaznenih djela ili 203 više u odnosu na 2012. godinu. Ukupna razriješenost kaznenih djela u 2013. godini iznosi visokih 82,9 posto, dok je 2012. godine bila 80,9 posto. Unutar ukupnog broja kaznenih djela zabilježeno je 751 kazneno djelo općeg kriminaliteta (45% od ukupnog broja), od čega su 224 kaznena djela teške krađe, a 257 kaznenih djela krađe.

U skupini teških kaznenih djela evidentirana su 2 teška ubojstva, jedno ubojstvo i jedno razbojništvo.

Tijekom 2013. godine zabilježeno je 558 kaznenih djela gospodarskog kriminaliteta, 52 djela organiziranog kriminaliteta, 35 djela zlouporabe droga te 232 kaznena djela na štetu djece i maloljetnika. U prometu je zabilježeno 40 kaznenih djela.

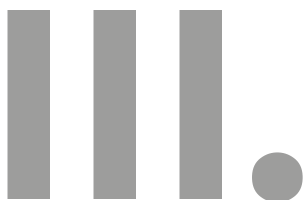
Zabilježeno je 20 samoubojstava i 29 pokušaja samoubojstava, dok je tijekom 2012. godine bilo 15 samoubojstava i 29 pokušaja samoubojstava.

U cestovnom prometu došlo je do smanjenja prometnih nesreća sa 556 u 2012. godini na 511 ili 45 prometnih nesreća manje. Broj poginulih osoba je isti je kao i 2012. godine - 10, a broj ozlijeđenih osoba 208 ili 12 manje nego 2012.

Stanje javnog reda i mira ocijenjeno je kao zadovoljavajuće.

Tijekom 2013. godine evidentirano je 406 prekršaja, odnosno 23 manje u odnosu na 2012. godinu.

Osim prekršaja javnog reda i mira te prekršaja uz područja prometa u 2013. godini evidentirano je 1548 prekršaja iz područja drugih zakona i propisa, što je 1,5 % manje nego 2012. godine. Po brojnosti izdvajaju se prekršaji iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (462), Zakona o osobnoj iskaznici (249), Zakona o obveznom osiguranju i prometu (165), Zakona o prebivalištu (123), Zakona o trošarinama (85), Zakona o oružju (81), Zakona o šumama (71).

Zakon o socijalnoj skrbi

Predgovor

Republika Hrvatska definirana je kao demokratska i socijalna država člankom 1. st. 1. Ustava Republike Hrvatske, a socijalna pravda jedna je od najviših ustavnih vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske i temelj za tumačenje Ustava.

Ustav međutim ne daje definiciju socijalne države.

Imajući u vidu da je jedna od ustavnih zadaća hrvatske države poticanje gospodarskog napretka i socijalnog blagostanja građana, može se zaključiti da je socijalna država ona država koja svojim građanima jamči pravo na socijalnu skrb i socijalnu sigurnost.

Djelatnost i načela socijalne skrbi, prava i socijalne usluge u sustavu socijalne skrbi te postupci za njihovo ostvarivanje u Republici Hrvatskoj definirani su Zakonom o socijalnoj skrbi (NN 157/13 i 152/14)[1].

Djelatnost socijalne skrbi obavljaju ustanove socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe, obrtnici i druge fizičke osobe koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi, pod uvjetima i na način propisan zakonom i provedbenim propisima.

Nadzor nad obavljanjem djelatnosti socijalne skrbi vrši Ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi.

1 Zakon o soc. skrbi usklađen je s Direktivom 2006/123/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uslugama na unutarnjem tržištu (SL L 376, 27. 12. 2006.), Direktivom Vijeća 2004/83/EZ od 29. travnja 2004. o minimalnim standardima za kvalifikaciju i status državljana treće zemlje ili osoba bez državljanstva kao izbjeglica ili osoba kojima je na drugi način potrebna međunarodna zaštita te o sadržaju odobrene zaštite (SL L 304, 30. 9. 2004.), Direktivom 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njezinih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP (SL L 101, 15. 4. 2011.) i Direktivom 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP (SL L 335, 17. 12. 2011.).

1. Zakon o socijalnoj skrbi - osnovni pojmovi i definicije

Socijalna skrb

- organizirana djelatnost od javnog interesa za Republiku Hrvatsku čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, koja uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unapređenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo.

Samac

- osoba koja živi sama.

Kućanstvo

- obiteljska ili druga zajednica osoba koje zajedno žive i podmiruju troškove života bez obzira na srodstvo.

Obitelj

- zajednica koju čine bračni ili izvanbračni drugovi, djeca i drugi srodnici koji zajedno žive, privređuju, ostvaruju prihod na drugi način i troše ga zajedno. Članom obitelji smatra se i dijete koje ne živi u obitelji, a nalazi se na školovanju, do završetka redovitog školovanja, a najkasnije do navršene 29. godine života.

Samohrani roditelj

- roditelj koji sam skrbi za svoje dijete i uzdržava ga.

Jednoroditeljska obitelj

- obitelj koju čine dijete, odnosno djeca i jedan roditelj.

Dijete

- osoba do navršenih osamnaest godina života.

Izvanbračna zajednica

- životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca, koja ispunjava uvjete propisane posebnim zakonom kojim se uređuju obiteljski odnosi.

Mlađa punoljetna osoba

- osoba koja je navršila osamnaest, a nije navršila dvadeset i jednu godinu života.

Osoba s invaliditetom

- osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja, koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s osobama bez invaliditeta.

Dijete s teškoćama u razvoju

- dijete koje zbog tjelesnih, senzoričkih, komunikacijskih, govorno-jezičnih ili intelektualnih teškoća treba dodatnu podršku za učenje i razvoj, kako bi ostvarilo najbolji mogući razvojni ishod i socijalnu uključenost.

Starija osoba

- osoba u dobi od 65 i više godina života.

Osoba potpuno nesposobna za rad

- osoba starija od 65 godina života, dijete do navršene 15. godine života i osoba čija je nesposobnost za rad utvrđena prema posebnim propisima, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Beskućnik

- osoba koja nema gdje stanovati, boravi na javnom ili drugom mjestu koje nije namijenjeno za stanovanje i nema sredstava kojima bi mogla podmiriti potrebu stanovanja.

Osnovne životne potrebe

- prehrana, smještaj, odjeća i druge stvari za osobne potrebe.
- za djecu i mladež: potrebe koje proizlaze iz njihovog razvoja i odrastanja, odgoja i obrazovanja.
- za djecu s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom: pored navedenog i dodatne potrebe koje proizlaze iz njihovog oštećenja zdravlja, odnosno invaliditeta.

Primatelj usluge

- korisnik prava na socijalne usluge (čl. 21. Zakona) te druga fizička osoba, obitelj ili kućanstvo kojem se pružaju socijalne usluge izvan mreže.

Imovinsko stanje

- prihod i imovina samca ili članova kućanstva.

Prihodom

- sva novčana sredstva ostvarena po osnovi rada, mirovine, primitaka od imovine ili na neki drugi način (primitak od udjela u kapitalu, kamate od štednje i sl.) ostvarena u zemlji i inozemstvu sukladno propisima o oporezivanju dohotka, a umanjeni za iznos uplaćenog poreza i prireza.

Imovina

- pokretnine, nekretnine, imovinska prava, iznos gotovine u domaćoj i stranoj valuti, štednja odnosno novčana sredstva na osobnim računima ili štednim knjižicama, vrijednosni papiri, dionice, poslovni udjeli, stambena štednja, životno osiguranje i ostala imovina u zemlji i inozemstvu.

Imovinom se ne smatraju dionice u Fondu hrvatskih branitelja koje potječu po osnovi statusa hrvatskog ratnog vojnog invalida iz Domovinskog rata i statusa člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja.

Decentralizirani domovi

- domovi socijalne skrbi za starije i nemoćne osobe za koje je osnivačka prava Republika Hrvatska prenijela na jedinice područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb.

2. Načela socijalne skrbi

Načelo supsidijarnosti

- osoba koja ne može osigurati uzdržavanje svojim radom, pravima koja proizlaze iz rada ili osiguranja, primitkom od imovine, iz drugih izvora, od osoba koje su je dužne uzdržavati na temelju propisa kojima se uređuju obiteljski odnosi ili na neki drugi način, ima prava u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima propisanim zakonom.

Načelo socijalne pravičnosti

- osoba koja ostvaruje prava iz sustava socijalne skrbi ne može korištenjem tih prava postići povoljniji materijalni položaj od osobe koja sredstva za život ostvaruje radom ili po osnovi prava koja proizlaze iz rada.

Načelo slobode izbora

- prava u sustavu socijalne skrbi korisnik ostvaruje po načelu slobodnog izbora i pod uvjetima propisanim zakonom.

Načelo dostupnosti

- socijalna skrb osigurava se na način koji omogućuje fizičku i ekonomsku dostupnost korisniku.

Načelo individualizacije

- korisnik ostvaruje prava u sustavu socijalne skrbi u skladu s individualnim potrebama i uz aktivno sudjelovanje korisnika.
- prava u sustavu socijalne skrbi su osobna, neprenosiva i ne mogu se nasljeđivati.

Načelo uključenosti korisnika u zajednicu

- socijalne usluge se, ako je to moguće, korisniku pružaju u njegovom domu ili lokalnoj zajednici, kroz izvaninstitucijske oblike skrbi, radi poboljšanja kvalitete života i uključenosti u zajednicu.

Načelo pravodobnosti

- socijalna skrb ostvaruje se na način koji osigurava pravodobno uočavanje potreba korisnika i pružanje socijalnih usluga radi sprječavanja nastanka ili razvoja stanja koja ugrožavaju sigurnost i zadovoljavanje životnih potreba i sprječavaju njegovu uključenost u zajednicu.

Načelo poštivanja ljudskih prava i integriteta korisnika

- prava u sustavu socijalne skrbi osiguravaju se korisniku uz poštivanje ljudskih prava, fizičkog i psihičkog integriteta, sigurnosti i uvažavanje etičkih, kulturnih i vjerskih uvjerenja.

Načelo zabrane diskriminacije

- zabranjena je izravna i neizravna diskriminacija korisnika socijalne skrbi.

Načelo informiranosti o pravima i uslugama

- svaka osoba ima pravo na informaciju o pravima i uslugama te pravo na podršku u prevladavanju komunikacijskih teškoća u sustavu socijalne skrbi koje pridonose zadovoljavanju osobnih potreba i poboljšanju kvalitete života u zajednici.
- pravo na informaciju može se uskratiti ako bi dana informacija drugu osobu stavila u nepovoljan položaj.

Načelo sudjelovanja u donošenju odluka

- korisnik prava u sustavu socijalne skrbi ima pravo sudjelovati u procjeni stanja, potreba i odlučivanju o korištenju usluga te pravodobno dobiti informacije i podršku za donošenje odluka.
- korisniku prava u sustavu socijalne skrbi ne mogu se pružati socijalne usluge bez njegovog pristanka, odnosno pristanka njegovog skrbnika ili zakonskog zastupnika, osim u slučajevima propisanim zakonom.
- u postupcima u kojima se odlučuje o djetetovim pravima i interesima dijete ima pravo na prikladan način saznati važne okolnosti slučaja, dobiti savjet i izraziti svoje mišljenje te biti obaviješteno o mogućim posljedicama uvažavanja njegovog mišljenja. Mišljenje djeteta se uzima u obzir u skladu s njegovom dobi i zrelosti.
- osoba lišena poslovne sposobnosti, sukladno svojim mogućnostima, ima pravo sudjelovati i dati mišljenje u postupcima u kojima se odlučuje o njezinim pravima i interesima.

Načelo tajnosti i zaštite osobnih podataka

- korisniku prava u sustavu socijalne skrbi mora se osigurati tajnost i zaštita osobnih podataka, sukladno zakonu.

Načelo poštivanja privatnosti

- korisnik prava u sustavu socijalne skrbi ima pravo na poštivanje privatnosti prilikom pružanja usluga socijalne skrbi.
- osoba koja pruža uslugu u djelatnosti socijalne skrbi ne smije narušavati privatnost korisnika preko mjere nužne za pružanje usluge ili osiguravanje prava korisniku.

Načelo podnošenja pritužbe

- korisnik prava u sustavu socijalne skrbi koji nije zadovoljan pruženom uslugom ili postupkom osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi može podnijeti pritužbu ravnatelju ili drugoj odgovornoj osobi u ustanovi socijalne skrbi, odgovornoj osobi u vjerskoj zajednici, drugoj pravnoj osobi koja pruža socijalnu uslugu, obrtniku odnosno

drugoj fizičkoj osobi koja obavlja poslove socijalne skrbi.
- navedene osobe dužne su bez odgađanja postupiti po pritužbi i pisanim putem obavijestiti korisnika o poduzetim mjerama najkasnije u roku od petnaest dana od dana podnošenja pritužbe.
- ako korisnik nije zadovoljan poduzetim mjerama, može Ministarstvu podnijeti pritužbu na rad pružatelja usluge, a Ministarstvo će dati upute pružatelju usluga kako treba postupiti i odrediti rok u kojem je pružatelj usluge dužan dostaviti obavijest o poduzetim radnjama ukoliko nađe da je pritužba osnovana.

3. Korisnici socijalne skrbi

Korisnici socijalne skrbi mogu biti:
- samac i kućanstvo koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom, primitkom od imovine, od obveznika uzdržavanja ili na drugi način
- dijete bez roditelja ili bez odgovarajuće roditeljske skrbi, mlađa punoljetna osoba, dijete žrtva obiteljskog, vršnjačkog ili drugog nasilja, dijete žrtva trgovanja ljudima, dijete s teškoćama u razvoju, dijete i mlađa punoljetna osoba s problemima u ponašanju, dijete bez pratnje koje se zatekne izvan mjesta svog prebivališta bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu te dijete strani državljanin koje se zatekne na teritoriju Republike Hrvatske bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti o njemu
- trudnica ili roditelj s djetetom do godine dana života bez obiteljske podrške i odgovarajućih uvjeta za život
- obitelj kojoj je zbog poremećenih odnosa ili drugih nepovoljnih okolnosti potrebna stručna pomoć ili druga podrška
- odrasla osoba s invaliditetom koja nije u mogućnosti udovoljiti osnovnim životnim potrebama
- odrasla osoba žrtva obiteljskog ili drugog nasilja te žrtva trgovanja ljudima
- osoba koja zbog starosti ili nemoći ne može samostalno skrbiti o osnovnim životnim potrebama
- osoba ovisna o alkoholu, drogama, kockanju i drugim oblicima ovisnosti
- beskućnik
- druge osobe koje ispunjavaju uvjete propisane zakonom.

Prava u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima propisanim zakonom imaju:
- hrvatski državljanin koji ima prebivalište u Republici Hrvatskoj
- stranac i osoba bez državljanstva sa stalnim boravkom u Republici Hrvatskoj.
- stranac pod supsidijarnom zaštitom, stranac s utvrđenim statusom žrtve trgovanja ljudima, azilant i član njegove obitelji koji zakonito boravi u Republici Hrvatskoj (uz uvjete propisane posebnim propisom)

- bilo koja osoba može ostvariti pravo na jednokratnu naknadu i privremeni smještaj pod uvjetima propisanim ovim Zakonom ako to zahtijevaju životne okolnosti u kojima se našla.

Kada se smatra da osoba može sama sebe uzdržavati

- ako sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba može ostvariti sredstvima od prodaje imovine ili davanjem u zakup ili najam imovine koja ne služi njoj niti članovima njezine obitelji za podmirenje osnovnih životnih potreba,

Iznimka:

- *imovina djeteta koja se može izuzeti od opterećenja ili otuđenja, o čemu odlučuje centar za socijalnu skrb.*
- *ako nije evidentirana kao nezaposlena osoba pri nadležnoj službi za zapošljavanje ili ako je u razdoblju od šest mjeseci prije pokretanja postupka odbila ponuđeno zaposlenje, odnosno ako ima prilike privremenim, sezonskim, povremenim i sličnim poslovima ostvariti sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba ili ostvariti drugi prihod.*

Iznimke:

- *osoba kojoj nedostaje najviše pet godina života do stjecanja prava na starosnu mirovinu koja se ostvaruje sukladno propisima iz mirovinskog osiguranja*
- *dijete od navršene 15. godine života dok se redovito školuje, odnosno mlađi punoljetnik do završetka redovitog školovanja, a najduže do navršene 29. godine života*
- *trudnica i rodilja do šest mjeseci nakon poroda te roditelj koji čuva i odgaja dijete do godinu dana života, blizance do tri godine života ili troje i više djece do navršenih 10 godina života te roditelja koji koristi posvojiteljski dopust*
- *osoba potpuno nesposobna za rad*
- *osoba koja ima utvrđenu privremenu nezapošljivost od strane nadležnog tijela sukladno posebnom propisu*
- *nezaposleni član kućanstva bez prihoda koji skrbi za dijete ili za odraslog člana obitelji koji nije sposoban brinuti se za sebe, ako takav način skrbi o djetetu, odnosno odrasloj osobi nadomješta institucionalnu skrb po ovom zakonu.*

4. Prava u sustavu socijalne skrbi

4.1. Zajamčena minimalna naknada

- novčani iznos kojim se osigurava zadovoljavanje osnovnih životnih potreba samca ili kućanstva koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba niti su ih u mogućnosti ostvariti radom, primitkom od imovine, kao ni od obveznika uzdržavanja, osim ako centar za socijalnu skrb utvrdi da obveznik uzdržavanja nije u mogućnosti davati uzdržavanje.
- osnovicu na temelju koje se izračunava iznos zajamčene minimalne naknade odlukom određuje Vlada Republike Hrvatske.

Tko nema pravo na zajamčenu minimalnu naknadu?

Pravo na zajamčenu minimalnu naknadu nema samac ili kućanstvo ako:

- samac ili član kućanstva ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, osim stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za podmirenje osnovnih životnih potreba, poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti te vrijedne pokretnine (plovila, umjetnička djela i sl.);
- je samac ili član kućanstva u razdoblju od tri godine prije podnošenja zahtjeva prodao ili darovao imovinu, odrekao se prava na nasljeđivanje ili ustupio svoj nasljedni dio, ako je od iznosa ostvarenog prodajom ili iznosa koji odgovara visini osnovice za plaćanje poreza na promet darovane imovine ili nasljednog dijela kojega se odrekao ili ustupio mogao osigurati uzdržavanje u iznosu zajamčene minimalne naknade i nakon podnošenja zahtjeva za priznavanje prava;
- je samac ili član kućanstva vlasnik imovine koju bi mogao koristiti ili prodati bez ugrožavanja osnovnih životnih potreba i time osigurati sredstva u iznosu zajamčene minimalne naknade propisane ovim Zakonom za osobno uzdržavanje ili uzdržavanje članova kućanstva;
- je samac ili član kućanstva vlasnik osobnog **registriranog** vozila, osim osobnog registriranog vozila koje služi za prijevoz samca ili člana kućanstva korisnika prava po osnovi invaliditeta, starije i nemoćne teško pokretne osobe ili je prema procjeni stručnog radnika centra za socijalnu skrb osobno **registrirano** vozilo nužno radi prometne izoliranosti;
- samac ili član kućanstva koristi osobno **registrirano** vozilo u vlasništvu druge pravne ili fizičke osobe;
- je samac sklopio ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju kao primatelj uzdržavanja;
- radno sposobni samac nije evidentiran kao nezaposlena osoba pri nadležnoj službi za zapošljavanje;
- može osigurati uzdržavanje po drugoj osnovi.
- beskućnik na privremenom smještaju u prihvatilištu te korisnik usluge smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama zakona ili drugih propisa.

Kako se utvrđuje iznos zajamčene minimalne naknade

- za samca se utvrđuje u iznosu od 100% osnovice, a za kućanstvo u iznosu koji predstavlja zbroj udjela za svakog člana kućanstva, s tim da udjeli članova kućanstva iznose:
- za samohranog roditelja: 100% osnovice;
- za odraslog člana kućanstva: 60% osnovice;
- za dijete: 40% osnovice.

Ako samac ili kućanstvo ostvaruje prihod [2], visina zajamčene minimalne naknade utvrđuje se kao razlika između iznosa zajamčene minimalne naknade za samca ili kućanstvo i

prosječnog mjesečnog prihoda samca ili kućanstva ostvarenog u tri mjeseca prije mjeseca u kojem je pokrenut postupak.

Iznos zajamčene minimalne naknade za kućanstvo ne može biti veći od bruto iznosa minimalne plaće u Republici Hrvatskoj.

Poljoprivredniku i članu njegovog kućanstva koji obavlja poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje te na temelju poljoprivredne djelatnosti ima obvezno mirovinsko i zdravstveno osiguranje, prosječni mjesečni prihod utvrđuje se prema poreznoj prijavi ili prema rješenju nadležne porezne uprave o godišnjem paušalnom iznosu poreza na dohodak, izuzev ako je poljoprivrednik samac starijeg od 65 godina ili su svi članovi poljoprivrednog kućanstva stariji od 65 godina.

Zajamčena minimalna naknada priznaje se od dana podnošenja zahtjeva, odnosno od dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti, a isplaćuje se mjesečno.

Ako centar za socijalnu skrb utvrdi da postoji vjerojatnost da korisnik zajamčenu minimalnu naknadu neće koristiti za podmirenje osnovnih životnih potreba, zajamčenu minimalnu naknadu može mu priznati u naravi, i to u cijelosti ili djelomično.

Korisnik kojem je priznato pravo na zajamčenu minimalnu naknadu dužan je centru za socijalnu skrb prijaviti svaku promjenu koja utječe na daljnje korištenje ili na visinu naknade odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka promjene.

Na osnovi prijave korisnika zajamčene minimalne naknade ili na osnovi podataka pribavljenih po službenoj dužnosti, centar za socijalnu skrb donijet će novu odluku samo ako to zahtijevaju promijenjene okolnosti o kojima ovisi priznavanje i visina zajamčene minimalne naknade, a ona će vrijediti od dana nastupanja promijenjenih okolnosti.

---

2 U prihod se ne uračunava:
- naknada za podmirenje troškova stanovanja i ogrjeva koju odobrava jedinica lokalne samouprave, novčana naknada za tjelesno oštećenje, ortopedski dodatak, doplatak za pomoć i njegu, osobna invalidnina, doplatak za djecu, državna potpora u poljoprivredi, ruralnom razvoju, ribarstvu ili akvakulturi, stipendija za školovanje učenika ili studenta dok traje redovito školovanje ili studiranje, a najdulje do 29. godine života, naknada koju prima udomitelj za potrebe smještenog korisnika, iznos sredstava za saniranje posljedica elementarnih nepogoda, za uzdržavanje za dijete ostvarenih po osnovi privremenog uzdržavanja pri centru za socijalnu skrb, novčana pomoć i putni troškovi osobe na stručnom osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, sobna invalidnina, doplatak za njegu i pomoć druge osobe, ortopedski doplatak, posebni dodatak, naknada za pripomoć u kući, jednokratna novčana pomoć, naknada troškova pogreba te naknada za pravo na besplatne udžbenike ako su ta prava ostvarena temeljem posebnog propisa kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihove obitelji, vojnih i civilnih invalida rada, novčani primitak za opremu novorođenog djeteta i primitak po osnovi potpora za novorođenče koje isplaćuje ili daje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, primitak ostvaren od dividende i novčana sredstva ostvarena prodajom dionica temeljem članstva u Fondu hrvatskih branitelja (HRVI ili član obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja).

Kada se ukida rješenje o pravu na zajamčenu minimalnu naknadu

- ako centar za socijalnu skrb praćenjem materijalnih i drugih socijalnih prilika korisnika utvrdi da su te prilike znatno povoljnije od onih koje se mogu osigurati na temelju priznatog prava na zajamčenu minimalnu naknadu,
- samcu se ukida, a kućanstvu se iznos zajamčene minimalne naknade umanjuje za udio člana kućanstva ako se samac ili član kućanstva nalazi na bolničkom liječenju, u pritvoru ili istražnom zatvoru, na izdržavanju kazne zatvora, privremenom smještaju te boravku u inozemstvu, u neprekidnom trajanju dužem od dva mjeseca, ako samac ili član kućanstva mjesečno duže od 15 dana neprekidno boravi u inozemstvu, ako je samac ili član kućanstva u postupku priznavanja prava dao netočne ili nepotpune podatke o prihodu o kojima ovisi priznavanje prava ili opseg prava ili nije omogućio centru za socijalnu skrb uvid u prihod i imovinu.

Centar za socijalnu skrb i služba nadležna za zapošljavanje dužni su međusobno surađivati u provođenju mjera socijalne uključenosti radno sposobnih korisnika prava na zajamčenu minimalnu naknadu.

Za vrijeme korištenja prava na zajamčenu minimalnu naknadu nezaposlena radno sposobna ili djelomično radno sposobna osoba dužna je prihvatiti zaposlenje u skladu s propisima o zapošljavanju.

Ako radno sposobni ili djelomično radno sposobni samac ili član kućanstva koji je korisnik zajamčene minimalne naknade odbije ponuđeni posao, osposobljavanje, prekvalifikaciju, dokvalifikaciju, ako samovoljno otkaže ugovor o radu ili se ne odazove pozivu jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave za sudjelovanje u radovima za opće dobro bez naknade, ukida mu se pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, odnosno kućanstvu se zajamčena minimalna naknada umanjuje za pripadajući udio toga člana.

- nema pravo podnijeti zahtjev za priznavanje prava na zajamčenu minimalnu naknadu, odnosno za uvećanje iznosa zajamčene minimalne naknade za kućanstvo u sljedećih šest mjeseci nakon mjeseca u kojem je pravo ukinuto, odnosno u kojemu je pravo umanjeno.

Radno sposobnom ili djelomično radno sposobnom samcu ili članu kućanstva pravo na zajamčenu minimalnu naknadu, odnosno pripadajući udio u zajamčenoj minimalnoj naknadi priznaje se najduže do dvije godine.

Centar za socijalnu skrb dužan je jednom mjesečno dostavljati jedinici lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave podatke o radno sposobnim ili djelomično radno sposobnim samcima korisnicima zajamčene minimalne naknade te radno sposobnim ili djelomično radno sposobnim članovima kućanstva koje je korisnik zajamčene minimalne naknade.

Jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave dužne su centru za socijalnu skrb jednom mjesečno dostavljati podatke o korisnicima zajamčene minimalne naknade **koji su pozvani, a nisu se odazvali** i sudjelovali u radovima za opće dobro.

Ako se radno sposobni samac ili član kućanstva koji je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu u neprekidnom trajanju od najmanje godinu dana zaposli, u prvom mjesecu rada zajamčena minimalna naknada samcu ili kućanstvu se ne ukida, odnosno ne umanjuje se za ostvareni prihod. U drugom mjesecu rada iznos zajamčene minimalne naknade umanjuje se samcu ili kućanstvu za 25% iznosa, a u trećem mjesecu rada za 50% iznosa, dok do ukidanja dolazi ako osoba radi dulje od tri mjeseca, a prosječni prihod u ta tri mjeseca prelazi visinu priznatog iznosa na zajamčenu minimalnu naknadu za samca ili kućanstvo.

4.2. Naknada za troškove stanovanja

Navedenu naknadu korisniku zajamčene minimalne naknade priznaje jedinica lokalne samouprave do visine polovice iznosa zajamčene minimalne naknade priznate samcu, odnosno kućanstvu.

Namijenjena je za pokrivanje troškova najamnine, komunalne naknade, električne energije, grijanja, vode, odvodnje i drugih troškova stanovanja sukladno propisima.

Može biti odobrena i u punom iznosu zajamčene minimalne naknade kada se po mišljenju centra za socijalnu skrb samo na taj način može izbjeći odvajanje djece od roditelja.

Odobrava se u novcu izravno korisniku ili jedinica lokalne samouprave, djelomično ili u cijelosti plati račun ovlaštenoj pravnoj ili fizičkoj osobi koja je izvršila uslugu.

4.3. Troškovi ogrjeva

Samcu ili kućanstvu korisniku zajamčene minimalne naknade koji se grije na drva priznaje se pravo na troškove ogrjeva na način da mu se jednom godišnje osigura 3 m^3 drva ili odobri novčani iznos za podmirenje tog troška u visini koju odlukom (najkasnije do 30. rujna za tekuću godinu) odredi nadležna jedinica područne (regionalne) samouprave.

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna je na propisan način voditi evidenciju i dokumentaciju o ostvarivanju prava u sustavu socijalne skrbi propisanih Zakonom, aktima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te o tome dostavljati izvješća uredu državne uprave u županiji.

Ured državne uprave u županiji dužan je objedinjeno izvješće dostaviti Ministarstvu i jedinici područne (regionalne) samouprave.

4.4. Naknada za osobne potrebe korisnika smještaja

Priznaje se korisniku smještaja ili organiziranog stanovanja sukladno odredbama ovoga Zakona u mjesečnom iznosu od 20% iznosa osnovice ako vlastitim prihodom ne može osigurati zadovoljavanje osobnih potreba na smještaju ili organiziranom stanovanju, i to s danom početka korištenja smještaja ili organiziranog stanovanja.

Ako korisnik sudjeluje u plaćanju troškova smještaja ili organiziranog stanovanja, iznos kojim sudjeluje u plaćanju troškova smještaja ili organiziranog stanovanja umanjuje se za iznos naknade za osobne potrebe.

4.5. Jednokratna naknada

Priznaje se samcu ili kućanstvu koje zbog trenutačnih materijalnih teškoća nije u mogućnosti podmiriti osnovne životne potrebe nastale zbog rođenja ili školovanja djeteta, bolesti ili smrti člana obitelji, elementarne nepogode i slično, kao i korisniku prava na smještaj u udomiteljsku obitelj koji je učenik osnovne ili srednje škole za kupnju obveznih školskih udžbenika, ako to pravo ne ostvaruje po drugoj osnovi.

Može se priznati zbog nabave osnovnih predmeta u kućanstvu, nužne odjeće i obuće ako ne postoji mogućnost da se nabava navedenog osigura u suradnji s humanitarnim organizacijama te korisnicima privremenog smještaja u kriznim situacijama radi naknade troškova prijevoza u mjesto prebivališta, vlastitu ili udomiteljsku obitelj, dom socijalne skrbi, kod drugog pružatelja usluge odnosno drugu ustanovu.

Jednokratna naknada priznaje se kao pravo na novčanu naknadu ili kao pravo na naknadu u naravi (ako centar za socijalnu skrb utvrdi da postoji osnovana pretpostavka da korisnik naknadu neće koristiti namjenski).

Ukupni iznos priznatih jednokratnih naknada u jednoj kalendarskoj godini ne može iznositi više od pet osnovica za samca, odnosno sedam osnovica za kućanstvo.

Centar za socijalnu skrb razmjenjuje podatke o priznatim jednokratnim naknadama s jedinicama lokalne samouprave.

Uvećana jednokratna naknada

Centar za socijalnu skrb može ju priznati u osobito opravdanim slučajevima uz prethodnu suglasnost Ministarstva, s tim da je uz zahtjev za davanje prethodne dužan priložiti socio-anamnestičke podatke, dokaze o opravdanosti zahtjeva i visini iznosa kojom se potreba može podmiriti.

Uvećana jednokratna naknada može se priznati u najvišem iznosu do 10.000,00 kuna.

Jednokratna naknada za pogrebne troškove korisnika zajamčene minimalne naknade i korisnika smještaja ili organiziranog stanovanja

Priznaje se za pogreb osobe koja nema zakonskog ili ugovornog obveznika uzdržavanja temeljem sklopljenog ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju osobe koja je u času smrti korisnik prava ili član kućanstva koje je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu, odnosno osobe koja je u času smrti korisnik smještaja ili organiziranog stanovanja.

Centar za socijalnu skrb priznaje ju do visine iznosa osnovnih troškova pogreba u mjestu smrti korisnika ili mjestu pogreba, u što se uračunavaju i troškovi prijevoza pokojnika, a isplaćuje fizičkoj ili pravnoj osobi koja je podmirila troškove pogreba ili pravnoj osobi registriranoj za usluge pogreba koja je izvršila uslugu.

Ako je sahranjena osoba imala prihod, odnosno imovinu, Centar za socijalnu skrb će zatražiti povrat pogrebnih troškova od njenih nasljednika.

4.6. Naknade u vezi s obrazovanjem

Naknada za redovito studiranje

Korisniku prava na uslugu smještaja, odnosno organiziranog stanovanja, neovisno o njegovom imovnom stanju, priznaje se pravo na naknadu za redovito studiranje na sveučilišnom ili stručnom studiju u visini četverostrukog iznosa osnovice.

Danom izvršnosti rješenja o priznavanju prava na ovu naknadu korisniku prestaje pravo na uslugu smještaja, odnosno organiziranog stanovanja.

Zahtjev za naknadu za redovito studiranje može se podnijeti do isteka roka od šest mjeseci od dana prestanka prava na uslugu smještaja, odnosno organiziranog stanovanja.

Korisnik prava na naknadu za redovito studiranje dužan je dostaviti dokaz o upisanoj godini najkasnije do 31. listopada svake godine dok traje studiranje te izvijestiti centar za socijalnu skrb o završetku studiranja.

Iznimno ju se može priznati i u slučaju zaostajanja u studiju zbog mirovanja obveza za vrijeme služenja vojnog roka, za vrijeme trudnoće i do godinu dana života djeteta, za vrijeme dulje bolesti te u drugim opravdanim slučajevima prekida studija sukladno zakonu kojim se uređuje znanstvena djelatnost i visoko obrazovanje.

Naknada za troškove smještaja u učeničkom domu

Učeniku, polazniku srednje škole slabijeg imovnog stanja, koji nije član kućanstva koje je korisnik prava na zajamčenu minimalnu naknadu, priznaje se pravo na naknadu za troškove smještaja u učeničkom domu ako je:

- dijete samohranog roditelja, ako prosječni mjesečni prihod u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je pokrenut postupak po članu obitelji ne prelazi iznos od dvije osnovice
- pod skrbništvom, a vlastiti prihod u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je pokrenut postupak ne prelazi iznos od 250% osnovice
- smješten u udomiteljskoj obitelji, a pohađa školu izvan mjesta prebivališta udomitelja jer mu se školovanje ne može osigurati u mjestu prebivališta udomitelja.

Naknada se isplaćuje mjesečno, a priznaje se od dana pokretanja postupka za priznavanje prava.

Naknada za troškove prijevoza

Može se priznati:

- osobi s invaliditetom i djetetu s teškoćama u razvoju koji pohađaju nastavu radi stjecanja srednjoškolskog obrazovanja po posebnom programu izvan mjesta svoga prebivališta ili osposobljavanja za samozbrinjavanje, a ne postoji potreba da mu se prizna pravo na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja i učeniku smještenom u udomiteljskoj obitelji ili obiteljskom domu koje pohađa nastavu izvan mjesta prebivališta radi stjecanja srednjoškolskog obrazovanja ako nema osiguran prijevoz po nekoj drugoj osnovi.

Obuhvaća troškove prijevoza u odlasku i povratku i priznaje se po najnižoj cijeni za redovita prijevozna sredstva javnog prometa za najkraću relaciju, a ako korisnik za prijevoz koristi osobno vozilo, u visini cijene vozne karte javnog prijevoznog sredstva.

Prijevoz osobi s invaliditetom i djetetu s teškoćama u razvoju koje pohađa nastavu radi stjecanja srednjoškolskog obrazovanju u mjestu prebivališta, ako nema osiguran prijevoz po nekoj drugoj osnovi, osigurava jedinica lokalne samouprave.

4.7. Osobna invalidnina

Priznaje se osobi s teškim invaliditetom ili drugim teškim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, u svrhu zadovoljavanja njezinih životnih potreba za uključivanje u svakodnevni život zajednice osim ako:

- osobnu invalidninu ostvaruje po drugoj osnovi
- ako ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, pored stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za uključivanje u zajednicu
- ako ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti
- ako se radi o djetetu do godinu dana života
- ako se radi o djetetu ili odrasloj osobi kojoj je priznata usluga smještaja ili organiziranog stanovanja
- ako joj je priznato pravo na doplatak za pomoć i njegu.

Pravo na osobnu invalidninu priznaje se s danom podnošenja zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti, **a isplaćuje se mjesečno.**

Za osobu koja nema vlastiti prihod osobna invalidnina iznosi mjesečno 250% osnovice.

Ako osoba ostvaruje prihod po bilo kojoj osnovi, osobna invalidnina utvrđuje se kao razlika između iznosa 250 % osnovice i prosječnog prihoda ostvarenog u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev, odnosno u kojem je pokrenut postupak po službenoj dužnosti. U prihod se ne uračunava zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja koja je ostvarena na temelju ovoga Zakona, mirovina do iznosa najniže, odnosno minimalne mirovine ostvarene za 40 godina mirovinskog staža, ortopedski dodatak, sredstva za uzdržavanje koje dijete ostvaruje na temelju propisa o obiteljskim odnosima, stipendija za školovanje učenika ili studenta dok traje redovito školovanje ili studiranje i doplatak za djecu.

Korisniku osobne invalidnine koji se nalazi u pritvoru ili istražnom zatvoru, na izdržavanju kazne zatvora, te boravku u inozemstvu u neprekidnom trajanju dužem od dva mjeseca pravo na osobnu invalidninu miruje što rješenjem utvrđuje centar za socijalnu skrb te obustavlja isplatu iste za vrijeme mirovanja.

4.8. Doplatak za pomoć i njegu

Priznaje se osobi koja ne može sama udovoljiti osnovnim životnim potrebama uslijed čega joj je prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe u organiziranju prehrane, pripremi i uzimanju obroka, nabavi namirnica, čišćenju i pospremanju stana, oblačenju i svlačenju, održavanju osobne higijene, kao i obavljanju drugih osnovnih životnih potreba, osim ako:

- ima sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju
- ako ima u vlasništvu drugi stan ili kuću, pored stana ili kuće koju koristi za stanovanje, a koji može otuđiti ili iznajmiti i time osigurati sredstva za pomoć i njegu

- ako ima u vlasništvu poslovni prostor koji ne koristi za obavljanje registrirane djelatnosti
- ako prosječni mjesečni prihod samca prelazi iznos od 250% osnovice, odnosno ako prosječni mjesečni prihod članova kućanstva prelazi iznos od 200% osnovice u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je podnesen zahtjev, odnosno pokrenut postupak po službenoj dužnosti
- doplatak za pomoć i njegu može ostvariti po posebnom propisu,
- ako se rad o djetetu do godinu dana života
- ako se radi o osobi kojoj je priznato pravo na osobnu invalidninu po ovom ili drugom zakonu
- ako se radi o osobi kojoj je osiguran smještaj u ustanovi socijalne skrbi i kod drugih pružatelja socijalnih usluga, u zdravstvenoj ili u drugoj ustanovi, odnosno organizirano stanovanje, sukladno odredbama ovog ili drugog zakona.

Pravo na doplatak za pomoć i njegu priznaje centar za socijalnu skrb s danom podnošenja zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti u punom ili smanjenom iznosu, ovisno o tome postoji li prijeka potreba pomoći i njege druge osobe u punom ili smanjenom opsegu.

Visina doplatka za pomoć i njegu iznosi u punom iznosu 100% osnovice, a u smanjenom iznosu 70% osnovice.

Korisniku doplatka za pomoć i njegu za vrijeme koje provodi u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi dulje od 15 dana pravo na doplatak za pomoć i njegu miruje, što rješenjem utvrđuje centar za socijalnu skrb te obustavlja isplatu istog za vrijeme mirovanja.

Osobi s težim invaliditetom, težim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, slijepoj, gluhoj i gluhoslijepoj osobi koja nije osposobljena za samostalan život i rad priznaje se pravo na doplatak za pomoć i njegu u punom iznosu, neovisno o uvjetima iz članka 57. stavka 2. podstavaka 2., 3. i 4. Zakona o socijalnoj skrbi.

Ista iznimka vrijedi za slijepu, gluhu i gluhoslijepu osobu koja je osposobljena za samostalan život i rad i osobu potpuno lišenoj poslovne sposobnosti, s tim da se tim osobama pravo na doplatak za pomoć i njegu priznaje u smanjenom iznosu.

Pravo na doplatak za pomoć i njegu nema dijete čiji roditelj koristi rodiljni ili roditeljski dopust ili mirovanje radnog odnosa do treće godine života tog djeteta po posebnim propisima.

Dijete za koje roditelj koristi pravo na rad s polovicom punog radnog vremena, rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopust ili rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta s težim smetnjama u razvoju po posebnim propisima, može ostvariti pravo na doplatak za pomoć i njegu u smanjenom iznosu ako ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom.

4.9. Status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja

Priznaje se jednom od roditelja djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom koje ispunjava jedan od sljedećih uvjeta:

- potpuno je ovisno o pomoći i njezi druge osobe jer mu je zbog održavanja života potrebno pružanje specifične njege izvođenjem medicinsko-tehničkih zahvata za koju je prema preporuci liječnika roditelj osposobljen
- u potpunosti je nepokretno i uz pomoć ortopedskih pomagala
- ima više vrsta teških oštećenja (tjelesnih, mentalnih, intelektualnih ili osjetilnih), zbog kojih je potpuno ovisno o pomoći i njezi druge osobe pri zadovoljavanju osnovnih životnih potreba.

Ako u obitelji ima dvoje ili više djece s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom, status roditelja njegovatelja mogu steći oba roditelja.

Pravo na status roditelja njegovatelja može se priznati i bračnom ili izvanbračnom drugu roditelja djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Kada su roditelji djeteta s teškoćama u razvoju umrli ili nijedan od roditelja ne živi s djetetom i o njemu se ne brine, ili živi s djetetom ali nije u mogućnosti pružiti mu potrebnu njegu zbog svog psihofizičkog stanja, **status njegovatelja** može se priznati jednom od članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Ako u jednoroditeljskoj obitelji ima dvoje ili više djece s teškoćama u razvoju, odnosno osoba s invaliditetom, status roditelja njegovatelja može se priznati, osim roditelja, i jednom od članova obitelji s kojim živi u obiteljskoj zajednici.

Ako je djetetu s teškoćama u razvoju ili osobi s invaliditetom osigurana usluga smještaja, organiziranog stanovanja, poludnevnog ili cjelodnevnog boravka, roditelju ili drugoj osobi ne može se priznati status roditelja njegovatelja ili njegovatelja

Iznimke:

- *ako dijete ili osoba s invaliditetom boravi u predškolskoj, obrazovnoj ili zdravstvenoj ustanovi, domu socijalne skrbi ili kod drugog pružatelja usluga boravka manje od četiri sata dnevno*
- *ako boravak traje duže od četiri sata, a tijekom kojeg roditelj ili njegovatelj pružaju djetetu ili osobi s invaliditetom usluge pomoći i njege*

Ne može se priznati status roditelja njegovatelja drugom roditelju za vrijeme dok jedan roditelj koristi rodiljni, roditeljski ili posvojiteljski dopust za dijete.

Status roditelja njegovatelja može se priznati roditelju njegovatelju do navršene 65 godine života, a dulje ako se pružanje pomoći i njege ne može osigurati putem drugih osoba.

Prava roditelja njegovatelja:

- naknada u iznosu pet osnovica,
- prava iz mirovinskoga i zdravstvenog osiguranja (obračun i isplatu naknade te svih doprinosa za obvezna osiguranja vrši Ministarstvo putem centra za socijalnu skrb, a sredstva za te namjene se osiguravaju u državnom proračunu).

- prava za vrijeme nezaposlenosti, kao zaposlena osoba prema posebnim propisima
- pravo na naknadu i za vrijeme privremene nesposobnosti za pružanje njege zbog bolesti, kao i tijekom odmora, kada ne obavlja poslove njegovatelja, a djetetu je osiguran privremeni smještaj tijekom godišnjeg odmora roditelja njegovatelja te ako je dijete na bolničkom liječenju najduže dva mjeseca.
- odmor u trajanju do četiri tjedna tijekom godine.

Rješenje o priznavanju prava na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja donosi centar za socijalnu skrb uz suglasnost Ministarstva.

Prestanak statusa roditelja njegovatelja ili njegovatelja:
- na zahtjev roditelja njegovatelja ili njegovatelja
- ako roditelj njegovatelj ili njegovatelj nije u mogućnosti pružati potrebnu njegu zbog svojeg psihofizičkoga stanja
- ako roditelj njegovatelj ili njegovatelj zbog neopravdanih razloga ne obavlja poslove njegovatelja
- ako se roditelj njegovatelj ili njegovatelj nalazi u pritvoru, odnosno istražnom zatvoru ili na izdržavanju kazne zatvora u trajanju duljem od dva mjeseca
- kada roditelj njegovatelj ili njegovatelj navrši 65 godina života, osim ako uz zakonske pretpostavke dođe do produljenja
- smrću djeteta s teškoćama u razvoju ili osobe s invaliditetom, roditelja njegovatelja ili njegovatelja.

4.10. Naknada do zaposlenja

Priznaje ju i isplaćuje centar za socijalnu skrb iz sredstava državnog proračuna djetetu s teškoćama u razvoju, odnosno osobi s invaliditetom kojima je tjelesno, mentalno, intelektualno ili osjetilno oštećenje utvrđeno na temelju nalaza i mišljenja Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom zakonu, nakon završetka osnovnoškolskog, srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja, a najranije s navršenih 15 godina života, ako naknadu za vrijeme nezaposlenosti ne ostvaruje prema drugim propisima, a evidentirana je kao nezaposlena osoba pri nadležnoj službi za zapošljavanje ili ima utvrđenu privremenu nezapošljivost od strane nadležnog tijela sukladno posebnom propisu.

Visina naknade do zaposlenja iznosi 70% od osnovice i ne može se kumulirati s doplatkom za pomoć i njegu.

Ne pripada osobi kojoj je utvrđena potpuna radna nesposobnost.

Navedena naknada se ukida danom zaposlenja korisnika, a može se ponovo priznati ako radni odnos prestane neovisno o volji korisnika i ako ne ostvaruje naknadu za vrijeme nezaposlenosti prema drugim propisima.

5. Socijalne usluge

Pojmom socijalnih usluga obuhvaćene su aktivnosti, mjere i programi namijenjeni sprječavanju, prepoznavanju i rješavanju problema i poteškoća pojedinaca i obitelji te poboljšanju kvalitete njihovog života u zajednici. Mogu biti pružane tijekom duljeg razdoblja ili privremeno, ovisno o potrebama korisnika, a organiziraju se kao usluge za djecu, mlade, obitelj i odrasle osobe, uz uvažavanje socijalnih veza i okruženja korisnika i obitelji.

Socijalne usluge propisane Zakonom o socijalnoj skrbi su:

1. prva socijalna usluga (informiranje, prepoznavanje i početna procjena potreba)
2. savjetovanje i pomaganje
3. pomoć u kući, psihosocijalna podrška,
4. psihosocijalna podrška
5. rana intervencija
6. pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija)
7. boravak
8. smještaj
9. organizirano stanovanje.

O priznavanju prava na socijalne usluge odlučuje centar za socijalnu skrb.

U tzv. izvaninstitucijske usluge ubrajaju se prva socijalna usluga, savjetovanje i pomaganje, pomoć u kući, rana intervencija, pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja, boravak i organizirano stanovanje, što znači da se radi o uslugama skrbi u obitelji i lokalnoj zajednici.

Smještaj je usluga skrbi izvan vlastite obitelji, koja se ostvaruje kao institucijska skrb u domu socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici, kod drugih pružatelja usluga iz ili kao izvaninstitucijska skrb u udomiteljskoj obitelj ili obiteljskom domu.

Primatelj usluge može izabrati socijalnu uslugu i pružatelja usluge s kojim sklapa ugovor o korištenju socijalne usluge u skladu s uvjetima propisanim ovim Zakonom i bez rješenja centra za socijalnu skrb, no tada u cijelosti snosi troškove korištenja socijalne usluge.

Roditelj djeteta, odnosno djetetov skrbnik ili zakonski zastupnik ne može neposredno izabrati niti ugovoriti korištenje usluge smještaja ili boravka djeteta s pružateljem usluge.

Dijete može koristiti uslugu smještaja, boravka ili organiziranog stanovanja samo na temelju rješenja centra za socijalnu skrb.

Centar za socijalnu skrb primarno priznaje korisniku pravo na socijalne usluge u obitelji i lokalnoj zajednici, a iznimno, ako se korisniku tim uslugama ne mogu podmiriti sve potrebe te ako u lokalnoj zajednici nije razvijena mreža izvaninstitucijskih usluga, korisniku se priznaje pravo na skrb izvan vlastite obitelji u obliku smještaja.

Pravo na uslugu smještaja, boravka ili organiziranog stanovanja priznaje se s danom početka korištenja usluge smještaja, boravka ili organiziranog stanovanja.

5.1. Prva socijalna usluga

Podrazumijeva informiranje korisnika o socijalnim uslugama i pružateljima usluga, pomoć korisniku pri utvrđivanju njegovih potreba, početnu procjenu mogućnosti korisnika te podršku i pomoć pri izboru prava u sustavu socijalne skrbi, a pružaju je stručnii radnici centra za socijalnu skrb.

5.2. Savjetovanje i pomaganje

Ova socijalna usluga javlja se u dva oblika:
- savjetovanje i pomaganje pojedincu
- savjetovanje i pomaganje obitelji

Savjetovanje i pomaganje pojedincu je sustavna stručna pomoć kojom se pojedincu omogućava prevladavanje poteškoća u vezi s bolešću, starošću, smrću člana obitelji, invalidnošću, teškoćama u razvoju, uključivanjem u svakodnevni život nakon duljega boravka u domu socijalne skrbi ili kod drugog pružatelja socijalnih usluga, zdravstvenoj ili penalnoj ustanovi te u drugim nepovoljnim okolnostima ili kriznim stanjima.

Radi prevladavanja poteškoća u komunikaciji i mobilnosti gluhe i gluhoslijepe osobe imaju pravo na pomoć stručnog prevoditelja u postupcima ostvarivanja prava u sustavu socijalne skrbi.

Savjetovanje i pomaganje obitelji je socijalna usluga koja obuhvaća sve oblike stručne pomoći pri prevladavanju obiteljskih poteškoća i poteškoća roditelja u odgoju i skrbi za djecu, te osposobljavanje obitelji za funkcioniranje u svakodnevnom životu (intenzivna podršku obitelji u krizi, dugoročni rad s članovima obitelji usmjeren na poboljšanje obiteljskih odnosa, psihološka priprema djeteta za odlazak roditelja na izdržavanje kazne zatvora te kontakte djeteta s roditeljem koji se nalazi na izdržavanju zatvorske kazne i sl.).

5.3. Pomoć u kući

Priznaje se starijoj osobi kojoj je prema procjeni centra za socijalnu skrb potrebna pomoć druge osobe zbog tjelesnog, mentalnog, intelektualnog ili osjetilnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju, ali i osobi kojoj je takva pomoć prijeko potrebna zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju.

Za odobravanje ovo usluge moraju biti ispunjeni slijedeći uvjeti:
- da osoba nema mogućnosti da joj pomoć osiguraju roditelj, bračni drug i djeca
- da nema sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju
- da je na području njezinog prebivališta moguće osigurati takvu pomoć pod uvjetima i na način propisan zakonom

- da nije otuđila nekretnine ili pokretnine veće vrijednosti u posljednjih godinu dana od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje prava na socijalnu uslugu ili dana pokretanja postupka po službenoj dužnosti
- da prosječni mjesečni prihod samca ili prihod po članu kućanstva u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je pokrenut postupak ne prelazi iznos od 300% osnovice (ako prosječni mjesečni prihod samca ili prihod po članu kućanstva u prethodna tri mjeseca prije mjeseca u kojem je pokrenut postupak prelazi iznos od 300% osnovice, a nije veći od 400% osnovice priznaje se pravo na 50% cijene troškova usluge pomoći u kući uz preostale navedene uvjete).

Pomoć u kući može obuhvatiti:
- organiziranje prehrane (pripremu ili nabavu i dostavu gotovih obroka u kuću)
- obavljanje kućnih poslova (dostava živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa, pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva i slično, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština i dr.)
- održavanje osobne higijene (pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba)
- zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba.

Za pružanje pomoći u kući ovlašteni su centar za pomoć u kući, dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice i sl.

5.4. Psihosocijalna podrška

Podrazumijeva rehabilitaciju koja potiče razvoj kognitivnih, funkcionalnih, komunikacijskih ili socijalnih vještina korisnika, a priznaje ju centar za socijalnu skrb djetetu s teškoćama u razvoju, odrasloj osobi s invaliditetom, ovisniku, žrtvi obiteljskog nasilja te svim drugim osobama u potrebi, prema procjeni stručnog tima nadležnog centra za socijalnu skrb.

Pružaju je domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, udruge, vjerske zajednice, a odvija se individualno ili u grupi, uz nazočnost i sudjelovanje članova obitelji ili bez njih.

Provodi se u obitelji korisnika odnosno udomiteljskoj obitelji (do pet sati tjedno) ili u domovima socijalne skrbi, centrima za pružanje usluga u zajednici, prostorijama udruga, vjerskih zajednica (do šest sati tjedno, ali ne više od dva sata dnevno).

5.5. Rana intervencija

Obuhvaća stručnu poticajnu pomoć djeci i stručnu i savjetodavnu pomoć njihovim roditeljima, uključujući i druge članove obitelji te udomitelja za djecu, kod nekog utvrđenog razvojnog rizika ili razvojne teškoće djeteta, radi uključivanja djeteta u širu socijalnu mrežu, ako se takva usluga ne osigurava u okviru zdravstvene djelatnosti.

Ova vrsta socijalne usluge pruža se djetetu kod kojeg je u ranoj dobi utvrđeno odstupanje u

razvoju, razvojni rizik ili razvojne poteškoće, u pravilu do navršene 3. godine života, a najdulje do navršene 7. godine života djeteta.

Nakon prethodno pribavljenog mišljenja liječnika specijalista neonatologa ili pedijatra (iznimno liječnika druge odgovarajuće specijalizacije) centar za socijalnu skrb traži ocjenu o potrebnom trajanju i učestalosti usluge od doma socijalne skrbi, centra za pružanje usluga u zajednici, udruge ili vjerske zajednice (koji su ovlašteni pružatelji rane intervencije) te rješenjem priznaje pravo na pružanje iste.

Rana intervencija može se pružati u obitelji korisnika, odnosno u udomiteljskoj obitelji te kod drugih pružatelja usluge, u trajanju do pet sati tjedno.

Korisnik kojemu se pruža rana intervencija ne može istodobno koristiti usluge psihosocijalne podrške.

5.6. Pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija)

Pomoć pri uključivanju djeteta s teškoćama u razvoju ili mlađe punoljetne osobe s invaliditetom u programe redovitih predškolskih ili školskih ustanova (integracija) je socijalna usluga koja se pruža odgajateljima, učiteljima i nastavnicima u predškolskim i školskim ustanovama. Odobrava ju centar za socijalnu skrb nakon prethodno pribavljenog mišljenja predškolske ili školske ustanove i pružatelja usluge o trajanju i učestalosti pružanja usluge, a može se odrediti u trajanju do pet sati tjedno.

I ovu uslugu mogu pružati domovi socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici, vjerske zajednice, udruge koje pružaju usluge djeci s teškoćama u razvoju i mlađim punoljetnim osobama s invaliditetom, pod uvjetima propisanim zakonom.

5.7. Boravak

Može biti: cjelodnevni (u trajanju od šest do deset sati) i poludnevni boravak (u trajanju od četiri do šest sati dnevno), s tim da se može se priznati jedan dan u tjednu, više dana u tjednu ili tijekom svih radnih dana u tjednu.

Za vrijeme trajanja boravka korisnicima se osigurava zadovoljavanje životnih potreba u vidu prehrane, održavanja osobne higijene, brige o zdravlju, čuvanja, odgoja, njege, radnih aktivnosti, psihosocijalne rehabilitacije, organiziranja slobodnog vremena, organiziranog prijevoza, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika.

Pružatelji usluge su: domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, drugi vjerske zajednice, udruge ili fizička osoba koja pruža uslugu boravka kao profesionalnu djelatnost, pod uvjetima propisanim zakonom.

5.8. Smještaj

Socijalna usluga koja može obuhvatiti uslugu stanovanja, prehrane, njege, brige o zdravlju, socijalnog rada, psihosocijalne rehabilitacije, fizikalne terapije, radne terapije, radnih aktivnosti, aktivnog provođenja vremena, odgoja i obrazovanja, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika.

Može biti privremeni ili dugotrajni, tijekom svih dana u tjednu ili tijekom pet radnih dana.

Smještaj može obuhvatiti i pripremu korisnika za povratak u vlastitu obitelj, udomiteljsku obitelj ili za samostalan život te pripremu djeteta za posvojenje ili smještaj u udomiteljsku obitelj.

Pružatelji usluge su: domovi socijalne skrbi, centri za pružanje usluga u zajednici, drugi vjerske zajednice, udruge ili fizička osoba koja pruža uslugu boravka kao profesionalnu djelatnost, pod uvjetima propisanim zakonom.

Privremeni smještaj

Priznaje se u kriznim situacijama, radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa, radi smještaja djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi i u drugim slučajevima propisanim Zakonom.

Ne može se pružati u obiteljskom domu.

Privremeni smještaj u kriznim situacijama

Priznaje se djetetu koje se zatekne bez nadzora roditelja ili u skitnji, odrasloj osobi koja se zatekne izvan mjesta prebivališta ili boravišta, odnosno nema prebivališta ili boravišta i nije u stanju brinuti se o sebi, beskućniku, trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, djeci i odraslim osobama - žrtvama obiteljskog nasilja i žrtvama trgovanja ljudima, odraslim osobama kojima je ugrožen život, zdravlje i sigurnost uslijed bolesti, nemoći, ovisnosti ili socijalne isključenosti.

Može trajati dok se ne ostvari povratak u vlastitu ili udomiteljsku obitelj ili se smještaj ne osigura na drugi način, a **najduže do šest mjeseci**.

Iznimno, može trajati **do godinu dana** ako se radi:

- o trudnici ili roditelju s djetetom do godine dana života djeteta, koji nema stan, odnosno nema osigurano stanovanje ili zbog poremećenih odnosa u obitelji ne može ostati s djetetom u obitelji
- djetetu i odrasloj osobi - žrtvama obiteljskog nasilja
- djetetu i odrasloj osobi - žrtvama trgovanja ljudima
- beskućniku.

Radi sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja uzroka socijalnog isključivanja beskućnika, pružatelj usluga privremenog smještaja, centar za socijalnu skrb i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezni su surađivati i zajednički planirati aktivnosti za osiguranje njegovog ponovnog uključivanja u život zajednice.

Privremeni smještaj radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa

Priznaje se djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom, djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi s problemima u ponašanju i osobi ovisnoj o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti, radi provođenja kraćih rehabilitacijskih programa koji obuhvaćaju usluge psihosocijalne rehabilitacije s ciljem usvajanja i razvoja socijalnih vještina.

Privremeni smještaj može trajati dok traje potreba, a najduže do:

- godinu dana za dijete s teškoćama u razvoju ili osobu s invaliditetom
- tri godine za dijete i mlađu punoljetnu osobu s problemima u ponašanju i osobu ovisnu o alkoholu, drogi, kockanju i drugim oblicima ovisnosti.

Privremeni smještaj djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi

Centar za socijalnu skrb može priznati pravo na privremeni smještaj u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici, udruzi, vjerskoj zajednici itd., samo u slučaju ako mu se u trenutku nastanka potrebe ne može osigurati smještaj u udomiteljskoj obitelji ili obiteljskom domu, dok traje potreba, a najdulje do šest mjeseci.

Ako postoji potreba za pružanjem tretmanskih ili zdravstvenih usluga koje nisu dostupne udomitelju, privremeni smještaj djeteta može trajati dulje od šest mjeseci, a najdulje godinu dana.

Ako to interesi djeteta zahtijevaju, usluga privremenog smještaja priznaje se djetetu čiji roditelji zbog bolesti, neriješenog stambenog pitanja ili drugih životnih nedaća privremeno nisu u mogućnosti brinuti se o djetetu u trajanju od najdulje godinu dana.

Privremeni smještaj u drugim slučajevima

Priznaje se djetetu i odrasloj osobi, radi korištenja odmora njegovog roditelja njegovatelja, odnosno njegovatelja, u ukupnom trajanju od najviše 30 dana tijekom jedne kalendarske godine ili zbog privremene nesposobnosti za pružanje njege zbog bolesti roditelja njegovatelja odnosno njegovatelja dok traje potreba, a najdulje 60 dana tijekom jedne kalendarske godine.

Privremeni smještaj u udomiteljsku obitelj tijekom blagdana ili školskih praznika priznaje se djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom smještenoj u dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici, udrugu, vjersku zajednicu itd. radi stjecanja iskustva obiteljskog okruženja.

Privremeni smještaj može se priznati djetetu i odrasloj osobi s invaliditetom radi postupne prilagodbe na dugotrajni smještaj izvan vlastite ili udomiteljske obitelji te djetetu i odrasloj osobi radi pripreme na izvaninstitucijsku skrb dok traje potreba, a najdulje šest mjeseci.

Može biti priznat djetetu s teškoćama u razvoju i odrasloj osobi s invaliditetom najdulje do 21. godine života radi školovanja po posebnom programu izvan mjesta prebivališta, ako se školovanje ne može osigurati u mjestu prebivališta, i to sve dok traje potreba za redovitim školovanjem.

Dugotrajni smještaj

Priznaje se korisniku kojem je tijekom duljeg vremenskog razdoblja potrebno osigurati intenzivnu skrb i zadovoljavanje drugih životnih potreba.

Primjerice, ako se radi o djetetu bez roditelja, djetetu koje roditelji zanemaruju ili zlorabe svoje roditeljske dužnosti priznaje mu se dugotrajni smještaj u udomiteljskoj obitelji, obiteljskom domu ili organiziranom stanovanju.

Osobi s invaliditetom, tjelesnim, mentalnim, intelektualnim ili osjetilnim oštećenjem, sukladno dobi, vrsti i stupnju oštećenja priznaje se kada nije moguće osigurati skrb u obitelji pružanjem odgovarajućih izvaninstitucijskih oblika skrbi, a isto tako i funkcionalno ovisnoj starijoj osobi i teško bolesnoj osobi kojoj je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna stalna pomoć i njega druge osobe.

Dugotrajni smještaj priznaje se osobi nesposobnoj za rad koja se nalazi u posebno teškim životnim prilikama koje se ne mogu otkloniti primjenom drugih prava iz socijalne skrbi ili na drugi način, ali ne i osobi koja ima sklopljen ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, kojoj pomoć i njegu mogu pružiti članovi obitelji ili se pomoć i njega može osigurati na drugi način.

Organizirano stanovanje

Organizirano stanovanje je socijalna usluga kojom se jednoj ili više osoba tijekom 24 sata dnevno uz organiziranu stalnu ili povremenu pomoć stručne ili druge osobe, u stanu ili izvan stana, osiguravaju osnovne životne potrebe te socijalne, radne, kulturne, obrazovne, rekreacijske i druge potrebe.

Organiziranim stanovanjem smatra se i stanovanje u zajednici stambenih jedinica koje se nalaze na istoj lokaciji, pri čemu u jednoj stambenoj jedinici može stanovati najviše osam korisnika.

6. Cijene i sudjelovanje korisnika u plaćanju usluga

Domovi socijalne skrbi i centri za pružanje usluga u zajednici kojima je osnivač Republika Hrvatska pružaju socijalne usluge po cijeni sukladno pravilniku donesenom od strane ministra nadležnog za poslove socijalne skrbi.

Odluka o utvrđivanju cijena socijalnih usluga koje domovi socijalne skrbi i centri za pružanje usluga u zajednici kojima je osnivač Republika Hrvatska pružaju u mreži socijalnih objavljuje se u »Narodnim novinama«.

Cijenu usluga izvan mreže socijalnih usluga pružatelji socijalnih usluga određuju samostalno.

Korisnik - odrasla osoba koji socijalnu uslugu koristi na temelju rješenja centra za socijalnu skrb, dužan je sudjelovati u plaćanju cijene usluge svojim prihodom, a ako prihod nije dostatan za utvrđeni iznos sudjelovanja u plaćanju cijene usluge dužan je prodati imovinu koja ne služi njemu i članovima njegovog kućanstva za podmirenje osnovnih stambenih i drugih osnovnih životnih potreba.

Ako niti na navedeni način korisnik ne može u cijelosti ili djelomično platiti cijenu usluge, tada su to dužni u cijelosti ili djelomično učiniti zakonski obveznici uzdržavanja na temelju nagodbe

sklopljene sa centrom za socijalnu skrb ili prema propisima kojima se uređuju obiteljski odnosi.

Centar za socijalnu skrb će pred nadležnim sudom pokrenuti postupak za naknadu troškova za pružene usluge ukoliko se zakonski obveznici uzdržavanja ne pridržavaju sklopljene nagodbe.

Osoba koja je obveznik uzdržavanja odrasle osobe nesposobne za rad nije dužna sudjelovati u cijeni usluge ako je njezin prihod ili prihod njezinog kućanstva manji od trostrukog iznosa zajamčene minimalne naknade za samca ili kućanstvo.

Tek u slučaju da se troškovi usluge ne mogu platiti niti na jedan od ovih načina, plaćanje usluge pada na teret Ministarstva socijalne skrbi.

Roditelji djeteta dužni su plaćati u cijelosti ili sudjelovati u plaćanju usluge koje dijete ostvaruje na temelju ovoga Zakona, osim ako su korisnici zajamčene minimalne naknade.

Roditelji ili drugi obveznici uzdržavanja djeteta i centar za socijalnu skrb sklapaju nagodbu kojom utvrđuju plaćanje usluge, a ona ima snagu ovršne isprave.

Dijete koje ima redoviti mjesečni prihod dužno je sudjelovati u plaćanju usluge koju ostvaruje temeljem zakona, no najviše do 50% prihoda (**ne sudjeluje imovinom!**).

7. Nadležnost i postupak za priznavanje prava iz socijaln skrbi

Mjesna nadležnost

O priznavanju prava u sustavu socijalne skrbi na zajamčenu minimalnu naknadu, naknadu za osobne potrebe korisnika smještaja, jednokratnu naknadu, naknade u vezi s obrazovanjem, osobnu invalidninu, doplatak za pomoć i njegu, status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, naknadu do zaposlenja i socijalne usluge rješenjem odlučuje centar za socijalnu skrb osnovan za područje na kojem stranka ima prebivalište.

Ako stranka nema prebivalište na području Republike Hrvatske, mjesno je nadležan centar za socijalnu skrb prema mjestu boravišta stranke u Republici Hrvatskoj, a ako stranka nema boravište u Republici Hrvatskoj, mjesno je nadležan centar za socijalnu skrb prema mjestu posljednjeg prebivališta, odnosno boravišta stranke na području Republike Hrvatske.

Ako se mjesna nadležnost ne može odrediti ni na jedan od ovih načina, mjesno je nadležan centar za socijalnu skrb prema mjestu na kojem je nastao povod za vođenje postupka.

Mjesna nadležnost ne mijenja se priznavanjem prava na uslugu smještaja i organiziranog stanovanja izvan mjesta prebivališta.

O priznavanju prava na naknadu za troškove stanovanja i naknadu za troškove ogrjeva rješenjem odlučuje jedinica lokalne samouprave, odnosno Grad Zagreb, sukladno zakonskim odredbama.

Mjesna nadležnost za djecu

- određuje se prema prebivalištu roditelja, a ako nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, prema njihovom boravištu.

Za dijete čiji roditelji žive odvojeno mjesna nadležnost se određuje prema prebivalištu roditelja s kojim dijete živi prema odluci suda, a ako nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj, prema njegovom boravištu (ukoliko sud još nije donio odluku, mjesno je nadležan centar za

socijalnu skrb nadležan prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta roditelja kod kojega dijete pretežno boravi).

Ako je roditeljima koji žive odvojeno oduzeto pravo da žive s djetetom i odgajaju ga, a dijete je povjereno na čuvanje i odgoj drugoj osobi ili domu socijalne skrbi odnosno drugom pružatelju socijalnih usluga, za dijete je mjesno nadležan centar za socijalnu skrb prema prebivalištu, odnosno boravištu roditelja koji sam ili u većoj mjeri izvršava ostale sadržaje roditeljske skrbi.

Mjesna nadležnost centra za socijalnu skrb za dijete ne mijenja se ako je roditelj lišen prava na roditeljsku skrb, osim u slučaju posvojenja.

Drugi posebni slučajevi mjesne nadležnosti

Za osobu koja se **zbog elementarnih nepogoda** ili sličnih razloga našla izvan mjesta svog prebivališta, dok se ne ostvare uvjeti za njezin povratak, mjesno je nadležan centar za socijalnu skrb nadležan prema mjestu u kojemu se osoba zatekla.

Za **dijete koje se zatekne bez nadzora roditelja** ili druge odrasle osobe izvan mjesta svog prebivališta, kao i za druge osobe koje nisu u stanju štititi svoja prava i interese, a zateknu se izvan mjesta svog prebivališta, mjesno je nadležan centar za socijalnu skrb na čijem području se zateknu.

Pokretanje postupka

Postupak za priznavanje prava propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi pokreće se na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti, na zahtjev bračnog druga, punoljetnog djeteta, roditelja ili skrbnika stranke.

Centar za socijalnu skrb može pokrenuti postupak po službenoj dužnosti i na temelju obavijesti članova obitelji, građana, ustanova, udruga, vjerskih zajednica, trgovačkih društava i drugih pravnih osoba te državnih i drugih tijela.

Ako je u postupku prije donošenja rješenja o pravima u sustavu socijalne skrbi ili drugim pravima po posebnim propisima, potrebno utvrditi činjenice vezane za zdravstveno stanje propisane kao uvjet za priznavanje prava po ovom Zakonu ili po posebnim propisima, centar za socijalnu skrb ili drugo nadležno tijelo će zatražiti nalaz i mišljenje područne ustrojstvene jedinice Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom sukladno posebnom zakonu.

Dužnost davanja istinitih podataka

Korisnik socijalne skrbi dužan je službenoj osobi dati istinite osobne podatke, podatke o svom prihodu i imovini, kao i drugim okolnostima o kojima ovisi priznavanje nekog prava i pisanom izjavom omogućiti njihovu dostupnost u postupku za priznavanje prava na novčane naknade i socijalne usluge kao i tijekom korištenja prava.

Za točnost navedenih podataka podnositelj zahtjeva odgovara materijalno i kazneno.

Nadležna tijela, sudovi i financijske institucije dužni su bez odgađanja, na zahtjev nadležnog tijela koje odlučuje o pravima iz sustava socijalne skrbi, dostaviti podatke o dohotku i imovini podnositelja zahtjeva i članova njegovog kućanstva.

Temeljem procjene potreba korisnika centar za socijalnu skrb u suradnji s podnositeljem zahtjeva i članovima obitelji tijekom postupka za priznavanje prava izrađuje individualni plan skrbi.

Ako prije **izvršnosti** rješenja o priznavanju prava iz socijalne skrbi umre osoba o čijem se pojedinačnom pravu rješava, postupak se obustavlja.

Postupak za priznavanje prava u sustavu socijalne skrbi je hitan.

Ako nije potrebno provoditi posebni ispitni postupak, centar za socijalnu skrb dužan je donijeti rješenje u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti (kada se provodi ispitni postupak, rok za donošenje rješenja je 30 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva ili pokretanja postupka po službenoj dužnosti).

Odluka o zahtjevu za priznanje prava na jednokratnu naknadu mora se donijeti u roku od osam dana od dana podnošenja zahtjeva.

Mogućnost donošenja usmenog rješenja

U iznimno žurnim slučajevima, kada je potrebno poduzimanje mjera radi otklanjanja neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi, posebno djece, ili radi osiguravanja javnog reda i sigurnosti, centar za socijalnu skrb može donijeti usmeno rješenje i odrediti izvršenje usmenog rješenja bez odgode.

Obveza je centra za socijalnu skrb da u tim slučajevima donese i rješenje u pisanom obliku najkasnije u roku od osam dana od dana donošenja usmenog rješenja.

Centar za socijalnu skrb će po potrebi, a najmanje jedanput godišnje, preispitati postojanje činjenica i okolnosti koje su bile odlučujuće za donošenje rješenja o priznavanju prava iz sustava socijalne skrbi te donijeti novo rješenje ako su se promijenile okolnosti o kojima ovisi ostvarivanje ili opseg priznatog prava.

Dužnost je korisnika kojem je priznato pravo iz socijalne skrbi dužan da odmah, a najkasnije u roku od osam dana od dana nastanka promjene prijavi centru za socijalnu skrb svaku promjenu koja utječe na daljnje korištenje ili opseg prava.

Troškovi postupka u vezi s priznavanjem prava iz socijalne skrbi osiguravaju se u državnom proračunu, a ako centar za socijalnu skrb rješava o pravima za koja sredstva osigurava jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave, međusobna prava, obveze i odgovornost utvrdit će se ugovorom sklopljenim između centra za socijalnu skrb i jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave.

Žalba protiv rješenja

O žalbi protiv rješenja centra za socijalnu skrb odlučuje Ministarstvo (ako se žalba podnosi protiv rješenja o priznavanju prava u sustavu socijalne skrbi na zajamčenu minimalnu naknadu, naknadu za osobne potrebe korisnika smještaja, jednokratnu naknadu, naknade u vezi s obrazovanjem, osobnu invalidninu, doplatak za pomoć i njegu, status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, naknadu do zaposlenja i socijalne usluge rješenjem odlučuje centar za socijalnu skrb.

O žalbi protiv rješenja jedinice lokalne samouprave (naknada za troškove stanovanja) odlučuje jedinica područne (regionalne) samouprave, a o žalbi protiv rješenja Grada Zagreba odlučuje Ministarstvo.

Ministarstvo odlučuje i o žalbi protiv rješenja jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno Grada Zagreba o naknadi za troškove ogrjeva.

Žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

8. Financiranje djelatnosti socijalne skrbi

Sredstva za financiranje djelatnosti socijalne skrbi osiguravaju se iz:

- sredstava proračuna Republike Hrvatske (novčane naknade u sustavu socijalne skrbi, socijalne usluge, financiranje rada centara za socijalnu skrb, domova socijalne skrbi i centara za pružanje usluga u zajednici čiji je osnivač Republika Hrvatska, financiranje rashoda za izgradnju, dogradnju i rekonstrukciju prostora, kupnju poslovnih objekata, rashoda za investicijsko održavanje, hitne intervencije, opremanje prostora te ulaganje u informatizaciju u domovima socijalne skrbi, centrima za pružanje usluga u zajednici čiji je osnivač Republika Hrvatska i centrima za socijalnu skrb)
- sredstava proračuna jedinica područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba (troškovi ogrjeva, sredstva za rad ustanova socijalne skrbi čiji su osnivač, za investicijsko i tekuće održavanje prostora, opreme i prijevoznih sredstava tih ustanova te za njihovo investicijsko ulaganje i održavanje informatičke opreme i druge komunikacijske opreme)
- sredstava proračuna jedinica lokalne samouprave i Grad Zagreb (troškovi stanovanja, sredstva za rad ustanova socijalne skrbi čiji su osnivač, za investicijsko i tekuće održavanje prostora, opreme i prijevoznih sredstava tih ustanova te za njihovo investicijsko ulaganje i održavanje informatičke opreme i druge komunikacijske opreme)
- prihoda ostvarenih sudjelovanjem korisnika i njihovih obveznika uzdržavanja u plaćanju troškova socijalnih usluga
- vlastitih prihoda
- donacija, pomoći i ostalih namjenskih prihoda.

Veliki gradovi i gradovi sjedišta županija dužni su u svom proračunu osigurati sredstva za uslugu prehrane u pučkim kuhinjama, kao i pružanje usluga smještaja u prihvatilišta ili prenoćišta za beskućnike na način propisan zakonom.

Za financiranje centara za socijalnu skrb u državnom proračunu osiguravaju se sredstva za:

- rashode za zaposlene (bruto plaće, ostale rashode za zaposlene i doprinose na plaće)
- materijalne rashode (naknade za prijevoz na posao i s posla, obveznu stručnu izobrazbu radnika)
- rashode za nabavu nefinancijske imovine (materijalne i nematerijalne imovine, građevina, postrojenja i opreme, prijevoznih sredstava, informatizacije, dodatnih ulaganja u nefinancijsku imovinu i dr.).

Iz proračuna jedinice područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba osiguravaju se sredstva za materijalne rashode i financijske rashode centra za socijalnu skrb, i to:

- naknade troškova zaposlenima (službena putovanja, naknade za rad na terenu, naknade za odvojeni život te stručno usavršavanje zaposlenika)
- rashode za materijal i energiju (uredski materijal i ostale materijalne rashode, materijal i sirovine, energiju, materijal i dijelove za tekuće održavanje i investicijsko održavanje i sitni inventar)

- rashode za usluge (telefona, pošte i prijevoza, tekućeg i investicijskog održavanja, komunalne usluge, zakupnine i najamnine osim najma vozila, zdravstvene usluge, intelektualne i osobne usluge, računalne usluge i ostale usluge)
- ostale rashode poslovanja (naknade za rad povjerenstava, upravnog vijeća, premije osiguranja, reprezentaciju, članarine, pristojbe i naknade)
- financijske rashode (bankarske usluge i usluge platnog prometa, negativne tečajne razlike i valutne klauzule, zatezne kamate itd.).

Republika Hrvatska osigurava sredstva za domove socijalne skrbi i centre za pružanje usluga u zajednici kojima je osnivač (a lokalne jedinice u domovima za starije i nemoćne kojima su oni osnivači) i to na ime rashoda za zaposlene (bruto plaće, ostale rashode za zaposlene i doprinose na plaće), materijalnih rashoda (naknade troškova zaposlenima, rashode za materijal i energiju, rashode za usluge), financijskih rashoda, naknada građanima i kućanstvima na temelju osiguranja, rashode za nabavu nefinancijske imovine (materijalne i nematerijalne imovine, građevina, postrojenja i opreme, prijevoznih sredstava, nematerijalne proizvedene imovine, informatizacije, dodatnih ulaganja u nefinancijsku imovinu i dr.).

Nadalje, obveza je velikih gradova i gradova sjedišta županija da, sukladno financijskim mogućnostima, potiču i osiguraju građanima na svojem području druge oblike materijalnih pomoći i potpora (prehrana u pučkim kuhinjama, privremeni smještaj beskućnika u prihvatilište ili prenoćište, zbrinjavanje osoba koje primaju zajamčenu minimalnu naknadu u socijalne stanove i slično).

Ukoliko to nisu u mogućnosti, u financiranju navedenih pomoći i usluga će sudjelovati i jedinice područne (regionalne) samouprave u skladu sa svojim financijskim mogućnostima.

Kada zbog kriznih situacija obitelj s maloljetnom djecom ostane bez svog doma i nije u mogućnosti sama osigurati smještaj, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su im osigurati privremeni smještaj u socijalnom stanu ili na drugi način, kako bi se spriječilo odvajanje djece od odraslih članova obitelji.

9. Obavljanje djelatnosti socijalne skrbi

Djelatnost socijalne skrbi obavljaju:
- ustanove socijalne skrbi
- udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici
- fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost
- udomiteljske obitelji.

Ustanove socijalne skrbi su:
1. centar za socijalnu skrb
2. dom socijalne skrbi
3. centar za pružanje usluga u zajednici
4. centar za pomoć u kući.

Ustanove socijalne skrbi upisuju se u sudski registar i u upisnik ustanova socijalne skrbi koji vodi Ministarstvo.

Kada je osnivač ustanove socijalne skrbi Republika Hrvatska, prava i obveze osnivača ima Ministarstvo, a ako je osnivač druga pravna osoba, prava i obveze osnivača ima njezino nadležno tijelo.

9.1. Centar za socijalnu skrb

Centar za socijalnu skrb je javna ustanova koju osniva Republika Hrvatska rješenjem Ministarstva za područje jedne ili više općina ili gradova na području iste županije, odnosno za područje Grada Zagreba. Može imati jednu ili više podružnica.

Djelatnosti centra za socijalnu skrb:
- rješava u prvom stupnju u upravnom području socijalne skrbi, obiteljskopravne i kaznenopravne zaštite i drugim pravima u skladu s odredbama zakona i posebnih propisa
- provodi izvršenja rješenja
- vodi propisane očevidnike
- izdaje uvjerenja i druge potvrde
- daje podatke o obiteljskim prilikama, mišljenja i prijedloge u sudskim postupcima koji se odnose na obiteljskopravnu i kaznenopravnu zaštitu
- daje podatke i mišljenja prilikom odlučivanja o odobravanju pogodnosti izlaska zatvorenika iz penalne ustanove sukladno posebnom propisu kojim se uređuje izvršavanje kazne zatvora
- sudjeluje kao stranka ili umješač pred sudom i drugim državnim tijelima kada se radi o zaštiti osobnih interesa djece i drugih članova obitelji koji se ne mogu brinuti sami o sebi ni o svojim pravima i interesima

- izdaje dozvole za obavljanje udomiteljstva i obavlja nadzor nad udomiteljskim obiteljima te vodi evidenciju o izdanim dozvolama, registar udomiteljskih obitelji i registar smještenih korisnika
- provodi odgojne mjere nad djecom s problemima u ponašanju
- provodi posredovanje u postupku razvoda braka.

Centar za socijalnu skrb u sjedištu jedinice područne (regionalne) samouprave odnosno Centar za socijalnu skrb Grada Zagreba, na temelju javnih ovlasti obavlja poslove vezane uz obavljanje djelatnosti dadilje koji su po prijašnjem zakonu bili u nadležnosti obiteljskog centra (odlučuje u prvom stupnju o ispunjavanju uvjeta za obavljanje djelatnosti dadilje, odlučuje u prvom stupnju o upisu u imenik dadilja i imenik pomoćnih dadilja, vodi registar i imenike dadilja i pomoćnih dadilja, provodi stručni nadzor nad provedbom posebnog propisa kojim se uređuje djelatnost dadilja).

Centar za socijalnu skrb na temelju javnih ovlasti može obavljati i poslove zbrinjavanja djece odbjegle iz obitelji ili od pružatelja socijalnih usluga smještaja ili organiziranog stanovanja, organizirati i pružati pomoć u kući te obavljati i druge stručne poslove kao što su poticanje, organiziranje i provođenje aktivnosti s ciljem sprječavanja i suzbijanja socijalnih i osobnih problema, poticanje i razvijanje samopomoći, dobrosusjedske pomoći, dobrovoljni rad, sudjelovanje u suzbijanju ovisnosti o alkoholu, drogama i drugim ovisnostima, predlaganje i poticanje aktivnosti u području socijalne skrbi na lokalnoj razini, koordiniranje i provođenje aktivnosti u području sprječavanja trgovanja ljudima, nasilja u obitelji, vršnjačkog nasilja i problema ovisnosti putem županijskih koordinatora, edukacija i nadzor udomitelja, predstavnika obiteljskih domova i stručnih radnika drugih pružatelja socijalnih usluga i slično.

U nadležnosti centara za socijalnu skrb koji se nalaze u sjedištu jedinice područne (regionalne) samouprave su i poslovi savjetodavnog i preventivnog rada vezano za brak, roditeljstvo, obiteljske i partnerske odnose, socijalizacijske vještina djece i mladih, posebno komunikacijske vještine i nenasilno rješavanje sukoba među djecom i mladima, razvoj komunikacije i tolerancije u mladenačkim i partnerskim odnosima, organiziranje i provođenje edukacije posvojitelja, obiteljska medijacija i slično.

9.2. Dom socijalne skrbi

Dom socijalne skrbi je javna ustanova, a osniva se za obavljanje socijalnih usluga propisanih Zakonom.

9.3. Centar za pružanje usluga u zajednici

Centar za pružanje usluga u zajednici je javna ustanova koja se osniva za pružanje podrške korisnicima i pružateljima izvaninstitucijskih oblika smještaja, pružanje usluga boravka, usluge psihosocijalne podrške, usluge pomoći u kući, usluge pomoći pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja (integracija) i usluge organiziranog stanovanja, a iznimno i usluge smještaja.

9.4. Centar za pomoć u kući

Centar za pomoć u kući je ustanova socijalne skrbi koja se osniva za pružanje svih ili pojedinih usluga pomoći u kući (priprema ili nabava i dostava gotovih obroka u kuću, dostava živežnih namirnica, pomoć u pripremanju obroka, pranje posuđa, pospremanje stana, donošenje vode, ogrjeva, organiziranje pranja i glačanja rublja, nabava lijekova i drugih potrepština, pomoć u oblačenju i svlačenju, u kupanju i obavljanju drugih higijenskih potreba itd).

Osnivači domova socijalne skrbi, centara za pružanje usluga u zajednici i centra za pomoć u kući mogu biti Republika Hrvatska, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te vjerska zajednica, trgovačko društvo, udruga, druga domaća i strana pravna ili fizička osoba pod uvjetima i na način propisan Zakonom o ustanovama i Zakonom o socijalnoj skrbi.

9.5. Udruge, vjerske zajednice, druge pravne osobe te obrtnici koji pružaju socijalne usluge

Udruga, vjerska zajednica, trgovačko društvo i druga domaća i strana pravna osoba te obrtnik, koji pored obavljanja svoje djelatnosti za koju je upisan u sudski registar ili kod drugog nadležnog tijela u skladu s posebnim zakonima pruža socijalne usluge, dužan je socijalne usluge pružati u zasebnoj organizacijskoj jedinici na način i pod uvjetima propisanim Zakonom (udruga registrirana isključivo za obavljanje socijalne djelatnosti socijalne usluge može pružati bez ustrojavanja zasebne organizacijske jedinice).

10. Pružanje socijalnih usluga kao profesionalne djelatnosti

Fizička osoba može samostalno obavljati kao profesionalnu djelatnost usluge smještaja ili boravka u obiteljskom domu, usluge savjetovanja u savjetovalištu i usluge pomoći u kući, pod uvjetima propisanim Zakonom te na propisani način voditi evidenciju i dokumentaciju o korisnicima, vrstama usluga i drugim pitanjima važnim za rad i o tome dostaviti izvješće Ministarstvu i jedinici područne (regionalne) samouprave, odnosno Gradu Zagrebu.

Fizičke osobe koje socijalne usluge pružaju kao profesionalnu djelatnost ostvaruju prihod:

- izravno naplatom od korisnika
- na temelju ugovora sklopljenog s Ministarstvom sukladno članku 201. Zakona o socijalnoj skrbi
- iz zaklada, fundacija i darovnica.

10.1. Obiteljski dom

Obiteljski dom je oblik pružanja usluge smještaja ili boravka za pet do 20 odraslih korisnika, odnosno za četvero do desetero djece koji žive ili borave s obitelji pružatelja usluge.

Uslugu pruža jedan punoljetan član obitelji - predstavnik obiteljskog doma, koji može zaposliti i druge radnike ovisno o broju i vrsti korisnika u skladu s propisanim uvjetima.

Članovi obitelji pružatelja usluga mogu sudjelovati u pružanju usluge u obiteljskom domu i bez zasnivanja radnog odnosa, pod uvjetima propisanim zakonom i drugim aktima.

Usluge u obiteljskom domu ne može pružati samac.

Predstavnik obiteljskog doma koji preuzima brigu o korisniku mora biti hrvatski državljanin i imati sposobnosti potrebne za čuvanje, njegu, odgoj i zadovoljavanje drugih potreba korisnika (između ostalog i zdravstvenu sposobnost) te najmanje srednju stručnu spremu.

Stranci mogu pružati usluge u obiteljskom domu prema propisima koji uređuju rad stranaca u Republici Hrvatskoj ako, osim uvjeta koji vrijede za domicilnog predstavnika doma, ispunjavaju uvjet znanja hrvatskog jezika najmanje na razini koja je potrebna za nesmetanu i nužnu komunikaciju s korisnikom usluge u obiteljskom domu[3].

Usluge u obiteljskom domu ne može pružati osoba u odnosu na koju postoji zapreka za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi (pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva, protiv života i tijela, ljudskih prava i temeljnih sloboda, radnih odnosa i socijalnog osiguranja, osobne slobode, časti i ugleda, spolne slobode, spolnog

3 Uvjet znanja hrvatskog jezika ne odnosi se na fizičke osobe državljane država članica Europske unije i država ugovornica Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru koji usluge u obiteljskom domu pružaju izvan mreže socijalnih usluga.

zlostavljanja i iskorištavanje djeteta, kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece, zdravlja ljudi, imovine, gospodarstva, krivotvorenja, kaznenih djela protiv službene dužnosti javnog reda, odnosno kaznenih djela protiv Republike Hrvatske, osoba kojoj je pravomoćno izrečena prekršajno pravna sankcija za nasilje u obitelji, kao i osoba protiv koje se vodi postupak pred nadležnim sudom za kazneno djelo spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta).

Usluge u obiteljskom domu ne mogu se pružati u obitelji u kojoj su poremećeni obiteljski odnosi ili u obitelji u kojoj bi zbog bolesti člana obitelji bilo ugroženo zdravlje ili drugi interesi korisnika prema mišljenju centra za socijalnu skrb ili obitelji u kojoj u odnosu na člana obitelji postoji zapreka za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi.

10.2. Savjetovalište

Fizička osoba kao profesionalnu djelatnost u savjetovalištu može pružati usluge savjetovanja djeci, mladeži i odraslim osobama kao stručnu pomoć radi prevladavanja osobnih poteškoća i osnaživanja ako ima:

- završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij za obavljanje stručnih poslova u djelatnosti socijalne skrbi i edukaciju iz područja savjetodavnog odnosno terapijskog rada i najmanje pet godina radnog staža na stručnim poslovima u propisanom akademskom zvanju i akademskom stupnju u djelatnosti socijalne skrbi,
- poslovnu sposobnost
- radnu sposobnost
- položen stručni ispit
- odobrenje nadležne komore za samostalan rad u skladu s posebnim zakonom
- nije u radnom odnosu, odnosno ne obavlja drugu samostalnu djelatnost
- raspolaže odgovarajućim prostorom i opremom.

Usluge savjetovanja ne može obavljati osoba za koju postoji zapreka iz članka 213. stavka 1 Zakona o socijalnoj skrbi.

Više osoba može osnovati zajedničko savjetovalište, s tim da svaka osoba mora ispunjavati gore navedene uvjete.

Rješenje o osnivanju zajedničkog savjetovališta donosi jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb na temelju ugovora fizičkih osoba koje osnivaju zajedničko savjetovalište.

I stranci mogu obavljati usluge savjetovanja u savjetovalištu (isti su uvjeti kao i za rad stranaca u obiteljskim domovima).

Fizička osoba koja samostalno pruža usluge savjetovanja u savjetovalištu kao profesionalnu djelatnost dužna je primjenjivati metode stručnog rada, poštivati osobnost korisnika, njegovo dostojanstvo i nepovredivost osobnog i obiteljskog života i čuvati profesionalnu tajnu.

10.3. Usluge pomoći u kući

Fizička osoba može pružati usluge pomoći u kući korisnika najviše 40 sati tjedno (zakon propisuje da pružatelj pomoći u kući mora imati najmanje srednju stručnu spremu).

11. Udomiteljstvo

Udomiteljstvo je oblik pružanja socijalnih usluga kojim se djetetu ili odrasloj osobi osigurava smještaj u udomiteljskoj obitelji, a uvjeti koje mora ispunjavati udomiteljska obitelj, način obavljanja i prestanak obavljanja udomiteljstva te druga pitanja povezana s udomiteljstvom uređuju se posebnim zakonom.

12. Uvjeti za početak pružanja socijalnih usluga

Minimalne uvjete za pružanje socijalnih usluga a pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Ispunjavanje minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga ispituje povjerenstvo koje imenuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi, osim za pružanje usluga starijim i nemoćnim osobama, beskućnicima, usluga pomoći u kući te usluga koje pružaju fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost, za koje postupak provodi jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb.

Rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga (licenciju), na temelju nalaza povjerenstva donosi Ministarstvo, osim rješenja o utvrđivanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga starijim i nemoćnim osobama, beskućnicima, usluga pomoći u kući te usluga koje pružaju fizičke osobe kao profesionalnu djelatnost, koje donosi jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb.

Ako se tijekom obavljanja djelatnosti promijene uvjeti prostora u kojem pružatelj usluga obavlja djelatnost ili dio djelatnosti, ili ako se djelatnost za koju je pribavljeno rješenje proširuje ili mijenja, pružatelj usluga dužan je podnijeti zahtjev za izdavanje novog rješenja nadležnom tijelu.

Dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici te centar za pomoć u kući, može početi s pružanjem socijalnih usluga nakon upisa u upisnik ustanova socijalne skrbi.

Pravna osoba i obrtnik mogu početi s pružanjem socijalnih usluga nakon upisa u evidenciju pravnih osoba, odnosno obrtnika koje pružaju socijalne usluge.

Fizička osoba može početi s pružanjem socijalnih usluga nakon upisa u evidenciju fizičkih osoba koje profesionalno pružaju socijalne usluge.

Iznimno od navedenog pravne i fizičke osobe koje su u drugoj državi članici Europske unije ili drugoj državi ugovornici Ugovora o Europskom gospodarskom prostoru ispunile uvjete za pružanje socijalnih usluga, mogu pružati socijalne usluge izvan mreže koje se pružaju u obitelji korisnika u skladu s ovim Zakonom nakon upisa u upisnik ustanova socijalne skrbi odnosno evidenciju pravnih osoba ili obrtnika, s tim da prethodno moraju Ministarstvu dostaviti pisanu

izjavu o namjeri obavljanja djelatnosti socijalnih usluga.

Navedena izjava sadrži sve bitne informacije o pružatelju socijalnih usluga te služi u svrhu informiranja i jednake dostupnosti svih subjekata koji obavljaju djelatnost socijalnih usluga na teritoriju Republike Hrvatske.

Pružatelji socijalnih usluga dužni su o početku, načinu i djelokrugu rada izvijestiti centar za socijalnu skrb na čijem području djeluju.

13. Prestanak pružanja socijalnih usluga

Razlozi prestanka pružanja socijalnih usluga

Dom socijalne skrbi, centar za pružanje usluga u zajednici te centar za pomoć u kući prestaje s pružanjem socijalnih usluga u slučaju prestanka rada tih ustanova sukladno Zakonu o ustanovama.

Na temelju odluke osnivača, Ministarstvo rješenjem utvrđuje prestanak rada centra za pružanje usluga u zajednici i doma socijalne skrbi, osim za dom za starije i nemoćne osobe i beskućnike gdje takvo rješenje donosi jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb.

Ministarstvo rješenjem utvrđuje prestanak rada doma socijalne skrbi kojemu je osnivač Republika Hrvatska.

Nakon donošenja rješenja o prestanku rada Ministarstvo vrši brisanje ustanove iz upisnika ustanova socijalne skrbi.

Pravna osoba, odnosno obrtnik prestaju s pružanjem socijalnih usluga:

- izvršnošću rješenja nadležnog tijela donesenog na temelju odluke pravne osobe, odnosno obrtnika o prestanku pružanja socijalnih usluga
- izvršnošću rješenja nadležnog inspektora o zabrani pružanja socijalnih usluga.

Pravna osoba, odnosno obrtnik dužni su izvijestiti nadležno tijelo (Ministarstvo ili JLS) o namjeri prestanka pružanja socijalnih usluga.

Pružanje socijalne usluge kao profesionalne djelatnosti fizičkoj osobi prestaje:

- izvršnošću rješenja jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno Grada Zagreba kojim se utvrđuje prestanak pružanja socijalne usluge kao profesionalne djelatnosti fizičkoj osobi
- izvršnošću rješenja inspektora socijalne skrbi kojim se fizičkoj osobi zabranjuje rad.

Jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb rješenjem utvrđuje prestanak pružanja socijalne usluge kao profesionalne djelatnosti fizičkoj osobi u slučajevima:

- izjave volje fizičke osobe pružatelja socijalnih usluga da više ne želi pružati socijalne usluge kao profesionalnu djelatnost
- smrti fizičke osobe pružatelja socijalnih usluga

- pravomoćne sudske odluke o lišenju poslovne sposobnosti fizičke osobe pružatelja socijalnih usluga
- zasnivanja radnog odnosa fizičke osobe pružatelja socijalnih usluga
- gubitka zdravstvene sposobnosti fizičke osobe pružatelja socijalnih usluga
- ako ne ispunjava uvjete propisane ovim Zakonom te
- da u odnosu na osobu koja pruža socijalne usluge kao profesionalnu djelatnost nastupi zapreka iz članka 213. stavka 1. Zakona o socijalnoj skrbi.

Privremena obustava rada fizičke osobe koja pruža socijalne usluge kao profesionalnu djelatnost

Fizička osoba koja pruža socijalne usluge kao profesionalnu djelatnost može privremeno obustaviti rad zbog bolesti ili drugog opravdanog razloga, o čemu je dužna izvijestiti jedinicu područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb te centar za socijalnu skrb na čijem području pruža socijalne usluge.

Zbrinjavanje korisnika u slučaju prestanka ili privremene obustave rada pružatelja usluga smještaja i organiziranog stanovanja

Osnivač doma socijalne skrbi odnosno centra za pružanje usluga u zajednici dužan je najmanje tri mjeseca prije donošenja odluke o prestanku rada o tome izvijestiti Ministarstvo i korisnike, članove obitelji, odnosno zakonske zastupnike korisnika.

Prije prestanka rada doma socijalne skrbi odnosno centra za pružanje usluga u zajednici korisniku smještenom temeljem ugovora o smještaju osnivač je dužan osigurati drugi primjereni smještaj, a korisniku smještenom temeljem rješenja centra za socijalnu skrb drugi smještaj dužan je osigurati centar za socijalnu skrb.

Ako prije prestanka rada doma socijalne skrbi odnosno centra za pružanje usluga u zajednici osnivač nije osigurao smještaj svim korisnicima smještenim temeljem ugovora o smještaju, mjesno nadležni centar za socijalnu skrb dužan je korisniku pružiti pomoć radi pronalaska smještaja kod drugog pružatelja usluga ili mu ponuditi druge usluge u vlastitom domu ili u obitelji.

Dom socijalne skrbi odnosno centar za pružanje usluga u zajednici kojemu je rješenjem inspektora zabranjen rad dužan je izvijestiti korisnike o prestanku rada te potrebi pronalaska drugog odgovarajućeg smještaja.

Inspektor koji je donio rješenje o zabrani rada doma socijalne skrbi odnosno centra za pružanje usluga u zajednici dužan je obavijestiti centar za socijalnu skrb nadležan prema prebivalištu korisnika o zabrani rada.

Centar za socijalnu skrb dužan je korisniku smještenom temeljem rješenja centra za socijalnu skrb osigurati drugi primjereni smještaj, a korisniku koji je smješten temeljem ugovora dužan je pružiti pomoć radi pronalaska smještaja kod drugog pružatelja usluga ili mu ponuditi druge usluge u vlastitom domu ili u obitelji.

Dom socijalne skrbi odnosno centar za pružanje usluga u zajednici kojemu je zabranjen rad ne smije nastaviti s pružanjem usluga korisniku koji odbije smještaj kod drugog ovlaštenog pružatelja usluga.

Ostale zajedničke odredbe o pružanju i prestanku pružanja socijalnih usluga

Ustanove socijalne skrbi i druge pravne osobe odnosno obrtnici koji pružaju socijalne usluge te fizičke osobe koje profesionalno obavljaju djelatnost socijalne skrbi izjednačene su s kućanstvima u plaćanju cijene po povlaštenim uvjetima za korištenja vodoopskrbe i odvodnje i drugih komunalnih usluga te za plaćanje naknade za RTV pristojbu.

Ako jedan ili više članova kućanstva sklope više od tri ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju, a uzdržavanim osobama pružaju usluge stanovanja, prehrane, njege i brige o zdravlju te zadovoljavanje ostalih osnovnih životnih potreba, u svom stambenom ili poslovnom prostoru osobno, putem treće osobe ili zaposlenih radnika kod fizičke osobe ili radnika zaposlenih u pravnoj osobi koja je u vlasništvu davatelja uzdržavanja i/ili članova njegovog kućanstva, u smislu ovoga Zakona smatrat će se da se radi o nezakonitom pružanju usluga smještaja u djelatnosti socijalne skrbi, sve dok ne pribave rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga sukladno odredbama ovoga Zakona.

14. Mreža, standardi i ugovaranje socijalnih usluga

Mreža socijalnih usluga i socijalno planiranje

Mrežom socijalnih usluga određuje se potreban broj i vrsta socijalnih usluga za područje Republike Hrvatske.

Odluku o mreži socijalnih usluga donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi uz prethodno pribavljeno mišljenje jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno Grada Zagreba.

Socijalne usluge mogu se pružati u mreži i izvan mreže socijalnih usluga.

Socijalne usluge u mreži pružaju ustanove kojima je osnivač Republika Hrvatska te pravne osobe, obrtnici i druge fizičke osobe s kojima je Ministarstvo sklopilo ugovor o pružanju socijalnih usluga, osim ako zakonom ili posebnim propisom nije drugačije određeno.

Strane pravne i fizičke osobe mogu pružati socijalne usluge u mreži pod uvjetima propisanim zakonom.

Socijalne usluge izvan mreže obavljaju pravne osobe, obrtnici i druge fizičke osobe koje su pribavile rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga u skladu sa zakonom i posebnim propisom.

Jedinica područne (regionalne) samouprave, odnosno Grad Zagreb osniva savjet za socijalnu skrb, radi planiranja i razvoja mreže socijalnih usluga i ostvarivanja prava, obveza, mjera i ciljeva socijalne skrbi na svom području.

Savjet za socijalnu skrb predlaže socijalni plan skrbi za područje jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno Grada Zagreba, a donosi ga predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave, odnosno Grada Zagreba.

Socijalni plan obuhvaća analizu kapaciteta, dostupnost mreže socijalnih usluga i specifične ciljeve razvoja institucionalnih i izvaninstitucionalnih socijalnih usluga, s posebnim naglaskom na usluge za skupine u većem riziku od socijalne isključenosti.

Standardi za pružanje socijalnih usluga

Socijalne usluge u mreži pružaju se sukladno stručnim i prostornim standardima koje pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Dodjela ocjene o usklađenosti sa standardima za pružanje socijalnih usluga[4]

Ocjena o usklađenosti sa standardima socijalnih usluga je javna isprava koja pružatelju usluga čiji je osnivač Republika Hrvatska omogućuje pružanje socijalnih usluga u mreži odnosno drugim pružateljima socijalnih usluga predstavlja preduvjet za sudjelovanje u pregovorima za sklapanje ugovora o pružanju socijalnih usluga u mreži.

Postupak za dodjelu ocjene o usklađenosti sa standardima socijalnih usluga podrazumijeva analizu i vrednovanje:

- stručnih i prostornih resursa sukladno standardima za pružanje usluga u mreži
- stanja usklađenosti sa standardima kvalitete
- predložene cijene pojedinih usluga sukladno metodologiji za izračun cijene usluga

Ministarstvo najmanje jedanput godišnje raspisuje javni poziv za podnošenje ponuda za dodjelu ocjene o usklađenosti sa standardima socijalnih usluga.

Ponudu mogu podnijeti svi pružatelji socijalnih usluga koji imaju izvršno rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga (licenciju), a koji time postaju ponuditelji u postupku za dodjelu ocjene o usklađenosti sa standardima socijalnih usluga.

Analizu i vrednovanje provodi povjerenstvo za vrednovanje koje imenuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

O provedenoj analizi i vrednovanju sastavlja se zapisnik za svaku podnesenu ponudu koji potpisuju svi članovi povjerenstva za vrednovanje.

Nakon toga ministar nadležan za poslove socijalne skrbi na prijedlog povjerenstva za vrednovanje donosi odluku o ocjeni ponude za svakog pojedinog ponuditelja. Odluka o ocjeni ponude je upravni akt.

U odluci se obvezno navodi broj ostvarenih bodova ponuditelja te rang ponuditelja u odnosu na bodovni prag propisan pravilnikom.

Protiv odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom.

Rezultati provedenog postupka vrednovanja i bodovna ocjena za svakog pojedinog ponuditelja javno se objavljuju na mrežnoj stranici Ministarstva.

Ponuditelju koji je zadovoljio uvjete te čija bodovna ocjena prelazi bodovni prag propisan pravilnikom izdaje se ocjena o usklađenosti sa standardima socijalnih usluga na rok od tri godine.

Postupak pregovaranja i sklapanje ugovora

U postupku pregovaranja Ministarstvo s pružateljima usluga koji su pribavili ocjenu o usklađenosti sa standardima za pružanje socijalnih usluga pregovara o vrsti, količini i cijeni usluge, redoslijedom počevši od najviše ocijenjenog pružatelja usluga.

4 ne primjenjuje se na prihvatilišta i prenoćišta za beskućnike

Postupak pregovaranja završava sklapanjem ugovora između Ministarstva i najpovoljnijih pružatelja usluga sukladno iskazanim potrebama u mreži.

Prihvatilišta i prenoćišta za beskućnike pružaju socijalne usluge u mreži socijalnih usluga na temelju ugovora o pružanju socijalnih usluga u mreži bez obveze provođenja postupka pregovaranja.

Javno-privatno partnerstvo u području socijalne skrbi

U području socijalne skrbi može se primijeniti model javno-privatnog partnerstva.

Predmet javno-privatnog partnerstva može biti izgradnja, rekonstrukcija, sanacija odnosno dogradnja te održavanje građevine javne namjene u svrhu pružanja socijalnih usluga u mreži iz okvira nadležnosti javnog partnera.

Javni partner je jedno ili više javnih tijela koje s privatnim partnerom sklapaju ugovor o javno-privatnom partnerstvu ili s privatnim partnerom osnivaju zajedničko trgovačko društvo u svrhu realizacije projekta javno-privatnog partnerstva.

Javna tijela mogu biti Ministarstvo te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Javno-privatno partnerstvo u području socijalne skrbi primijenit će se isključivo ako taj model, odnosno usluge koje se na osnovi istog pružaju, osigurava pozitivnu vrijednost za novac, društveno-gospodarsku opravdanost te zadovoljava sve druge kriterije određene propisom kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo.

U državnom proračunu, odnosno proračunu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave osiguravaju se sredstva za plaćanje privatnom partneru temeljem ugovora o javno-privatnom partnerstvu.

Na pripremu, predlaganje, ugovaranje i provedbu projekata javno-privatnog partnerstva iz stavka 1. ovoga članka te na sva druga pitanja vezana uz javno-privatno partnerstvo primjenjuje se poseban propis kojim se uređuje javno-privatno partnerstvo, ako drugačije nije određeno Zakonom o socijalnoj skrbi.

15. Stručni radnici

Stručni radnici

Stručne poslove u centru za socijalnu skrb obavljaju socijalni radnik, pravnik, psiholog, socijalni pedagog i edukacijski rehabilitator, s položenim stručnim ispitom, a iznimno i drugi stručni radnici odgovarajućeg obrazovanja i akademskog zvanja ovisno o djelatnosti centra za socijalnu skrb.

Stručne poslove u domu socijalne skrbi i kod drugih pružatelja socijalnih usluga obavljaju socijalni radnik, psiholog, socijalni pedagog, edukacijski rehabilitator, logoped, medicinska sestra, fizioterapeut, radni terapeut, kineziterapeut i odgajatelj, s položenim stručnim ispitom, kao i drugi stručni radnici odgovarajućeg obrazovanja i akademskog zvanja, ovisno o djelatnosti doma socijalne skrbi ili drugog pružatelja socijalnih usluga.

Stručni radnici poslove obavljaju sukladno pravilima struke, uz poštivanje osobnosti korisnika, dostojanstva i nepovredivost njegova osobnog i obiteljskog života.

Dužni su čuvati kao profesionalnu tajnu sve što saznaju o osobnom i obiteljskom životu korisnika.

Čuvanje profesionalne tajne obvezuje i druge radnike ustanova socijalne skrbi i drugih pružatelja usluga.

Povreda čuvanja profesionalne tajne teža je povreda obveza iz radnog odnosa.

Ne može biti primljen u radni odnos kao radnik u djelatnosti socijalne skrbi niti poslove u djelatnosti socijalne skrbi može obavljati osoba:

- koja je pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva, kaznenih djela protiv života i tijela, ljudskih prava i temeljnih sloboda, kaznenih djela protiv radnih odnosa i socijalnog osiguranja, protiv osobne slobode, časti i ugleda, spolne slobode, spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta, kaznenih djela protiv braka, obitelji i djece, zdravlja ljudi, imovine, gospodarstva), kaznenih djela krivotvorenja kaznenih djela protiv službene dužnosti, javnog reda, odnosno kaznenih djela protiv Republike Hrvatske,
- osoba kojoj je pravomoćno izrečena prekršajno pravna sankcija za nasilje u obitelji
- osoba protiv koje se vodi postupak pred nadležnim sudom za kazneno djelo spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta.

Radnik u djelatnosti socijalne skrbi čini težu povredu obveza iz radnog odnosa ako on, njegov bračni drug ili dijete s korisnikom socijalne skrbi sklopi ugovor o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju dok traje njegov radni odnos u djelatnosti.

Stručni radnik centra za socijalnu skrb, njegov bračni drug ili dijete koji pruža socijalne usluge korisnicima socijalne skrbi u obiteljskom domu, kao osnivač ustanove socijalne skrbi ili ima udio u trgovačkom društvu koje pruža socijalne usluge, socijalne usluge ne može pružati na temelju rješenja centra za socijalnu skrb.

Stručni radnik centra za socijalnu skrb, njegov bračni drug ili dijete ne mogu biti udomitelji osim u slučaju srodničkog udomiteljstva.

16. Nadzor

Nadzor nad radom centra za socijalnu skrb, doma socijalne skrbi, centra za pomoć u kući, centra za pružanje usluga u zajednici, vjerske zajednice, udruge i drugog pružatelja usluga u djelatnosti socijalne skrbi obuhvaća:

- unutarnji nadzor
- inspekcijski nadzor
- upravni nadzor.

Inspekcijski nadzor provode inspektori socijalne skrbi i viši inspektori socijalne skrbi zaposlenici Ministarstva, a upravni nadzor ovlašteni državni službenici.

Nadzor koji se odnosi na stručni rad zdravstvenih radnika u djelatnosti socijalne skrbi provode nadležne komore, a sanitarni nadzor u dijelu koji se odnosi na zaštitu zdravlja na području

ispravnosti i kvalitete prehrane te higijene prostora i opreme u pravnoj osobi te obrtu u kojem se pružaju socijalne usluge provodi sanitarna inspekcija.

Nadzor nad pružanjem usluga obrazovanja u domovima socijalne skrbi provodi prosvjetna inspekcija ministarstva nadležnog za obrazovanje.

16.1. Unutarnji nadzor

Ustanova socijalne skrbi provodi unutarnji nadzor nad zakonitošću rada, stručnim radom i kvalitetom pružanja socijalnih usluga, jednako kao i vjerska zajednica, udruga, druga pravna osoba koja obavlja djelatnost socijalne skrbi te obrtnik koji obavlja djelatnost socijalne skrbi (nisu provoditi unutarnji nadzor ako brinu o najviše 50 korisnika).

Isto tako, centar za socijalnu skrb koji zapošljava do 10 radnika nije dužan provoditi unutarnji nadzor.

Unutarnji nadzor provodi se na temelju općeg akta ustanove, odnosno vjerske zajednice, udruge te druge pravne osobe odnosno obrtnika koja obavlja djelatnost socijalne skrbi i godišnjeg plana i programa provedbe unutarnjeg nadzora.

16.2. Inspekcijski nadzor

Provodi se nad primjenom i izvršavanjem zakona, drugih propisa te općih i pojedinačnih akata, nad stručnim radom doma socijalne skrbi, centra za pružanje usluga u zajednici, centra za pomoć u kući te druge pravne osobe ili fizičke osobe koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi sukladno ovome Zakonu i posebnom propisu.

Poslove inspektora socijalne skrbi može obavljati osoba koja, osim zakonom utvrđenih uvjeta za prijam u državnu službu, ima završeni preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij socijalnog rada, socijalne politike, prava, psihologije, socijalne pedagogije ili edukacijske rehabilitacije, položen državni stručni ispit i najmanje četiri godine radnog iskustva na odgovarajućim poslovima u djelatnosti socijalne skrbi.

Inspektori imaju službenu iskaznicu kojom dokazuju službeno svojstvo, identitet i ovlasti.

Inspekcijski nadzor provodi se kao redovni, izvanredni i kontrolni.

Redovni inspekcijski nadzor provodi se u skladu s godišnjim planom nadzora koji donosi Ministarstvo najkasnije do 31. prosinca tekuće godinu za sljedeću godinu.

Izvanredni inspekcijski nadzor provodi se povodom zahtjeva drugih državnih tijela, prigovora pravnih i fizičkih osoba ili u slučaju saznanja o nekim važnim činjenicama zbog kojih je opravdano provođenje inspekcijskog nadzora.

Kontrolni inspekcijski nadzor provodi se radi kontrole izvršenja mjera naređenih rješenjem inspektora.

Nitko ne smije, koristeći se službenim položajem ili na drugi način, inspektoru naređivati, sprječavati ga ili ometati u provedbi nadzora i poduzimanju mjera i radnji za koje je ovlašten.

Ako se inspekcijski nadzor provodi na zahtjev tijela i drugih zainteresiranih pravnih ili fizičkih osoba, inspektor je dužan izvijestiti podnositelja prigovora ili zahtjeva o utvrđenom činjeničnom

stanju te o poduzetim mjerama, osim u slučaju anonimne predstavke.

Inspektor koji provodi inspekcijski nadzor ima pravo u svako doba bez prethodne najave i bez dopuštenja ravnatelja ili druge odgovorne osobe ulaziti u prostorije i prostore ustanove socijalne skrbi i druge pravne osobe ili fizičke osobe koja obavlja djelatnost socijalne skrbi.

Prilikom provedbe inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo pregledati objekte i druge poslovne i stambene prostore, dokumentaciju, robu i druge stvari zatečene kod pružatelja usluga, poslovne spise, saslušati korisnike, radnike i druge osobe koje zatekne, pregledati isprave na temelju kojih se može utvrditi identitet osoba (osobna iskaznica, putovnica i sl.) i obavljati druge radnje u skladu sa svrhom inspekcijskog nadzora.

Ravnatelj ili druga odgovorna osoba u drugoj pravnoj osobi koja pruža socijalne usluge, obrtnik koji pruža socijalne usluge te fizička osoba koja pruža socijalne usluge, mora inspektoru osigurati nesmetano obavljanje inspekcijskog nadzora i staviti mu na raspolaganje sva sredstva i potrebnu dokumentaciju.

Inspektor tijekom inspekcijskog nadzora zbog mogućeg prikrivanja dokaza ima pravo privremeno izuzeti predmete i izvornu dokumentaciju, uz potvrdu.

Prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora inspektor je dužan postupati tako da ne ugrozi čuvanje državne, vojne ili službene, odnosno profesionalne tajne.

Odgovorne osobe dužne su upoznati inspektora s podacima koji se sukladno njihovim općim aktima smatraju tajnom.

Inspektor je dužan kao službenu tajnu čuvati dokumentaciju i podatke koji su u vezi s inspekcijskim nadzorom, kao i identitet podnositelja podneska povodom kojeg je proveden inspekcijski nadzor, ako on to zatraži.

U obavljanju inspekcijskih poslova inspektor je dužan:

1. zabraniti provođenje pojedinih mjera i radnji koje su protivne zakonu ili drugom propisu
2. zabraniti rad domu socijalne skrbi, centru za pružanje usluga u zajednici i drugom pružatelju usluga ako:
   - više ne ispunjava propisane uvjete za obavljanje djelatnosti
   - ne postupi po prethodnom rješenju inspektora kojim se naređuju mjere
   - načinom pružanja usluga ugrožava zdravlje i sigurnost korisnika
3. obavijestiti nadležnu komoru kada utvrdi da stručni radnik nema odobrenje za samostalni rad od nadležne komore, ako je isto uvjet za obavljanje poslova radnog mjesta
4. zabraniti pravnoj osobi, odnosno obrtniku pružanje socijalnih usluga, ako ih obavlja bez rješenja o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga
5. narediti fizičkoj osobi koja obavlja djelatnost socijalne skrbi prekid pružanja socijalne usluge ako nije pribavila rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga
6. narediti otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u određenom roku te poduzimati druge mjere za koje je ovlašten zakonom i drugim propisima
7. narediti provođenje postupka utvrđivanja odgovornosti odgovorne osobe kod pružatelja usluga i zaposlenih radnika
8. narediti i druge mjere u skladu sa zakonom.

O zabrani rada pružateljima usluga inspektor je dužan izvijestiti nadležno tijelo koje je donijelo rješenje o ispunjavanju minimalnih uvjeta za početak pružanja socijalnih usluga.

Ako inspektor prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora utvrdi nepravilnosti, odnosno povrede propisa, a nije ovlašten izravno postupati, dužan je izvijestiti nadležno tijelo o uočenim nepravilnostima, odnosno povredama propisa te tražiti pokretanje postupka i poduzimanje propisanih mjera.

Ako inspektor utvrdi da se u radu javljaju manje nepravilnosti koje ne utječu bitno na pružanje usluge, odnosno zakonitost poslovanja, usmeno će upozoriti odgovornu osobu u pravnoj osobi, odnosno fizičku osobu koja pruža socijalne usluge na nepravilnosti i na njihove posljedice te odrediti rok za uklanjanje istih, a sadržaj usmenog upozorenja i rok za otklanjanje nepravilnosti navesti u zapisniku o obavljenom inspekcijskom nadzoru.

Ako nepravilnosti ne budu otklonjene u ostavljenom roku, inspektor će rješenjem narediti mjere u skladu sa zakonom.

O obavljenom inspekcijskom nadzoru inspektor je dužan sastaviti zapisnik koji uručuje ravnatelju ili drugom ovlaštenom zastupniku u pravnoj osobi te fizičkoj osobi nad čijim radom se provodi inspekcijski nadzor.

U slučaju da postoji neposredna opasnost za zdravlje ili život ljudi, kao i u slučaju kada postoji opasnost od uništenja ili prikrivanja dokaza, inspektor će donijeti usmeno rješenje i odmah narediti njegovo izvršenje.

Usmeno rješenje mora se unijeti u zapisnik.

Inspektor je dužan donijeti rješenje u pisanom obliku u roku od osam dana od dana donošenja usmenog rješenja.

Na postupak provođenja inspekcijskog nadzora primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.

Protiv rješenja koje donosi inspektor nije dopuštena žalba, već se protiv tog rješenja može pokrenuti upravni spor.

Ako inspektor osnovano posumnja da je povredom propisa učinjen prekršaj ili kazneno djelo, uz rješenje za čije je donošenje ovlašten, dužan je s utvrđenim činjenicama odlučnim za poduzimanje mjera podnijeti optužni prijedlog radi pokretanja prekršajnog postupka, odnosno kaznenu prijavu za pokretanje kaznenog postupka.

Tijelo kojem je podnesen optužni prijedlog, odnosno kaznena prijava dužno je o ishodu postupka obavijestiti Ministarstvo.

O obavljenim inspekcijskim nadzorima i poduzetim mjerama inspektor vodi očevidnik.

Ako se inspektoru prilikom obavljanja inspekcijskog nadzora pruži fizički otpor, inspektor je ovlašten zatražiti pomoć policijskih službenika.

Inspektor je odgovoran:

1. ako pri nadzoru propusti poduzeti, odnosno narediti mjere koje je po zakonu bio dužan poduzeti, odnosno narediti
2. ako prekorači svoje zakonske ovlasti
3. ako ne podnese optužni prijedlog ili kaznenu prijavu, odnosno ne obavijesti nadležna državna tijela o utvrđenim nepravilnostima, odnosno nedostacima.

16.3. Upravni nadzor

U provedbi upravnog nadzora nadzire se osobito:

1. zakonitost rada i postupanja
2. rješavanje u upravnim stvarima
3. djelotvornost, ekonomičnost i svrhovitost rada u obavljanju poslova državne uprave
4. svrhovitost unutarnjeg ustrojstva i osposobljenost službenika i namještenika za obavljanje poslova državne uprave te
5. odnos službenika i namještenika prema građanima i drugim strankama.

Način provođenja nadzora pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Ovlašteni državni službenici sastavljaju zapisnik kojim se utvrđuje koje su radnje provedene tijekom provođenja upravnog nadzora.

Ovlašteni državni službenici mogu privremeno izuzeti predmete i izvornu dokumentaciju što se utvrđuje zapisnikom.

Upravni nadzor provodi se kao redovni, izvanredni i kontrolni.

Redovni upravni nadzor provodi se u skladu s godišnjim planom nadzora koji donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi najkasnije do 31. prosinca tekuće godine za sljedeću godinu.

Izvanredni upravni nadzor provodi se povodom zahtjeva drugih državnih tijela, prigovora pravnih i fizičkih osoba ili u slučaju saznanja o nekim važnim činjenicama zbog kojih je opravdano provođenje upravnog nadzora.

Kontrolni upravni nadzor provodi se radi kontrole postupanja po izvješću (da li je nadzirano tijelo u određenom roku poduzelo mjere radi otklanjanja nedostataka utvrđenih nadzorom).

Ako se upravni nadzor provodi na zahtjev tijela i drugih zainteresiranih pravnih ili fizičkih osoba, ovlašteni državni službenik je dužan izvijestiti podnositelja prigovora ili zahtjeva o utvrđenom činjeničnom stanju te o poduzetim mjerama, osim u slučaju anonimne predstavke.

O obavljenom upravnom nadzoru ovlašteni državni službenik dužan je sastaviti izvješće koje sadrži prikaz utvrđenog stanja i mjere koje u određenom roku nadzirano tijelo treba poduzeti radi otklanjanja utvrđenih nedostataka.

Izvješće o obavljenom upravnom nadzoru ovlašteni državni službenik dužan je dostaviti nadziranom tijelu najkasnije u roku od 30 dana od dana obavljenog nadzora.

U obavljanju upravnog nadzora ovlašteni državni službenik može:

1. obustaviti od izvršenja opći akt nadziranog tijela
2. poništiti ili ukinuti rješenje nadziranog tijela
3. neposredno donijeti rješenje ili poduzeti mjeru nužnu za izvršenje zakona ili drugog propisa ili zaštite korisnika, ako je to nadležno tijelo propustilo učiniti u roku
4. narediti provođenje postupka utvrđivanja odgovornosti radnika i čelnika nadziranog tijela
5. podnijeti prijavu nadležnom tijelu za utvrđivanje kaznene ili prekršajne odgovornosti radnika i čelnika nadziranog tijela
6. narediti i druge mjere u skladu sa zakonom.

Protiv rješenja ovlaštenog državnog službenika nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Ovlašteni državni službenik osobito:
1. prati obavljanje djelatnosti socijalne skrbi i predlaže mjere za njezino kvalitetno i efikasno obavljanje
2. nadzire zakonitost rada u obavljanju javnih ovlasti centra za socijalnu skrb i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave
3. nadzire rad stručnih radnika
4. razmatra podneske pravnih i fizičkih osoba koje se odnose na nadzor iz utvrđene nadležnosti i o poduzetim radnjama i mjerama pisano obavještava podnositelja.

Ovlašteni državni službenik je odgovoran:
1. ako pri provedbi upravnog nadzora propusti poduzeti, odnosno narediti mjere koje je po zakonu bio dužan poduzeti, odnosno narediti
2. ako prekorači svoje zakonske ovlasti
3. ako neosnovano ne podnese optužni prijedlog ili kaznenu prijavu, odnosno ne obavijesti nadležna državna tijela o utvrđenim nepravilnostima, odnosno nedostacima.

17. Povrat isplaćenih iznosa i naknada štete

Za slučaj smrti korisnika zajamčene minimalne naknade ili usluge smještaja ili boravka, kojem su u cijelosti ili dijelom isplaćivani iznosi iz sredstava državnog proračuna, Republika Hrvatska ima pravo na povrat iznosa isplaćenih po osnovi priznatog prava od njegovih nasljednika do visine vrijednosti naslijeđene imovine[5].

U slučaju da korisnik zajamčene minimalne naknade ili usluge smještaja ili boravka, kojem su u cijelosti ili dijelom isplaćivani iznosi iz sredstava državnog proračuna, darovanjem otuđi svoju imovinu, Republika Hrvatska ima pravo od daroprimca na povrat iznosa isplaćenih po osnovi priznatog prava (zastarni rok počinje teći od dana saznanja nadležnog centra za socijalnu skrb za darovanje).

Povrat iznosa osigurava se upisom zabilježbe tražbine na nekretninama korisnika, a briše se na temelju suglasnosti Ministarstva kada se izvrši naplata potraživanja ili otpiše dug.

Republika Hrvatska neće podići tužbu radi povrata iznosa ako bi ostvarivanjem tražbine nasljednici i članovi njegove obitelji, te daroprimac i članovi njegove obitelji ostali bez imovine, odnosno prihoda potrebnog za podmirenje osnovnih stambenih i drugih osnovnih životnih potreba.

Republika Hrvatska ima pravo na povrat iznosa isplaćenih na ime zajamčene minimalne naknade i usluge smještaja ili boravka od osobe koja je po zakonu dužna uzdržavati korisnika, ako je tijekom ispitnog postupka koji je prethodio donošenju rješenja o priznavanju tog prava nedvojbeno dokazano da ga te osobe neosnovano ne uzdržavaju ili su neopravdano odbile njegovo uzdržavanje.

5 Zastarni rok počinje teći od dana pravomoćnosti rješenja o nasljeđivanju.

Naknada štete

Korisnik koji je na temelju rješenja centra za socijalnu skrb ostvario pravo u sustavu socijalne skrbi dužan je nadoknaditi štetu koja je nastala time što je:

- na temelju neistinitih ili netočnih podataka za koje je znao ili morao znati da su neistiniti, odnosno netočni ili na drugi način neosnovano ostvario pravo iz sustava socijalne skrbi na koje nije imao pravo ili ga je ostvario u većem opsegu nego što mu pripada
- pravo iz sustava socijalne skrbi ostvario zbog toga što nije prijavio promjenu koja utječe na prestanak ili opseg prava, a znao je ili je morao znati za tu promjenu.

Pri utvrđivanju prava na naknadu štete primjenjuje se zakon kojim se uređuju obvezni odnosi, ako Zakonom o socijalnoj skrbi nije drugačije propisano.

Kada utvrdi da je nastala šteta, centar za socijalnu skrb poziva korisnika da ju naknadi u određenom roku. U protivnom, Republika Hrvatska je ovlaštena podnijeti tužbu radi naknade štete putem nadležnog državnog odvjetništva na temelju dokumentacije koju dostavlja centar za socijalnu skrb.

Nagodba i otpis duga

Centar za socijalnu skrb može s korisnikom, odnosno s obveznikom povrata isplaćenog iznosa sklopiti nagodbu o načinu i vremenu povrata neosnovano ostvarenog iznosa novčane naknade, troška usluge ili naknade štete uvažavajući njegovo imovno stanje i socijalni položaj uz mogućnost odgode najduže za razdoblje od tri godine.

Korisnik odnosno obveznik povrata isplaćenog iznosa dužan je centru za socijalnu skrb dostavljati dokaze o izvršenim uplatama u skladu s nagodbom, a centar za socijalnu skrb dužan je voditi evidenciju o sklopljenim nagodbama s podacima o imenu i prezimenu korisnika, odnosno obveznika povrata isplaćenog iznosa, iznosu duga, vremenu i načinu povrata te o tome do 15. siječnja svake godine za prethodnu godinu dostavljati izvješće Ministarstvu.

Centar za socijalnu skrb može na prijedlog korisnika, odnosno obveznika povrata isplaćenog iznosa odlučiti da se njegov dug po osnovi povrata isplaćenog iznosa, odnosno naknade štete djelomično ili u cijelosti otpiše, uvažavajući njegovo imovinsko stanje i socijalni položaj [6].

Dužnost je Centra za socijalnu skrb voditi i evidenciju o otpisu potraživanja korisnicima te o tome dostavljati izvješće Ministarstvu u istim rokovima kao i za sklopljene nagodbe.

Povrat nepripadajuće naknade

Pružatelj usluge koji je ostvario nepripadajuću naknadu za uslugu koju nije pružio korisniku, dužan je nadoknaditi štetu korisniku ili Republici Hrvatskoj ako je korisniku priznato pravo na socijalnu uslugu rješenjem centra za socijalnu skrb.

U slučaju kada korisnik nije izvršio povrat neosnovano primljene novčane naknade ili u slučaju kada pružatelj usluge nije izvršio povrat nepripadajuće naknade za uslugu koju nije pružio, Republika Hrvatska podnosi tužbu radi naknade štete putem nadležnog državnog odvjetništva na temelju dokumentacije koju dostavlja centar za socijalnu skrb.

6 Ako dug iznosi 10.000,00 kuna ili više, za otpis je potrebna prethodna suglasnost Ministarstva.

Literatura

1. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji
2. Zakon o kaznenom postupku
3. Kazneni zakon
4. Zakon o zaštiti svjedoka
5. Zakon o socijalnoj skrbi
6. Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji za razdoblje 2011-2016
7. Pavleković G, Ajduković M, Mamula M. Nasilje nad ženom u obitelji: osobni, obiteljski ili javnozdravstveni problem? U: Ajduković M., Pavleković G. (ur) Nasilje nad ženom u obitelji, Zagreb: Društvo za psihološku pomoć, 2004.
8. Kolesarić D, Hečimović I. Vodič kroz pravo na život bez nasilja, S.O.S. Telefon - poziv u pomoć, Virovitica, 2010
9. Izvještaj "Stavovi i iskustva građana o sustavu podrške svjedocima i žrtvama kaznenih djela", UNDP Hrvatska, Agencija Puls
10. Izvještaj "Žrtve obiteljskog nasilja", UNDP, Zagreb, 2009., dr. sc. Radoljka Kraljević
11. Internet

IV. Korisne informacije

Kontakti koji bi vam mogli biti korisni i potrebni da što bezbolnije proživite iskustvo žrtve ili svjedoka prije, u tijeku procesa i nakon sudskog procesa

1. Odjeli za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

U ZAGREBU
Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Županijski sud u Zagrebu (glavni ured)
Trg Nikole Šubića Zrinskog 5, 10 000 Zagreb, soba 84/II
Tel: 01/4801-062
Fax: 01/4801-062
e-mail: podrska-svjedocima-zg@pravosudje.hr

Općinski kazneni sud u Zagrebu
(podružnica)
Ilica 207, 10 000 Zagreb
Tel: 01/3477-381

U OSIJEKU
Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Županijski sud u Osijeku
Europska avenija 7, 31 000 Osijek, soba 35
Tel: 031/228 500
e-mail: podrska-svjedocima@zsos.pravosudje.hr

U VUKOVARU
Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Županijski sud u Vukovaru
Županijska 33, 32000 Vukovar
Tel: 032/452-529, Fax: 032/452-529
e-mail: podrska-svjedocima-vu@pravosudje.hr

U ZADRU
Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Županijski sud u Zadaru
Adresa: Borelli 9, 23 000 Zadar
Tel: 023/203-640, Fax: 023/203-641
e-mail: podrska-svjedocima@pravosudje.hr

U SPLITU
Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Županijski sud u Splitu
Gundulićeva 29a
Tel: 021/387-543
Fax: 021/387-660
e-mail: podrska-svjedocima-st@pravosudje.hr

U SISKU
Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Županijski sud u Sisku
Trg Lj. Posavskog 5
Tel: 044/525-731
Fax: 044/811-755

U RIJECI
Odjel za organiziranje i pružanje podrške svjedocima i žrtvama

Županijski sud u Rijeci
Žrtava fašizma 7
Tel: 051/355-645
Fax: 051/355-645
e-mail: podrska-svjedocima-ri@pravosudje.hr

Ako ne živite u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru, Zadru, Splitu, Sisku ili Rijeci? Možete ih kontaktirati na gore navedene kontakte.

2. Javne institucije

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova
Preobraženska 4, 10000 Zagreb
Tel: 01/48 48-100
E-mail: ravnopravnost@prs.hr
www.prs.hr

Pravobraniteljica za djecu
Teslina 10, 10000 Zagreb
Tel:01/4929-669
E-mail: info@dijete.hr
www.dijete.hr

Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom
Savska cesta 41/3, 10 000 Zagreb
Tel: 01/6102-170
www.posi.hr

Pučki pravobranitelj
Opatička 4, 10000 Zagreb
Tel: 01/4851-855
www.ombudsman.hr

Ured za ravnopravnost spolova Vlade RH
Mesnička 23, 10000 Zagreb
Tel: 01/6303-090; 01/6303-038, 01/6303-266
www.ured-ravnopravnost.hr

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina
Mesnička 23, 10000 Zagreb
Tel: 01/4569-358
www.uljppnm.vlada.hr

Bjelovarsko - bilogorska županija

Centar za socijalnu skrb Bjelovar
J. J. Strossmayera 2, 43000 Bjelovar
Tel: 043/247-260, 043/247-270

Centar za socijalnu skrb Čazma
Trg Čazmanskog kaptola 6, 43240 Čazma
Tel: 043/771-020

Centar za socijalnu skrb Daruvar
Nikole Tesle bb, 43500 Daruvar
Tel: 043/331-868; 043/331-083

Podružnica Grubišno Polje
M. A. Reljkovića 26, 43290 Grubišno Polje
Tel: 043/485-179

Centar za socijalnu skrb Garešnica
Vladimira Nazora 13, 43280 Garešnica
Tel: 043/531-189

Obiteljski centar Bjelovarsko - bilogorske županije
Masarykova 8, PP 126, 43000 Bjelovar
Tel: 043/277-060
www.oc-bbz.hr

Osječko-baranjska županija

Centar za socijalnu skrb Osijek
Ivana Gundulića 22, 31 000 Osijek
Tel: 031/212-400

Centar za socijalnu skrb Beli Manastir
Kralja Tomislava 3, 31300 Beli Manastir
Tel: 031/705-155

Centar za socijalnu skrb Donji Miholjac
Vukovarska 7, 31540 Donji Miholjac
Tel: 031/631-525

Centar za socijalnu skrb Đakovo
Petra Preradovića 2a, 31400 Đakovo
Tel: 031/813-331; 031/812-152

Centar za socijalnu skrb Našice
Pejačevićev trg 8, 34500 Našice
Tel: 031/617-191; 031/613-411

Centar za socijalnu skrb Valpovo
Matije Gupca 11, 31550 Valpovo
Tel: 031/651-123; 031/651-920

Vukovarsko-srijemska županija

Centar za socijalnu skrb Vinkovci
Duga ulica 2, 32000 Vinkovci
Tel: 032/332-315; 032/331-161; 032/332-478

Centar za socijalnu skrb Vukovar
Županijska 13, 32 010 Vukovar,P.P. 77
Tel: 032/450-922; 032/450-920

Centar za socijalnu skrb Županja
Dr. Franje Račkog 30 c, 32270 Županja
Tel: 032/831-328; 032/832-160

Obiteljski centar
Vukovarsko-srijemske županije
Šetalište Dioniza Švagelja 2, Vinkovci
Tel: 032/336-082
E-mail: obiteljski-centar@vk.t-com.hr
www.obiteljskicentar-vsz.hr

Brodsko - posavska županija

Centar za socijalnu skrb Slavonski Brod
Naselje Slavonija I bb, 35000 Sl. Brod
Tel: 035/213-700

Centar za socijalnu skrb Nova Gradiška
Karla Dieneša 4/1, 35400 N. Gradiška
Tel: 035/362-611, 035/361-134

Požeško - slavonska županija

Centar za socijalnu skrb Požega
Filipa Potrebice 2, 34300 Požega
Tel: 034/273-807

Centar za socijalnu skrb Pakrac
Petra Preradovića 1, 34550 Pakrac
Tel: 034/411-546

Obiteljski centar
Požeško - slavonske županije
Vukovarska 14, 34000 Požega

Koprivničko - križevačka županija

Centar za socijalnu skrb Koprivnica
Trg Eugena Kumičića 2, 48000 Koprivnica
Tel: 048/642-247, 048/642-248, 048/222-560

Centar za socijalnu skrb Križevci
Bana Josipa Jelačića 5, 48260 Križevci
Tel: 048/711-710, 048/711-730

Centar za socijalnu skrb Đurđevac
Gajeva 6, 48350 Đurđevac
Tel: 048/812-103

Obiteljski centar
Koprivničko - križevačke županije
Ulica braće Radića 7, 48000 Koprivnica
Tel: 048/641-272
E-mail: info@obiteljskicentarkc.hr
www.obiteljskicentarkc.hr

Virovitičko - podravska županija

Centar za socijalnu skrb Virovitica
Vladimira Nazora 2, 33000 Virovitica
Tel: 033/721-530, 033/722-834

Podružnica Pitomača
Trg kralja Tomislava bb, 33405 Pitomača
Tel: 033/783-045

Centar za socijalnu skrb Slatina
Vladimira Nazora 5/1, 33516 Slatina
Tel: 033/551-158, 033/401-385

Podružnica Orahovica
Kralja Zvonimira 51, 33515 Orahovica
Tel: 033/673-735; 033/674-495

Obiteljski centar
Virovitičko-podravske županije
Trg kralja Zvonimira 2, 33000 Virovitica
Tel: 033/800-055
www.obiteljskicentar.hr

3. Nevladine organizacije

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek
Trg A. Šenoe 1, 31 000 Osijek
Tel: 031/206-886
E-mail: centar-za-mir@centar-za-mir.hr
www.centar-za-mir.hr

Udruga žena Dalj
Bana J. Jelačića 12, 31226 Dalj
Tel: 031/591-053
E-mail: vtatomir@inet.hr

Centar za profesionalnu rehabilitaciju / Sklonište za žrtve obiteljskog nasilja
Tel/fax: 031/208-308
E-mail: cpr@cpr.hr
www.cpr.hr

Ženska udruga "Izvor" Tenja
V. Mačeka 20, 31207 Tenja
Tel: 031/290-433
SOS Tel: 0800 200 151
E-mail: zenska.udruga.izvor@inet.hr
www.inet.hr/~izvor_os

"Sunce" - Društvo za psihološku pomoć
Waldingerova 11, 31000 Osijek
Tel: 031/368-888
E-mail: sunce@os.t-com.hr

Centar za razvoj demokracije - CERD
Kraj sv.Marije 1, 21000 Split
Tel: 021/468-941
E-mail: cerd-demos@inet.hr

Udruga "MiRTa" Split
Kraj Sv. Marije 1/III, 21000 Split
Tel: 021/360-076
E-mail: mirta@mirta.hr
www.mirta.hr

Udruga žena Vukovar
Brune Bušića 74, 32010 Vukovar
Tel: 032/424-880
SOS Tel: 032/421-191
E-mail: udruga-zena-vukovar@vk.t-com.hr
www.udzvu.org

Sigurna kuća Vukovar
PP. 80, 32000 Vukovar
E-mail: b.a.b.e@vu.t-com.hr

Udruga volontera za podršku žrtvama i svjedocima u sudskim postupcima
J. J. Strossmayera 25, 32000 Vukovar
Tel: 032 452 529
E-mail: volonterivu@zsvu.pravosudje.hr
www.volonterinasudu.hr/web/

Udruga Prospero
Ulica hrvatskog proljeća 3, 23440 Gračac
Tel: 023/773-384
E-mail: prospero@zamir.net
www.udruga-prospero.hr

Caritas Zadar - Obiteljsko savjetovalište
Franje Tuđmana 24/0
Tel: 023/314-225

Udruga za pomoć ženi i djetetu „Duga"
Ivana Gundulića 2D, 23000 Zadar
Tel: 023/332-059
E-mail: duga.zd@zd.t-com.hr
www.duga-zadar.hr

Centar za alkoholizam i druge ovisnosti u bolnici Vrapce
Bolnička 32, 10000 Zagreb
Tel: 01/3780-780

Centar za prevenciju ovisnosti grada Zagreba i savjetovalište
Park prijateljstva 1, 10000 Zagreb
Tel: 01/3830-066
www.sigmacentar.hr/broj3/strana2.html

Hrvatski helsinški odbor za ljudska prava
Antuna Bauera 4, 10000 Zagreb
Tel: 01/4613-630
Email: hho@hho.hr
www.hho.hr

CESI-Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje
Nova cesta 4, 10000 Zagreb
Tel: 01/2422-800
E-mail: cesi@zamir.net
www.cesi.hr

Grupa za ženska ljudska prava B.a.B.e.
Ilica 16, 10000 Zagreb
Tel: 01/4663-666
E-mail: babe@babe.hr
www.babe.hr

Ženska soba - Centar za seksualna prava - Centar za žrtve seksualnog nasilja
Maksimirska 51 a, 10 000 Zagreb
Tel: 01/6119-174
E-mail: zenska.soba@zamir.net
www.zenskasoba.hr

Autonomna ženska kuća Zagreb
P. P. 19 10 001 Zagreb
Tel: 0800 5544
E-mail: azkz@zamir.net
www.azkz.net

Caritas Zagrebačke Županije - Sklonište za žrtve nasilja u obitelji
Kaptol 31, 10000 Zagreb
Tel: 01/4817-716 (uprava)
Tel: 01/3668-824 (socijalna služba)

Dom za djecu i odrasle žrtve nasilja u obitelji „Duga-Zagreb"
P.P. 133, 10001 Zagreb
Tel: 01/3831-770
E-mail: info@duga-zagreb.hr
www.duga-zagreb.hr

Hrabri telefon - telefon za zlostavljanu i zanemarenu djecu - Zagreb
Tel: 0800 800
E-mail: info@hrabritelefon.hr
www.hrabritelefon.hr

Ženska pomoć sada - SOS telefon za žene i **djecu žrtve nasilje**
Tel/Fax: 01/4655-222
www.zenskapomocsada.hr

Centar za žene žrtve rata - Kuća ROSA
Kralja Držislava 2, 10000 Zagreb
Tel: 01/4551-142
E-mail: cenzena@zamir.net
www.czzzr.hr

Savjetovalište za hrvatske branitelje iz domovinskog rata grada Zagreba
Tel: 01/6102-820
www.dobri-dom.hr/savjeti.php

Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba
Tel: 01/3457-518
www.poliklinika-djeca.hr

Društvo za psihološku pomoć
Ulica Kneza Mislava 11, 10000 Zagreb
Tel: 01/4621-554
www.dpp.hr

Udruga Plavi telefon Zagreb
Ilica 36, 10000 Zagreb
Tel: 01/4831-677
E-mail: plavi-telefon@zg.t-com.hr
www.plavi-telefon.hr

Psihološki centar Tesa - Telefonsko psihološko savjetovanje
Tel: 01/4828-888
www.tesa.hr

Hrvatski crveni križ
Ulica crvenog križa 14-16, 10000 Zagreb
Tel: 01/4655-814
E-mail: redcross@hck.hr
www.hck.hr

Udruga Brod grupa za ženska i ljudska prava - Slavonski Brod
Petra Krešimira IV 47, 35000 Slavonski Brod
Tel: 035/449-180
email: udruga-brod@sb.htnet.hr
www.udruga-brod.hr

Caritasov dom za žene i djecu - žrtve obiteljskog nasilja Rijeka
P. P. 76, 51000 Rijeka
Tel: 051/672-607
SOS Tel: 0800 200 137
E-mail: suzana.samardzic@ri.t-com.hr
www.sv-ana.org

Caritas biskupije Đakovo - Savjetovalište za žrtve obiteljskog nasilja
Eugena Kumičića 14, 35000 Slavonski Brod
Tel: 035/416-116
E-mail: caritas-savjetovaliste@sb.t-com.hr

Centar za žene Adela
S. S. Kranjčevića 6, 44000 Sisak
SOS Tel: 044/888-888
E-mail: centar.za.zene.adela@sk.t-com.hr
www.centar-adela.org

Dom za žrtve obiteljskog nasilja -
"Utočište Sveti Nikola" Varaždin
P.P. 80, 42000 Varaždin
Tel: 042/234-050

„Iris“ - Udruga za zaštitu žena i djece žrtava **obiteljskog nasilja - Sklonište za žrtve obiteljskog nasilja Bjelovar**
P.P. 48, 43000 Bjelovar
Tel: 043/252-114
E-mail: udruga.iris@bj.t-com.hr

Sigurna kuća Istra
Tel: 052/500-148
E-mail: sigurna.kuca.istra@inet.hr
www.sigurnakucaistra.hr

SOS telefon Pula
Tel: 0800 84 84

SOS telefon - Grad Rijeka, udruga za pomoć žrtvama nasilja
P.P. 61, 51000 Rijeka
Tel: 051/211-888
E-mail: info@sos-telefon.hr
www.sos-telefon.hr

S.O.S. - savjetovanje, osnaživanje, suradnja
Trg fra Bonifacija Gerbera bb, 33000 Virovitica
Tel: 033/721-500
E-mail: sos.vt@email.t-com.hr
www.sosvt.hr

Ženska grupa Karlovac "Korak"
V. Mačeka 6/II, 47000 Karlovac
Tel: 047/600-392
SOS Tel: 047/655-925
E-mail: zeka@ka.t-com.hr
www.grupakorak.hr

Udruga za zaštitu obitelji, Rijeka - U.Z.O.R.
Blaža Polića 2/1, p.p. 154, 51000 Rijeka
Tel: 051/673-649
SOS Tel: 0800 333 883

Udruga žena "Hera" Križevci - SOS telefon i Savjetovalište za žene i djecu žrtve obiteljskog nasilja
Ivana Zakmardija Dijanovečkog 5, 48260 Križevci
SOS Tel: 048/711-077
Savjetovalište Tel: 048/271-335

Bilješke

Projekt provode:

SOS
VIROVITICA

Europska unija
Ulaganje u budućnost

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

STRUKTURNI I INVESTICIJSKI
FONDOVI

Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva